

Karanie za aktywność

Karta praw pozostaje... kartą

Niepełnosprawni w mediach

Wyróżnienia Lady D.

VII Wielka Gala Albertiany

Słący herosi ..... s. 5

Na śląskiej gali Konkursu Lodołamacze wyróżniono pracodawców prowadzących przyjazną politykę wobec osób niepełnosprawnych, przyznano też nagrody specjalne

Założenia nowego systemu ..... s. 8

Kolejną wersję założeń do systemu wyrównywania szans osób niepełnosprawnych przedstawił na Zgromadzeniu Ogólnym Porozumienia Branżowego Krzysztof Pasternak, prezes tej organizacji

Karta Praw**Osób Niepełnosprawnych ..... s. 12**

Obszerny dokument będący omówieniem działań podejmowanych przez administrację rządową i samorządową na rzecz realizacji praw osób niepełnosprawnych dowodzi, jak wiele jest jeszcze w tym zakresie do zrobienia...

Nowe projekty dotyczące aktywizacji zawodowej ..... s. 21

Prezentujemy nowe projekty współfinansowane przez EFS i PFRON: „W pełni zaradni”, „Gotowi do pracy”, „PROTON – Pracodawcy otwarci na osoby niepełnosprawne”

Niepełnosprawni w mediach ..... s. 22

Fakty i mity dotyczące wizerunku osób niepełnosprawnych w mediach oraz w reklamie były przedmiotem konferencji zorganizowanej przez Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji

Jesteśmy rodziną ..... s. 36

Atmosfera radosnego święta panowała w krakowskim Teatrze im. J. Słowackiego w trakcie finału kolejnej, już siódmej edycji Festiwalu ALBERTIANA

Mistrzowie basenów ..... s. 38

Uczestnicy zimowych Mistrzostw Polski w pływaniu, szczególnie z grupy osób niewidomych i niedowidzących, sięgnęli po kolejne rekordy świata i Europy

W NASTĘPNYM NUMERZE M.IN.:

- Jaki kształt nowelizacji ustawy o rehabilitacji?
- Projekt PZN „Zatrudnij niewidomego”
- Gala finałowa Konkursu Lodołamacze
- Konferencja Prawo równych szans
- Mistrzostwa Polski w tańcu na wózkach

Poprawki gonią poprawki

Proces legislacyjny dotyczący nowelizacji ustawy o rehabilitacji trwa, a od początku 2007 roku procedowanie rządowego projektu noweli wraz z autopoprawką (druki sejmowe nr 781 i 781-A) odbywało się w Podkomisji Stałej ds. Osób Niepełnosprawnych, kierowanej przez posła Andrzeja Mańkę.

Od 10 stycznia, gdy ustalono harmonogram prac, odbyło się łącznie sześć posiedzeń podkomisji, na których rozpatrzone i uzgodnione zmiany w poszczególnych artykułach ustawy o rehabilitacji, zaś prace zakończono 27 marca przyjęciem sprawozdania Podkomisji (druk nr 1613).

Co prawda Podkomisja nie zaaprobowala zamiany dotychczasowych ulg w składkach na ubezpieczenie społeczne na refundację tych składek – co proponowała strona rządowa – wniosła jednak do tego przedłożenia szereg poprawek postulowanych przez stronę społeczną. Znalazły się wśród nich m.in. wypłaty przez PFRON dofinansowania do wynagrodzeń w cyklu miesięcznym (obecnie co dwa miesiące), dofinansowanie to objąć ma wszystkie zatrudnione osoby niepełnosprawne, które nie przekroczyły wieku emerytalnego (rządowy projekt eliminował osoby, które nabyły prawo do emerytury).

Pracowitość Podkomisji nie zdała się jednak na wiele. Na posiedzeniu 11 kwietnia Komisja Polityki Społecznej odrzuciła większość zmian ustalonych w toku prac Podkomisji, przywracając rządowe propozycje, które spotkały się z krytyką partnerów społecznych.

Zmiany przyjęte na posiedzeniu Komisji wprowadzają refundację składek na ubezpieczenie społeczne pracowników z niesprawnościami, a by umożliwić przystosowanie się do tych rozwiązań przez ZUS, PFRON i pracodawców, system ten ma zacząć funkcjonować od początku 2008 roku. Wsparciem w tym zakresie mają ponadto zostać objęci niepełnosprawni rolnicy, niepełnosprawni domownicy rolników podlegający ubezpieczeniu i niepełnosprawne osoby prowadzące działalność gospodarczą.

24 kwietnia na forum Wysokiej Izby odbyło się drugie czytanie projektów omawianych zmian legislacyjnych oraz debata nad sprawozdaniem Komisji Polityki Społecznej. Zgłoszono szereg kolejnych poprawek, a projekt ponownie skierowano do Komisji w celu ich rozpatrzenia i przedstawienia dodatkowego sprawozdania.

Komisja na posiedzeniu 25 kwietnia wypracowała dodatkowe sprawozdanie o rządowym projekcie (druk nr 1613-A), w którym wnosi o odrzucenie wszystkich poprawek zgłoszonych w drugim czytaniu.

A potem był długi weekend. Proces legislacyjny trwa.

Z ostatniej chwili

27 kwietnia został odwołany prezes Zarządu PFRON Andrzej Sochaj, a 30 kwietnia premier powołał na to stanowisko Ryszarda Wijasa, który od listopada 2006 r. pełnił funkcję dyrektora generalnego w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej.

Ryszard Rzebkowski

Na okładce:

Nadeszła zimna wiosna

fol. ina-press

Nasze Sprawy – Pismo Rehabilitacyjno-Gospodarcze – Magazyn Niepełnosprawnych

Wydawca i Redakcja: „Nasze Sprawy”, 40-084 Katowice, ul. Sokolska 3. Redaktor naczelny: Ryszard Rzebkowski
tel./faks 032. 253 05 41, 259 62 21..5, tel. kom. 0601. 414 460,

e-mail: redakcja@naszesprawy.com.pl www.naszesprawy.com.pl www.niepełnosprawni.info.pl

Redakcja techniczna i przygotowanie poligraficzne: Agencja ina-press Katowice.

Druk: TRIADAPRESS, Katowice. Nakład: 3500 egz.

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów i zmian w nadsyłanych materiałach oraz nie bierze odpowiedzialności za treść ogłoszeń.

Karanie za aktywność

W ramach Otwartego Zgromadzenia Ogólnego Porozumienia Branżowego Związku Pracodawców odbyła się 22 marca w Hotelu Meta w Szczyrku konferencja z udziałem przedstawicieli organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych z Górnego i Dolnego Śląska.

Jej gośćmi byli parlamentarzyści i ich przedstawiciele, Tadeusz Członka – przewodniczący Federacji Związków Zawodowych ONiPZPCh, Andrzej Barczyński i inni przedstawiciele KIG-R, szefowie oddziałów POPON w Katowicach i Wrocławiu, Tadeusz Krasoń – prezes Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych, przedstawiciele KZRSiISN, Śląskiego Związku Pracodawców ZPCh, NSZZ „Solidarność” Region Wielkopolska i innych organizacji.

Gospodarz spotkania – Krzysztof Pasternak, prezes Zarządu PB po powitaniu uczestników przedstawił w ogólnych zarysach stan prawny w zakresie wspierania funkcjonowania osób niepełnosprawnych. Uznał, iż wstrzymano proces bardzo złej nowelizacji ustawy o rehabilitacji poprzez wniesienie przez rząd autopoprawki, procedowanej obecnie w Sejmie, która gwarantuje utrzymanie dotychczasowego poziomu wsparcia osób niepełnosprawnych aktywnych

Prezes Krzysztof Pasternak prezentuje SWS

zawodowo. Jest to właściwy czas do wypracowania przez organizacje środowiskowe założeń do nowej, stabilnej ustawy o rehabilitacji, do prac nad którymi zaprosił przedstawicieli innych dużych organizacji i związków. W ten sposób mogą stać się one ważnymi partnerami dla członków rządu i parlamentarzystów.

Prezes K. Pasternak zaprezentował założenia Systemu Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych w procesie rehabilitacji zawodowej (SWS), którego zręby zostały przygotowane przez nieodżałowanej pamięci Andrzeja Pałkę, a którego pracę Porozumienie Branżowe czuje się zobowiązane kontynuować.

System ten obejmuje głównie kwestie rehabilitacji zawodowej, oczywiście z koniecznym powiązaniem z innymi

obszarami (edukacja, rehabilitacja lecznicza), bowiem – zdaniem prelegenta – nie sposób obecnie ująć w jednym akcie prawnym wszystkich zagadnień związanych z problematyką niepełnosprawności, być może uda się go uchwalić w przyszłości.

Zadaniem SWS jest określenie i umożliwienie osobom niepełnosprawnym samodzielnej, niezależnej egzystencji i samo-realizacji dzięki pracy zawodowej.

Bardziej szczegółowo założenia tego systemu przedstawiamy poniżej.

W dyskusji jako pierwszy głos zabrał Tadeusz Krasoń, krytykując m.in. dotychczasowy sposób usytuowania i funkcjonowania WTZ oraz zwracając uwagę na problem niskich kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych. Skutkuje to już teraz tym, że ich potencjalni pracodawcy, którzy będą chcieli wdrożyć nowoczesne technologie, mają problemy z naborem pracowników wśród tej grupy osób; poszukuje się np. 30 informatyków, a we Wrocławiu osób niepełnosprawnych o takich kwalifikacjach po prostu nie ma. Osoby te często też nie kwapią się do wyjścia z domu, bowiem za aktywność bywają karane zmniejszaniem lub wstrzymywaniem świadczeń, co jest szczególnie odczuwalne przez młode osoby pobierające renty socjalne. Mimo, że aktywnych zawodowo jest tylko 16 proc. osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym, rentobiorcom ogranicza się możliwości zarabkowania. Natomiast rząd i posłowie ustalili, że z pieniędzy podatnika płacić się będzie za to, że administracja centralna i terenowa oraz jednostki budżetowe nie zatrudniają osób niepełnosprawnych. Sam ZUS otrzymał na ten cel w roku ubiegłym 27 mln zł.

Regulacje prawne dotyczące funkcjonowania ZAZ zdecydowanej krytyce poddał Stanisław Grześkowiak z Fundacji Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej im. św. Stanisława Kostki. Powodują one swoistą blokadę, bowiem nawet te zakłady, które osiągają dobre wyniki ekonomiczne nie mogą się rozwijać, nie mają możliwości inwestowania. Postulował zmianę tych sztywnych przepisów, pozostawienie możliwości tworzenia i prowadzenia ZAZ przez jednostki samorządu terytorialnego oraz możliwość pozyskiwania przez te zakłady zleceń z pominięciem procedury zamówień publicznych.

Posel Eugeniusz Wycisło wysoko ocenił merytoryczny poziom zaprezentowanego Systemu Wyrównywania Szans, kompetencje przedmówców oraz fakt,

dokończenie na str. 8

Fragment audytorium konferencji

Siódma edycja Targów Rehabilitacji, Sanatoriów i Uzdrowisk REHMED-EXPO, zorganizowana przez Targi Kielce, miała miejsce w tym roku wyjątkowo wcześnie, bowiem wiosną, u schyłku marca, podczas gdy poprzednie odbywały się jesienią.

REHMED-EXPO 2007

Prezentacje, seminaria i aukcja

Zaprezentowana na nich oferta produktów i usług skierowana była do osób niepełnosprawnych i zainteresowanych nowoczesnym sprzętem rehabilitacyjnym, zabiegami leczniczymi, do przedstawicieli ośrodków pomocowych i instytucji, które wspierają nabycie takiego sprzętu lub usług oraz do zakładów uzdrowiskowych, czy gabinetów rehabilitacji i odnowy biologicznej.

Przedstawiono na Targach nie tylko sprzęt rehabilitacyjny i fizjoterapeutyczny, ale również przedmioty zaopatrzenia ortopedycznego i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych, możliwości specjalistycznego wyposażenia miejsc pracy i mieszkań, sprzęt dotyczący transportu osób niepełnosprawnych (ekspozycje Chevroleta i General Motors), sportu, czasopisma specjalistyczne, działalność organizacji pozarządowych na rzecz tego środowiska oraz sanatoria, uzdrowiska i turnusy rehabilitacyjne.

Te ostatnie wyodrębniono w Salonie Uzdrowisk, Sanatoriów i Ośrodków Spa, na którym zaprezentowały się m.in. liczne pensjonaty i sanatoria z Ukrainy (m.in. z Krymu i Truskawca) oraz krajowe ośrodki m.in. z Buska Zdroju, Solca Zdroju, Ustronia, Szczawna Jedylny, Jaworza, Wysowej Zdroju, a także Zespół Uzdrowisk Kłodzkich.

Ekspozycjom tradycyjnie towarzyszył bogaty program konferencji, seminariów,

udział wzięło ponad sto osób o różnym stopniu niepełnosprawności. Bieg ten był formą poparcia zabiegów Elżbiety Gorgoń, która w 1990 roku pokonała na dwóch protezach pełny dystans maratonu w Nowym Jorku, o zakup nowych protez.

Celowi temu służyła też aukcja charytatywna dzieł plastycznych ofiarowanych przez artystów, instytucje i osoby prywatne.

Tej edycji Targów REHMED-EXPO – jak i poprzednim – towarzyszył Przegląd Twórczości Osób Niepełnosprawnych regionu świętokrzyskiego „Zwierciadło duszy”, na którym najlepszym pracom i ich autorom przyznano nagrody i wyróżnienia w kategoriach: malarstwo, grafika i rysunek oraz tkanina i aplikacja. Jego organizatorem był Świętokrzyski Oddział PFRON.

W czasie trwania wystawy można było bezpłatnie skorzystać z badań słuchu.

warsztatów terapeutyczno-szkoleniowych, kursów i pokazów, m.in. z zakresu kynoterapii, tj. roli wyszkolonych psów w rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Odbył się też drużynowy turniej bocci, gry o znacznych walorach sportowo-rehabilitacyjnych, która znajduje się w programie Igrzysk Paraolimpijskich. Po raz pierwszy odbył się też dystansowy bieg uliczny, po terenach targowych i ulicach przyległych do nich, w którym

Regionalni herosi na Śląsku

Nagrody i wyróżnienia przyznane podczas Targów REHMED-EXPO 2007:

Medale Targów Kielce:

- za inwalidzki pojazd spalinowy dla PPH GM GRYT MICHAŁ z Mysłowic
- za schodolaz VIMEC T-09 dla REHAMOBIL Sp. z o.o. z Łodzi
- za urządzenie do suchych kąpiei kwasowęglowych CO₂ THERA GAS dla ERES MEDICAL z Tomaszowic

Wyróżnienia Targów Kielce:

- za kabinę prysznicową 3 w 1 dla GRAMEX z Bydgoszczy
- za przybór GYMSTICK dla Fundacji Aktywni z Józefowa
- za urządzenie do pozaustrojowej terapii falą uderzeniową punktów wyzwalania reakcji (TPST) PIEZO WAVE dla MEDEN-INMED Sp. z o.o. z Koszalina

Wyróżnienia Targów Kielce za formę prezentacji szerokiej gamy produktów:

- TECHNOMEX Sp. z o.o. z Gliwic
- TECH-MED Sp. J. z Opola
- ELECPOL Lupa Migaj Sp. J. z Poznania

BaS

fot. Targi Kielce, ina-press

Laureaci Śląskich Lodołamaczy

– Już drugi raz ogłosili-
śmy Konkurs Lodołamaczy,
którego celem jest promocja
zatrudnienia osób niepełno-
sprawnych – powiedział na
wstępie śląskiej Gali Finałowej Konkursu Jarosław Witkowski, dyrektor Śląskiego Oddziału Polskiej Organizacji Pracodawców Osób Niepełnosprawnych. 12 kwietnia w Hotelu Qubus w Katowicach – skąd podziwiano imponującą panoramę stolicy Śląska – odbyła się uroczystość wręczenia statuetek i medali Lodołamaczy 2007.

– Chcemy – dodał Paweł Niewiarowski, przewodniczący Rady Śląskiego Oddziału POPON – aby statuetki Lodołamaczy stały się wyróżnieniem dla tych, którzy doceniają zatrudnienie osób niepełnosprawnych, a jednocześnie prowadzą wobec nich przyjazną politykę. Swoim przykładem pokazują Państwu, że takie podejście pozwala osiągnąć sukces nie tylko w wymiarze społecznym, ale także ekonomicznym.

Wzorem ubiegłego roku Kapituła Konkursu w województwie śląskim przyznała nagrody w kilku kategoriach.

W kategorii **Chroniony rynek pracy:**

– **I miejsce** i statuetkę Lodołamacza otrzymała **Spółdzielnia BIELSIN** z Bielska-Białej za stworzenie wzorcowych warunków pracy dla osób niepełnosprawnych i jednocześnie udowodnienie, że niepełnosprawni pracownicy to ludzie wartościowi, o dużym sercu, energii i umiejętnościach. Ludzie, którzy współtworzą i codziennie uczestniczą w sukcesach swojej firmy.

– **II miejsce** oraz srebrny medal otrzymała Spółka **ERA** z Chorzowa.

– **III miejsce** oraz brązowy medal otrzymała firma **Centrum Ochrony SECURITY** z Sosnowca.

W kategorii **Otwarty rynek pracy** przyznano:

– **I miejsce** i statuetkę Lodołamacza – firma **ZAMEL** z Pszczyny, która od 1994 r. zatrudnia osoby niepełnosprawne i wciąż tworzy nowe stanowiska pracy odpowiednie przystosowane do ich indywidualnych potrzeb, utrzymując wyjątkowo wysoki wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

– **II miejsce** i srebrny medal otrzymało **Centrum**

Specjalistycznych Usług Technicznych SPETECH z Bielska-Białej.

– **III miejsce** i brązowym medalem Kapituła nagrodziła Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej PRIMUS z Brudzewic.

W kategorii Pracodawca nie przedsiębiorca:

– **I miejsce** i statuetkę Lodołamacza zdobyło Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne TEATR GRODZKI za promowanie zatrudnienia osób niepełnosprawnych, działania na rzecz osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, angażowanie się w kampanie i inicjatywy o wymiarze lokalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym, mające na celu aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych.

– **II miejsce** i srebrny medal otrzymał Polski Związek Niewidomych Okręg Śląski

– **III miejsce** i brązowy medal – Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej.

W kategorii Przedsiębiorca

– **Osoba Niepełnosprawna** przyznano:

– **I miejsce** i statuetkę Lodołamacza – Przedsiębiorstwo Wielobranżowe TYFLOPOL Jarosław Put z Katowic za stabilne prowadzenie działalności oraz tworzenie miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych.

– **II miejsce** i srebrny medal otrzymało Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe WOSTEK Krzysztof Wostal w Piekarach Śl.

Od lewej: Gabriela Magdziej – Superlodołamacz, prezes Jan Zając, Ryszard Rzebko – Lodołamacz Specjalny

Aukcja na rzecz udziału w rzymskim maratonie Ryszarda Morycy

– **III miejsce** i brązowy medal – Firma Handlowo-Usługowa PRESTIŻ Katarzyna Jaskólska w Wolbromiu.

Kapituła regionalnego etapu Konkursu Lodołamacze 2007 przyznała również wyróżnienia i statuetki:

– **Superlodołamacza** dla Urzędu Pełnomocnika Prezydenta ds. Osób Niepełnosprawnych w Mysłowicach. Pani pełnomocnik Helena Magdziej pełni swoją funkcję skutecznie angażując różne wydziały i służby Urzędu Miasta, specjalistów i społeczników z wielu grup zawodowych i społecznych w rozwiązywanie problemów mieszkańców, również niepełnosprawnych. Wspiera aktywność zawodową osób niepełnosprawnych, różnorodne innowacyjne programy i działania służące aktywizacji i możliwości ich zatrudnienia.

Nieszablonowa, menadżerska praca pani pełnomocnik wykracza poza utarte schematy funkcjonowania tych urzędów.

– **Lodołamacza Specjalnego** – dla Ryszarda Rzebko, redaktora naczelnego „Naszych Spraw” – za promowanie niezależnego życia i aktywności osób niepełnosprawnych we wszystkich sferach ludzkiej działalności, przełamywanie stereotypów i barier mentalnych, tworzenie i wydawanie od 18. lat (od trzech lat bez pomocy zewnętrznej), ogólnopolskiego miesięcznika osób niepełnosprawnych prezentującego ich możliwości i dokonania.

Na zakończenie gali uhonorowano nominacją na Doradcę Zawodowego Marka Plurę, radnego Miasta Katowice – ubiegłorocznego zdobywcę statuetki Lodołamacza Specjalnego, a przed zebraną publicznością zaprezentował

LODOŁAMACZE 2007

się „Teatr Grodzki”, w bardzo trafnych i udanych scenkach „z życia wziętych”, a dotyczących różnych sposobów traktowania przez urzędników osób niepełnosprawnych poszukujących pracy.

Organizatorzy wyrazili swoje uznanie wszystkim pracodawcom biorącym udział w Konkursie i podziękowali za liczną obecność na podsumowaniu etapu regionalnego.

– Lodołamacze pomagają w poruszaniu się wytyczonym torem innym statkom, wskazują i wytyczają drogę – przypomniał Jan Zając, przewodniczący Zarządu Krajowego POPON. – Lodołamacze w końcu, przełamują obiegowe stereotypy i bariery fizyczne. Osoba niepełnosprawna może się realizować jak każdy inny człowiek, mieć marzenia, stawiać sobie wyzwania, nawet te z pozoru niemożliwe do spełnienia i realizować je – zakończył.

Takie wyzwanie postawił przed sobą Ryszard Moryc, wielokrotny mistrz Europy i świata w wyścigach na wózkach. Zorganizowana podczas Gali licytacja niezwykle pięknych obrazów haftowanych oraz „tkanych” mikroskopijnymi kamykami – darów WTZ Stowarzyszenia „Tęcza” z Zabrze, także pucharu i jednego z medali R. Morycy miała pomóc w spełnieniu jego marzenia, którym jest sfinansowanie jego udziału w maratonie na wózkach we Włoszech, w maju br.

Finałowa Gala Lodołamaczy 2007 odbędzie się w maju w Warszawie. Spośród regionalnych laureatów pierwszych miejsc wyłonieni zostaną prawdziwi herosi-lodołamacze, najlepsi z najlepszych.

Bądźmy trzymać mocno kciuki...

Iwona Kucharska
fot. ina-press,
Marek Ciszak

Podsumowanie pierwszego roku realizacji projektu ZORON-EQUAL

„By każdy mógł zdobyć swój szczyt” – pod takim hasłem odbyła się uroczysta Gala Równouprawnienia ZORON-EQUAL. W rok od rozpoczęcia realizacji projektu Związkowa Promocja i Ochrona Równouprawnienia Osób Niepełnosprawnych w Zatrudnieniu ZORON-EQUAL, podczas gali 28 marca we wnętrzach Pałacu Prymasowskiego w Warszawie, wyróżniono liderów najlepszych przedsiębiorstw biorących w nim udział.

Wyróżnienia wręczał minister Mirosław Mielniczuk (w środku)

Honorowy patronat nad realizacją projektu przyjął i wyróżnienia wręczał Mirosław Mielniczuk – pełnomocnik rządu ds. osób niepełnosprawnych.

Szczególnym wyróżnieniem dla uczestników projektu ZORON jest otrzymanie tytułu Przedsiębiorstwa Równych Szans, które przyznano w dwóch kategoriach: Likwidacja barier w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (barier architektonicznych, mentalnych) i Wzrost wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Tytuł ten otrzymały zakłady: RADMOR w Gdyni, EMALIA Olkusz Sp. z o.o. i Wytwórnia Aparatury Wtryskowej PZL Mielec Sp. z o.o. To zakłady, w których projekt realizowany jest najskuteczniej spośród 50. biorących w nim udział.

– Przedsiębiorstwo równych szans, to przedsiębiorstwo bez barier nie tylko dla pracowników niepełnosprawnych. To także nowy model przedsiębiorstwa w Unii Europejskiej – powiedział

przewodniczący Zarządu Partnerstwa ZORON-EQUAL Stanisław Janas.

Projekt ZORON realizowany jest przy współpracy związków zawodowych, które – zdaniem inicjatorów projektu – są najlepszą strukturą umożliwiającą eliminowanie barier i otwarcie zakładu dla osób niepełnosprawnych od wewnątrz. Wyróżnienia otrzymały zakładowe organizacje związkowe działające w zakładach pracy za promocję projektu ZORON na terenie przedsiębiorstw i wśród lokalnej społeczności.

Wśród nagrodzonych za wzorową realizację zadań w projekcie oraz za działania mające na celu likwidację barier w dostępie do zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy znaleźli się również działacze związków zawodowych.

Narcyz Janas, pomysłodawca projektu ZORON przedstawiając jego ideę zwrócił uwagę na istotną zmianę postrzegania

niepełnosprawnych pracowników przez pracowników pełnosprawnych w przedsiębiorstwach biorących udział w tym przedsięwzięciu. Jego zdaniem coraz bardziej istotną rolę zaczyna odgrywać społeczna odpowiedzialność biznesu w firmach, które podejmując działania w kierunku zatrudniania osób niepełnosprawnych dbają o dobry wizerunek firmy.

Podczas gali wyróżniono również kierowników Klubów Aktywnych Zawodowo Osób Niepełnosprawnych za wzorową realizację zadań KAZON w projekcie oraz za innowacyjność działań w ramach projektu ZORON.

Uroczystość wręczenia statuetek laureatom uzupełnił występ Ryszarda Makowskiego i Patrycji Kaczmarek w programie muzyczno-kabaretowym.

Tekst i fot.: **Dariusz Opiola**

Wyróżnienia i tytuł Przedsiębiorstwo Równych Szans otrzymały:

- RADMOR SA z Gdyni
- EMALIA Olkusz sp. z o.o.
- Wytwórnia Aparatury Wtryskowej PZL Mielec Sp. z o.o.

Wyróżnienia za wzorową realizację zadań w projekcie oraz za działania mające na celu likwidację barier w dostępie do zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy otrzymali przedstawiciele ZORON w zakładach pracy:

- Halina Pyzalska – RADMOR SA z Gdyni,
- Violetta Pranschke – RADMOR SA z Gdyni,
- Janusz Czerniak – EMALIA Olkusz sp. z o.o.
- Mariusz Czachor – Wytwórnia Aparatury Wtryskowej PZL Mielec Sp. z o.o.
- Jan Samiec – Zakłady Sprzętu Precyzyjnego NIEWIADÓW SA
- Mieczysław Kryjom – FSM SPOMAX SA

- Maria Szarota – Zakłady Mechaniczne TARNÓW SA
- Bogdan Zydroń – Odlewnia TARNÓW SA
- Włodzimierz Szulc – FSM SPOMAX SA

Wyróżnienia dla kierowników Klubów Aktywnych Zawodowo Osób Niepełnosprawnych za wzorową realizację zadań KAZON w projekcie oraz za innowacyjność działań otrzymały:

- Danuta Mączka – Olkusz
- Małgorzata Lipińska – Mielec
- Katarzyna Kędzior – Rzeszów

Wyróżnienia za promocję projektu ZORON na terenie przedsiębiorstw i wśród lokalnej społeczności dla zakładowych organizacji związkowych otrzymały:

- Związki Zawodowe Przemysłu Elektromaszynowego w Mielcu
- NSZZ Metalowcy w Bielsku Białej

Karanie za aktywność

dokończenie ze str. 3

że organizacje środowiskowe posiadają już gotowe propozycje systemowe. Prosił o ich przedstawienie w Sejmie oraz zadeklarował chęć współpracy z przedstawicielami organizacji uczestniczących w konferencji.

Na dwa kryzysy w obszarze zatrudniania osób niepełnosprawnych zwrócił uwagę Andrzej Barczyński, dyrektor Biura KIG-R:

1. Od 2000 r. obserwowany jest spadek liczby ZPCh i zatrudnionych w nich osób niepełnosprawnych. Dotychczasowe incydentalne ingerencje w prawo niczego w tym zakresie nie zmieniają, wręcz przeciwnie.

2. W 1995 r. w strukturze zatrudnienia w ZPCh osoby z upośledzeniem umysłowym stanowiły ponad 12 proc., obecnie stanowią 4 proc. Ten radykalny spadek zatrudnienia ma miejsce w grupie osób niepełnosprawnych, która powinna mieć szczególne preferencje w zatrudnieniu chronionym.

Organizacje środowiskowe – w tym KIG-R – wygenerowały kilka propozycji systemowych, niestety nie udało się jednak wypracować jednego wspólnego projektu. Zdaniem dyr. Barczyńskiego taka platforma porozumienia będzie możliwa do osiągnięcia wówczas, gdy zostaną uzgodnione precyzyjne założenia do nowego systemu, które określą jego podstawowe cele i narzędzia.

Przedstawione przez prezesa Pasternaka propozycje kładą zbyt mały nacisk na orzecznictwo – uznał Ryszard Rzebko, redaktor naczelny „Naszych Spraw”, a bez tego brak jest podstawowych definicji. Należy bowiem określić kto to jest osoba niepełnosprawna, która jest podmiotem projektowanego systemu, to zaś implikuje dalsze działania: opiekę medyczną i rehabilitację, określenie zdolności do pełnienia ról społecznych i zawodowych, wybór indywidualnej ścieżki rozwoju, edukację i szkolenie, konieczne doradztwo i pośrednictwo pracy, wreszcie stabilne zatrudnienie zgodne z kwalifikacjami i możliwościami. Te wszystkie działania powinny tworzyć czytelny system naczyń połączonych – skwitował R. Rzebko.

– Możemy i powinniśmy wypracować wspólne, środowiskowe założenia do nowej ustawy o rehabilitacji – podsumował dyskusję Krzysztof Pasternak. Zapewnił, że prace te będą kontynuowane w szerokiej konsultacji z organizacjami środowiskowymi, co nie tylko przyczyni się do ich integracji, będzie też wywierać merytoryczny wpływ na władzę ustawodawczą i wykonawczą.

Radosław Rybak
fot. „NS”

Posel Eugeniusz Wycisło
zadeklarował współpracę

Podstawowe cele

Nowy projekt ustawy o rehabilitacji powinien opierać się na sprawdzonych i zweryfikowanych przez praktykę dotychczasowych rozwiązaniach systemowych, z równoczesnym wprowadzeniem elementów spójności z polityką UE w tym zakresie oraz likwidacją barier i rozwiązań nieefektywnych, a także uproszczeniem funkcjonującego systemu w celu uzyskania koherentności i przejrzystości.

Aby ten cel osiągnąć należy:

- zidentyfikować i skatalogować wszystkie aktualne działania państwa w zakresie rehabilitacji zawodowej,
- dokonać stosownej analizy funkcjonujących elementów systemowych i ich wzajemnych powiązań i relacji w procesie rehabilitacji zawodowej ON (np. szkoła, WTZ, ZAZ, ZPCh, otwarty rynek pracy, systemy szkoleń ON itp.),
- określić docelowy spójny system wyrównywania szans ON od momentu stwierdzenia niepełnosprawności, aż po uzyskanie maksymalnej dla danej niepełnosprawności zdolności do samodzielnej egzystencji zawodowej.

Obszary działania SWS

1. Informacja

Celem działań, w tym zakresie jest: zapewnienie zainteresowanym łatwego dostępu do informacji, umożliwiającej podjęcie skutecznych działań minimalizujących skutki niepełnosprawności we wszystkich obszarach SWS oraz tworzenie w świadomości społecznej prawdziwego, pozytywnego wizerunku osoby niepełnosprawnej jako pełnoprawnego obywatela. Źródłami informacji mają być wydzielone jednostki administracji publicznej lub samorządowej, inne (Punkt Informacyjny Osób Niepełnosprawnych – PION).

2. Diagnoza, orzecznictwo, zaopatrzenie w środki kompensujące skutki niepełnosprawności dla celów aktywizacji zawodowej

Cel: szybkie określenie rodzaju i zakresu niepełnosprawności, maksymalne zminimalizowanie skutków niepełnosprawności w procesie rehabilitacji leczniczej.

Realizacja:

- instytucje orzekające o niepełnosprawności,
- podmioty uczestniczące w procesie rehabilitacji leczniczej,
- podmioty finansujące proces rehabilitacji leczniczej,
- podmioty aktywizacji zawodowej z rynku chronionego.

3. Edukacja

Cel: stworzenie maksymalnych możliwości edukacyjnych w systemie szkolnictwa powszechnego wszystkich szczebli dla ON.

Narzędzia:

- powszechny system edukacyjny wszystkich szczebli,
- szkolenia i kursy specjalistyczne,
- programy edukacyjne PFRON,
- preferencyjne systemy stypendialne,
- inne.

i założenia Systemu Wyrównywania Szans ON

4. Aktywność zawodowa

Cele: zapewnienie samodzielności zawodowej, stworzenie podstaw do uzyskania akceptacji społecznej i pełnienia znaczących ról społecznych w procesie rehabilitacji zawodowej, zmniejszenie społecznych kosztów niepełnosprawności.

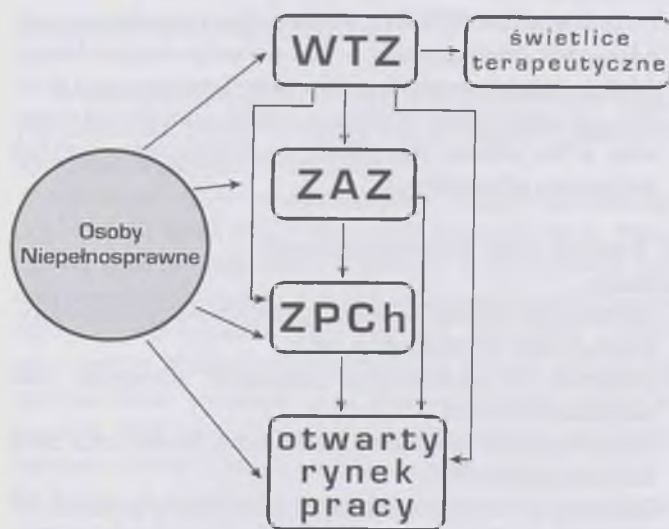
Narzędzia:

- a) otwarty rynek pracy
- b) praca chroniona, w tym:
  - warsztaty terapii zajęciowej
  - zakłady aktywności zawodowej
  - zakłady pracy chronionej
- c) inne (organizacje pożytku publicznego, fundacje, stowarzyszenia).

Uwaga! Dzisiejszy system aktywizacji zawodowej ON wydaje się dość przejrzysty i logiczny, ale jego ewidentną wadą jest brak powiązań między jego ogniwami, które realizują swoje zadania niezależnie od siebie, a nie w ramach wspólnej polityki wobec ON.

Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych

(stan pożądany)

Uwaga: Na każdym szczeblu systemu istotna jest rola procesu edukacyjnego pośrednio związanego z systemem kształcenia zawodowego i administracyjnie wymuszony proces współpracy między poszczególnymi szczeblami systemu (racjonalny „przepływ” ON w miarę postępów w procesie rehabilitacji zawodowej).

Przejście osoby niepełnosprawnej z obszarów Diagnostyka i Edukacja do obszaru Aktywność Zawodowa jest często procesem wymagającym ciągłości działań. Nie zawsze proces ten doprowadzi do otwartego rynku pracy, co jest rozwiązaniem najbardziej oczekiwanym.

Niektóre z osób przechodzących poszczególne etapy aktywności zawodowej nigdy do następnego nie przejdą; niezbędne

– dla wyrównywania szans – jest jednak zapewnienie drożności tych etapów.

Znaczna część osób niepełnosprawnych musi rozpocząć aktywność zawodową nie od nauki zawodu lecz od nauki czynności.

WTZ, który ma być odpowiedzią na potrzeby społeczności lokalnej ma być tworzony przez samorząd terytorialny oraz – po jego akceptacji – przez organizacje pozarządowe i pracodawców osób niepełnosprawnych. Mógłby on mieć ustawowy obowiązek współpracy z ZAZ, a osoby nie rokujące nadziei na przejście do ZAZ powinny przechodzić w sferę opieki społecznej (światlice terapeutyczne, domy dziennego pobytu).

ZAZ powinien być miejscem rozwoju umiejętności głównie dla osób, które ukończyły terapię w WTZ. Współdziała on z ZPCh organizując zajęcia umożliwiające uczestnikom przejście do pracy w tych zakładach. ZAZ korzysta ze specjalnych preferencji w dostępie do zleceń rynkowych.

Koszty utworzenia WTZ i ZAZ ponosi PFRON, on też ponosi całkowite koszty ich prowadzenia w pierwszym roku, w drugim roku 50 proc. tych kosztów przejmie samorząd, który finansuje je w całości w roku trzecim i następnych, zaś PFRON może to czynić fakultatywnie na wniosek samorządu, w ramach określonych programów i możliwości finansowych.

Zakład pracy chronionej, jako ostatnie ogniwo rynku chronionego, ale uczestniczącego w normalnej grze rynkowej, powinien także wspierać procesy rehabilitacji leczniczej i społecznej ON. Dlatego też ZPCh powinien spełniać wyższe kryteria związane z koncentracją niż dotychczas, np. 20 proc. ON ze stopniem znacznym i umiarkowanym i 50 proc. ON w ogóle.

Realizując cele z zakresu rehabilitacji leczniczej powinien dysponować własną bazą leczniczą i rehabilitacyjną określoną w aktach prawnych.

Procesy rehabilitacji społecznej realizowałby w oparciu o dotychczasowe doświadczenia i zapisy ustawowe (integracja z osobami pełnosprawnymi, elementy turnusów rehabilitacyjnych i inne).

Wydaje się, że inne zadania z procesu rehabilitacji leczniczej i społecznej realizowane przez ZPCh są w wystarczającym stopniu uregulowane w obowiązujących obecnie aktach prawnych (odpowiednio przystosowane stanowiska pracy, bariery architektoniczne, oprzyrządowanie stanowisk pracy, organizacja kadry itp.).

Zatrudnia między innymi osoby, które przeszły pomyślnie zajęcia w ZAZ. Niepełnosprawnym tworzy warunki umożliwiające im wykonywanie pracy poprzez elementy pracy chronionej, tj.: próby pracy, szkolenie, dostosowanie stanowisk do indywidualnych potrzeb, niezbędną własną opiekę psychologiczną i medyczną, rehabilitację leczniczą.

Status ZPCh byłby uzyskiwany na obecnych zasadach lub byłby przyznawany przez organizację samorządu gospodarczego działającą w oparciu o licencję resortu pracy.

Prowadzący ZPCh otrzymuje wsparcie w zakresie pomocy

publicznej w wymiarze obowiązującym w UE lub na zasadach specjalnej notyfikacji (wyjątkowości) w formie dofinansowania do podwyższonych kosztów zatrudnienia ON wg zasad obecnie obowiązujących i na obecnie funkcjonującym poziomie. Prowadzący ZPCh rozlicza się z pomocy publicznej wg wybranej przez siebie formy ryczałtowej lub wg ściśle określonych aktem prawnym rzeczywistych kosztów zatrudnienia ON, a więc wg zasad obecnie obowiązujących. Część pomocy publicznej wg stanu aktualnego przeznacza na ZFRON, którego cele i zasady dysponowania określa akt prawny. ZFRON podlega wykorzystaniu w określonym czasie z sankcją przekazania niewykorzystanych środków na PFRON. 10 proc. środków ZFRON przekazywane jest do właściwego samorządu terytorialnego (a nie na PFRON, jak obecnie) na finansowanie prowadzenia WTZ i ZAZ.

Instytucje i organy kreujące SWS

1. Parlament

- określa kierunki polityki społecznej państwa,
- określa długoterminowe cele i zadania PFRON, zatwierdza jego plany finansowe i przyjmuje sprawozdania, wybiera Radę (część),
- powołuje Rzecznika Osób Niepełnosprawnych.

2. Organizacje pozarządowe

- biorą udział w realizacji kierunków polityki społecznej państwa poprzez realizację statutowych celów,
- realizują programy PFRON i Unii Europejskiej,
- współdziałają z organami samorządu terytorialnego i Rzecznikiem Osób Niepełnosprawnych w rozpoznawaniu problemów środowiska.

3. Samorząd terytorialny

- rozpoznaje problemy środowiska osób niepełnosprawnych,
- określa krótko- i długoterminowe cele, zadania i plany oraz realizuje je m.in. poprzez uczestniczenie w programach PFRON i Unii Europejskiej,
- współdziała z organizacjami pozarządowymi,
- współdziała z WTZ, ZAZ, ZPCh w zakresie aktywizacji zawodowej ON,
- koordynuje i aktywizuje pracę PION.

4. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

- realizuje ustawowe zadania z zakresu aktywizacji zawodowej ON,
- gromadzi środki na dotychczasowych zasadach,
- pełni rolę beneficjenta odpowiedniej części finansowych środków Unii Europejskiej,
- tworzy warunki – wyłącznie w oparciu o programy – do optymalnego wykorzystania posiadanych środków na realizację długoterminowych działań i celów określonych przez parlament,
- nadzoruje prawidłowość wykorzystania środków przez realizatorów programów.

Usytuowanie organizacyjne

Autonomia poprzez kadencyjność władz PFRON.

Długoterminowe cele i kierunki działań określa parlament, który corocznie przyjmuje sprawozdanie i zatwierdza plan finansowy oraz Rada Programowa PFRON powoływana przez pełnomocnika rządu ds. osób niepełnosprawnych wg zasad określonych ustawowo.

Zasady działania

Dla osiągnięcia celów określonych w ustawie Fundusz współpracuje z samorządem terytorialnym i poprzez jego struktury realizuje swoje programy celowe, do realizacji których samorząd jest zobowiązany i z których jest przez PFRON rozliczany (wariant).

Może to pozwolić na radykalne ograniczenie kosztów stałej administracji oraz umożliwić rzeczywiste określenie kosztów obsługi programów.

Uwagi

- Nieprawdą jest, że PFRON tworzą pracodawcy. PFRON tworzy tylko ta część pracodawców, która nie chce zatrudniać osób niepełnosprawnych.
- Podstawą uczestnictwa w programie oraz jego rozliczenia powinna być opinia odpowiedniego organu samorządu terytorialnego (poza przypadkami zastrzeżonymi do kompetencji zespołu realizującego program).
- Samorządy terytorialne powinny być uczestnikami programów, a nie pośrednikami w procesie podziału środków Funduszu.
- Podział środków PFRON z pomocą algorytmu daje na razie tylko efekt propagandowy – tzn. pozoruje decentralizację środków budżetowych. Zjawisko niewykorzystywania środków jest nader częste. Wynika to z faktu, iż samorząd otrzymuje je bez własnej aktywności, co skutkuje jak wyżej lub rozbudową administracji.

5. Rzecznik Osób Niepełnosprawnych

Zadania:

- opiniowanie projektów aktów prawnych w sprawach dotyczących osób niepełnosprawnych,
- pełnienie roli niezależnego „strażnika” interesów osób niepełnosprawnych,
- rozpoznawanie potrzeb i problemów środowiska osób niepełnosprawnych,
- interwencje i wskazywanie barier i problemów istotnych dla ON.

Usytuowanie organizacyjne

Niezależny od administracji rządowej.

Wybierany przez parlament na 5-letnią kadencję.

Zadania Rzecznika wykraczają poza zakres rehabilitacji zawodowej, w związku z powyższym to on w przyszłości mógłby w porozumieniu z Biurem Pełnomocnika doprowadzić do spójności wszystkich aktów prawnych regulujących proces rehabilitacji leczniczej, zawodowej i społecznej, aż do ewentualnego powstania jednego aktu prawnego zawierającego komplementarne wobec siebie rozdziały o poszczególnych obszarach rehabilitacji ON.

Nowe rozporządzenie dotyczące pomocy przedsiębiorcom

W grudniu 2006 roku Krajowa Rada Zatrudnienia Osób Niepełnosprawnych wystosowała do Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych zapytanie w sprawie zakresu obowiązywania rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 maja 2004 roku w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy przedsiębiorcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne. W marcu br. dyrektor Biura – Alina Wojtowicz-Pomierna przesłała odpowiedź, którą przedstawiamy poniżej.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Biuro Pełnomocnika Rządu
Do Spraw Osób Niepełnosprawnych
ul. Gałczyńskiego 4, 00-362 Warszawa

BON-I-42110-93—PK/07 Warszawa, 01.03.2007 r.

Pan
Jan Zając
Przewodniczący
Krajowej Rady Zatrudnienia
Osób Niepełnosprawnych

Szanowny Panie Przewodniczący

W odpowiedzi na pismo z dnia 1 grudnia 2006 roku, Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych uprzejmie wyjaśnia, co następuje:

Odnosząc się do poruszonej przez Pana Przewodniczącego kwestii utraty mocy przez rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 maja 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy przedsiębiorcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne (Dz.U. Nr 114, poz. 1194, z późn. zm.) należy wskazać, iż regulacja ta została zastąpiona nowym aktem wykonawczym. Rozporządzenie z dnia 29 stycznia 2007 roku w sprawie udzielania pomocy przedsiębiorcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne (Dz.U. Nr 20, poz. 118) zawiera rozwiązania tożsame z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 maja 2004 roku. Nowym rozwiązaniem zawartym w § 5 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 29 stycznia 2007 r. jest możliwość udzielenia pomocy publicznej w sytuacji, gdy beneficjent przekroczy określony przepisami rozporządzenia pułap otrzymanej pomocy w wysokości 15 mln euro. Warunkiem dalszego korzystania z omawianej pomocy jest dokonanie jej notyfikacji do Komisji Europejskiej oraz uzyskanie pozytywnej decyzji Komisji Europejskiej podjętej na podstawie art. 4 ust. 3 lub art. 7 ust. 3 rozporządzenia Rady (WE) Nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz. Urz. WE, L 83 z 27.03.1999). Wówczas przedsiębiorca nadal będzie mógł korzystać z pomocy publicznej na zasadach określonych w niniejszym rozporządzeniu.

W związku z przedłużeniem przez Komisję Europejską okresu obowiązywania rozporządzenia Komisji (WE) z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa w zakresie zatrudnienia (Dz. Urz. WE L 337 z 13.12.2002, str. 3; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 4, str. 273 i Dz. Urz., UE L 368 z 23.12.2006, str. 85), programy pomocowe zgodne z tym rozporządzeniem będą mogły obowiązywać odpowiednio dłużej. Komisja Europejska przedłużyła okres obowiązywania rozporządzenia Komisji (WE) nr 2204/2002 rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1976/2006 z dnia 20 grudnia 2006 r. zmieniającym rozporządzeniem (WE) nr 2204/2002, (WE) nr 70/2001 oraz (WE) nr 68/2001 w odniesieniu do przedłużenia okresu stosowania (Dz. Urz. UE L 368 z 23.12.2006, str. 85). Nowelizacja ta zmienia okres obowiązywania wymienionych aktów prawnych do 30 czerwca 2008 roku, przy czym art. 11 ust. 3 rozporządzenia Komisji nr 2204/2002 stanowi o półrocznym okresie dostosowawczym, co oznacza, że jeszcze w ciągu 6 miesięcy po utracie mocy przez to rozporządzenie, będzie można korzystać z opartych na jego przepisach programów pomocowych. W związku z tym okres obowiązywania rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia został określony do dnia 31 stycznia 2008 roku.

Należy zatem stwierdzić, że nie ma zagrożenia dla ciągłości udzielania pomocy dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne, co więcej wprowadzone nowym rozporządzeniem zmiany są korzystne dla dużych podmiotów zatrudniających wielu pracowników niepełnosprawnych. Nie ma również zagrożenia polegającego na zaskoczeniu pracodawców korzystających z przedmiotowej pomocy zmianami stanu prawnego, gdyż – poza wyżej opisaną korzystną zmianą obecnego stanu prawnego – pozostałe reguły udzielania tej pomocy nie były modyfikowane. Warto przy tym dodać, że nowe rozporządzenie, jeszcze w fazie prac legislacyjnych, było konsultowane z organizacjami pracodawców i związkami zawodowymi w sierpniu 2006 roku, zatem nie można mówić, jakoby Rząd odkładał pracę nad zastąpieniem wygasającego rozporządzenia z dnia 18 maja 2004 r. do ostatniej chwili. Bezasadne jest również sformułowane w piśmie Pana Przewodniczącego stwierdzenie o wprowadzeniu zmian bez konsultacji społecznych, gdyż, jak wskazano wyżej, konsultacje takie miały miejsce.

Z poważaniem
Dyrektor Biura
Alina Wojtowicz-Pomierna

Malejące wsparcie mimo

17 listopada ubiegłego roku Sejm przyjął rządową informację o działaniach podejmowanych w 2005 roku na rzecz realizacji postanowień uchwały Sejmu RP z dnia 1 sierpnia 1997 roku „Karta Praw Osób Niepełnosprawnych”. Poniżej prezentujemy jej obszernie omówienie, ponieważ nie można jednak poprzestać na suchym przytoczeniu zawartych w niej informacji, opatrujemy je komentarzem.

Prawa osób niepełnosprawnych gwarantowane są w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. 1 sierpnia 1997 r. została przyjęta przez Sejm RP Karta Praw Osób Niepełnosprawnych i jest jednym z podstawowych dokumentów dotyczących tej grupy osób w Polsce. Karta określa, że osoby niepełnosprawne mają prawo do „niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji”. Dokument zawiera ponadto katalog dziesięciu praw, wskazując tym samym obszary kluczowe dla polityki równych praw dla osób niepełnosprawnych. Co roku zgodnie z dyspozycją zawartą w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych rząd przygotowuje informacje o podjętych inicjatywach w celu urzeczywistnienia tych praw.

Ponadto na podstawie badania kwestionariuszowego Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych opracowało raport dotyczący dostępności ministerstw i urzędów centralnych oraz starostw powiatowych i urzędów miast na prawach powiatu dla tej grupy społecznej oraz zatrudnienia w nich osób niepełnosprawnych.

1. Prawo do dostępu do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także świadczeń zdrowotnych uwzględniających rodzaj i stopień

niepełnosprawności, w tym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny

Obok generalnej zasady dotyczącej ochrony zdrowia, odnoszącej się do wszystkich obywateli, Konstytucja nakłada na władze publiczne obowiązek zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej m.in. osobom niepełnosprawnym. Jedną z form realizacji tego zapisu stanowi art. 35a ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne otrzymują dofinansowanie na zakup sprzętu ortopedycznego sprzętu rehabilitacyjnego i środki pomocnicze.

Działania Narodowego Funduszu Zdrowia podejmowane w stosunku do osób niepełnosprawnych obejmowały przede wszystkim opiekę medyczną, zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz leczenie uzdrowiskowe. Natomiast ZUS realizował zadania dotyczące prewencji rentowej i wypadkowej.

Z danych liczbowych wynika, że wysokość środków wydatkowanych ogółem (dla wszystkich ubezpieczonych) w latach 2003-2005 na realizację poszczególnych świadczeń zdrowotnych z roku na rok wzrastała za wyjątkiem mniejszej kwoty w roku 2005 przeznaczonej na zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i lecznicze środki techniczne. Zaskakujący jest jednak znaczny – zwłaszcza, że nie wyjaśniono przyczyn – wzrost środków przeznaczonych w 2005 r. na lecznictwo uzdrowiskowe.

2. Prawo do wszechstronnej rehabilitacji mającej na celu adaptację społeczną

...określa przede wszystkim wspomniana ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz rozporządzenie ministra gospodarki, pracy i polityki społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej. W świetle przepisów ustawy do zadań powiatu należy dofinansowanie ze środków

PFRON kosztów tworzenia i działania WTZ. Liczba wniosków złożonych do powiatu o dofinansowanie kosztów utworzenia WTZ od roku 2003 do 2005 maleje. Ustawowa możliwość tworzenia warsztatów została w roku 2003 uzupełniona o rozwiązania zaproponowane w ramach realizacji działań wyrównujących różnice między regionami. Odbywało się to w oparciu o finansowany ze środków PFRON „Program wyrównywania różnic między regionami”, w ramach którego uruchomiono obszar F – tworzenie WTZ w powiatach, w których nie funkcjonuje żaden warsztat.

Inną z form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji społecznej jest uczestnictwo osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych. Są one najbardziej popularną wśród osób niepełnosprawnych formą rehabilitacji społecznej. W roku 2005 przeciętne dofinansowanie na osobę wyniosło 555 zł. W porównaniu do roku 2004 liczba osób, które skorzystały z dofinansowania wzrosła o 26.135. Wzrosła również liczba turnusów o 732.

3. Prawo do nauki w szkołach wspólnie ze swymi pełnosprawnymi rówieśnikami, jak również do korzystania ze szkolnictwa specjalnego lub edukacji indywidualnej

W roku 2005 podjęto działania legislacyjne skutkujące wprowadzeniem zmian przepisów oświatowych. W rozporządzeniu ministra edukacji narodowej i sportu z 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz ośrodkach uregulowano kompleksowo warunki kształcenia i opieki dzieci niepełnosprawnych we wszystkich typach szkół. Po raz pierwszy rozporządzeniem MEN z 4 kwietnia 2005 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomagania rozwoju dzieci w polskim systemie oświaty wprowadzono nowe zadanie – organizowanie wczesnego wspomagania rozwoju dzieci.

wielu działań

Szkolnictwo specjalne w roku szkolnym 2005/2006 charakteryzuje spadek liczby szkół i oddziałów oraz uczniów na poziomie szkół podstawowych specjalnych. Ogólnie, w porównaniu do roku poprzedniego, liczba uczniów w szkołach specjalnych na wszystkich poziomach zmniejszyła się o ok. 3 tys. osób. Spadek taki może być efektem przechodzenia coraz większej liczby dzieci do form integracyjnych. Nie zmienia to jednak podejścia do form i metod pracy z tymi uczniami. Dlatego też w 2005 roku zwiększyła się liczba uczniów niepełnosprawnych w oddziałach integracyjnych, a zmniejszyła w oddziałach ogólnodostępnych, w stosunku do roku poprzedniego.

Podobnie jak w roku 2004, również w 2005 r. miała miejsce tendencja wzrostowa jeśli chodzi o upowszechnianie kształcenia uczniów niepełnosprawnych w szkołach ogólnodostępnych. Z danych przekazanych przez MEiN wynika, że wzrosła liczba oddziałów integracyjnych i ogólnodostępnych na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum.

W porównaniu do roku 2004, zmniejszyła się liczba uczniów niepełnosprawnych w szkołach specjalnych podstawowych i gimnazjach (odpowiednio z 35.526 do 33.383 oraz z 37.859 do 36.077), natomiast wzrosła liczba uczniów niepełnosprawnych tylko w ogólnodostępnych gimnazjach (z 28.072 do 28.769). W szkołach podstawowych ogólnodostępnych w roku 2005 daje się zauważyć niewielki spadek liczby uczniów niepełnosprawnych.

W porównaniu z rokiem 2004 odnotowano wzrost liczby uczniów niepełnosprawnych jedynie w niektórych typach szkół ponadpodstawowych (licea ogólnokształcące specjalne oraz licea profilowane specjalne) przy jednoczesnym spadku liczby uczniów niepełnosprawnych w pozostałych typach szkół.

W 2005 roku, w porównaniu do roku poprzedniego nieznacznie spadła liczba uczniów niepełnosprawnych objętych indywidualnym nauczaniem, zarówno w szkołach podstawowych ogólnodostępnych (z 12.036 do 11.419 uczniów), jak i gimnazjach (z 6.509 do 6.499).

Co roku obserwuje się znaczny wzrost liczby osób niepełnosprawnych podejmujących naukę na uczelniach wyższych. Wg danych GUS na dzień 30 listopada 2005 r. we wszystkich typach uczelni studiuje ok. 14.510 osób niepełnosprawnych o różnych rodzajach niepełnosprawności (dla porównania w roku 2004 – 9.256 osób, co oznacza, że nastąpił wzrost o około 57 proc.). Studenci będący osobami niepełnosprawnymi stanowią 0,743 proc. ogółu studentów (w roku 2004 stanowili 0,5 proc. ogółu studentów). W 2005 roku MEiN podejmowało działania, w tym również legislacyjne, mające na celu systemowe rozwiązanie problemu dostępu osób niepełnosprawnych do kształcenia w szkołach wyższych. 1 września 2005 roku weszła w życie ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365), która reguluje m.in. dostęp osób niepełnosprawnych do publicznych i niepublicznych szkół wyższych. Ważną rolę w ułatwieniu dostępu do edukacji osób niepełnosprawnych odgrywa także pomoc udzielana ze środków PFRON w ramach programów „Pitagoras” i „Student”.

4. Prawo do pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej umożliwiającej rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji ogólnych i zawodowych realizowane jest przez resort edukacji

Instytucjonalne formy poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego realizowane były przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne. W roku szkolnym 2004/05 działało w Polsce 574 publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych (w poprzednim roku szkolnym 573). W 2005 roku odnotowano spadek liczby poradni specjalistycznych – w 8 województwach funkcjonowało 21 poradni specjalistycznych (dla porównania w roku szkolnym 2003/04 było ich 31), z których co najmniej kilkanaście ukierunkowanych jest na pomoc dzieciom i młodzieży niepełnosprawnym. Poradnie specjalistyczne najczęściej tworzone były wokół następujących obszarów tematycznych:

poradnictwa dla młodzieży, poradnictwa rodzinnego, pomocy dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej, wczesnej diagnozy i rehabilitacji oraz poradnictwa zawodowego.

Poradnie psychologiczno-pedagogiczne udzieliły dzieciom i młodzieży pomocy indywidualnej i grupowej. Prowadzone były badania przesiewowe słuchu w ramach programu „Słyszę”, objęto nimi 88.439 dzieci i młodzieży w różnym wieku oraz badania przesiewowe wzroku, zgodnie z programem „Widzę”, którym w 2005 roku objęto 55.340 dzieci, głównie ze szkół podstawowych (o 18.449 osób więcej niż w poprzednim roku). Młodzież niepełnosprawna korzystała również z poradnictwa edukacyjno-zawodowego.

Działania w zakresie pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej i pedagogicznej były również realizowane w roku 2005 przez organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych, w ramach programu PFRON „Partner”.

5. Prawo do pracy na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami oraz do korzystania z doradztwa zawodowego i pośrednictwa, a gdy niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga – prawo do pracy w warunkach dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych

Z badań aktywności ekonomicznej ludności (BAEL GUS) wynika, że w roku 2005 tak jak i w 2004 współczynnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w wieku 15 lat i więcej wyniósł 16,2 proc., natomiast współczynnik osób w wieku produkcyjnym wyniósł 23,9 proc., i był wyższy o 0,2 punktu procentowego w stosunku do roku 2003 i o 0,5 punktu procentowego w stosunku do roku 2004. Nieznacznie zmieniła się również – w stosunku do roku 2004 – stopa bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych w wieku 15 lat i więcej, spadając z 19,6 proc. do 19,3 proc., zaś u osób w wieku produkcyjnym spadła z 22,5 proc. do 21,9 proc.

Średnio w roku 2005 zatrudnionych było 535 tys. osób niepełnosprawnych,

w tym 258 tys. jako pracownicy najemni. Na otwartym rynku pracy zatrudnionych było średniorocznie około 350 tys. osób, w tym około 73 tys. osób jako pracownicy najemni. W zakładach pracy chronionej – według stanu na 31 grudnia 2005 r. – zatrudnionych było ponad 186 tys. osób niepełnosprawnych na ponad 175 tys. etatów, co oznacza spadek zatrudnienia w porównaniu z rokiem 2004 (190 tys. osób i 178 tys. etatów). Zmniejszeniu uległa również liczba zakładów pracy chronionej z 2584 do 2393. Na koniec 2005 r. najwięcej, bo aż 411 zakładów pracy chronionej było w województwie wielkopolskim, najmniej, gdyż zaledwie 27 firm o tym statucie było w województwie opolskim.

PFRON co roku przekazuje środki samorządom wojewódzkim i powiatowym na realizację określonych ustawowo zadań. Na zadania związane z rehabilitacją zawodową i zatrudnianiem osób niepełnosprawnych samorządy województw wykorzystwały w 2005 r. łączną kwotę 41.933.541 zł, natomiast jednostki samorządu powiatowego kwotę 52.774.564 zł. Kwota wykorzystana przez samorządy powiatowe na ten cel stanowiła zaledwie 8 proc. ogólnej puli środków przypadających powiatom według algorytmu.

Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL, finansowana z Europejskiego Funduszu Społecznego, jest częścią strategii Unii Europejskiej na rzecz stworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy i zapewnienia szerokiego do nich dostępu. Celem EQUAL jest testowanie i promowanie innowacyjnych sposobów zwalczania dyskryminacji i nierówności na rynku pracy, w tym dyskryminacji osób niepełnosprawnych. O skuteczności programu ma świadczyć nie tyle liczba objętych wsparciem beneficjentów, co jakość wypracowanych innowacyjnych modeli. Zgodnie z ideą programu powinny one zostać wprowadzone do powszechnego stosowania w polityce i praktyce krajowej.

Logika EQUAL dzieli proces wdrażania projektów na trzy etapy: Działanie 1 – ustanawianie Partnerstwa na rzecz Rozwoju oraz współpraca ponadnarodowa, Działanie 2 – wdrażanie programów działania Partnerstwa na rzecz Rozwoju, Działanie 3 – upowszechnianie dobrych praktyk oraz

włączanie ich do polityki krajowej oraz tworzenie sieci tematycznych.

Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych realizowane są także w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL). Jego celem jest budowa społeczeństwa otwartego, opartego na wiedzy, poprzez zapewnienie warunków do rozwoju zasobów ludzkich w drodze kształcenia, szkolenia i pracy.

W 2005 roku kontynuowano realizację Działania 1.4 – Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych SPO RZL. Działanie obejmowało szereg projektów, których realizacja miała przyczynić się do zwiększenia stopnia przygotowania zawodowego i poprawy zdolności do uzyskania zatrudnienia przez osoby o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, po raz pierwszy wchodzące na rynek pracy lub długotrwale bezrobotne, albo doświadczające największych problemów przy wejściu na rynek pracy.

Część środków PFRON przeznaczonych jest na realizację programów służących zatrudnianiu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, i tak między innymi w roku 2005 realizowano:

- „Junior” – program aktywizacji zawodowej absolwentów niepełnosprawnych.

- „Osoby niepełnosprawne w służbie publicznej” – aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy poprzez zatrudnianie ich w instytucjach wykonujących zadania z zakresu administracji publicznej.

- „Komputer dla Homera 2003” – pomoc finansowa dla osób niewidomych i niedowidzących w zakupie nowoczesnego, podstawowego oraz specjalistycznego sprzętu komputerowego i elektronicznego wraz z odpowiednim oprzyrządowaniem.

Fundusz realizował również zadania wynikające z art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji, czyli wyrównywanie różnic między regionami. Realizacja tego zadania odbywa się na zasadach określonych w „Programie wyrównywania różnic między regionami”. Celem ma być wyrównanie szans osób

niepełnosprawnych, zamieszkujących regiony słabo rozwinięte gospodarczo i społecznie.

6. Prawo do zabezpieczenia społecznego uwzględniającego konieczność ponoszenia zwiększonych kosztów wynikających z niepełnosprawności, jak również uwzględniania tych kosztów w systemie podatkowym

Niepełnosprawność – w świetle przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, z późn. zm.) – jest jednym z powodów przyznawania pomocy społecznej. Spośród 2 574 805 osób, którym ogółem w roku 2005 przyznano świadczenie z pomocy społecznej w 19,7 proc. przypadków przyczyną przyznania tego świadczenia była niepełnosprawność. Dla porównania w roku 2004 odsetek ten wynosił 19,9 proc. a w roku 2003 – 23,8 proc. Z powyższego wynika, iż udział osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie osób, które otrzymały wsparcie z pomocy społecznej maleje.

Jedną z ważniejszych form wspierania osób niepełnosprawnych są usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze. W roku 2005 usługami opiekuńczymi objęto 81 981 osób niepełnosprawnych, w tym specjalistycznymi usługami opiekuńczymi 4 571 osób, podczas gdy w roku 2004 usługami opiekuńczymi objęto 80 650 osób, a specjalistycznymi usługami opiekuńczymi 4 736 osób.

Inną formą wspierania osób niepełnosprawnych są mieszkania chronione będące formą pomocy środowiskowej zapewniającą odpowiednie wsparcie w środowisku i umożliwiającą samodzielne życie. W 2005 r. było 79 mieszkań chronionych prowadzonych przez gminy na 469 miejsc oraz 168 mieszkań chronionych prowadzonych przez powiaty na 522 miejsca. Dla porównania w 2004 r. funkcjonowały 74 mieszkania chronione prowadzone przez gminy na 375 miejsc oraz 139 mieszkań chronionych prowadzonych przez powiaty na 445 miejsc.

Osoby niepełnosprawne mające ograniczone możliwości poruszania się lub komunikowania z otoczeniem mogą uzyskać pomoc w ramach pracy

socjalnej w celu umożliwienia im pełnienia społecznie aktywnej roli i integracji ze środowiskiem. Polega ona m.in. na pomocy w uzyskiwaniu i korzystaniu ze środków łączności oraz przekazu informacji, jak również w przystosowaniu mieszkań do ograniczeń wynikających z niepełnosprawności. Praca socjalna jest jedną z tych form wspierania osób niepełnosprawnych, które w szczególnie skuteczny sposób umożliwiają im jak najpełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym. Zwraca jednak uwagę malejąca od lat liczba osób uzyskujących pomoc w tej formie (w roku 2003 – 958 854, a w roku 2004 – 918 641 osób uzyskalo pomoc w ramach pracy socjalnej).

Inną formą pomocy udzielanej osobom niepełnosprawnym, przewidzianą w ustawie o pomocy społecznej, jest pomoc pieniężna w formie zasiłków (po spełnieniu określonych przesłanek). Wśród świadczeń kierowanych do osób niepełnosprawnych na szczególną uwagę zasługują: dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne.

Nowym świadczeniem, z którego w roku 2005 mogły również skorzystać osoby niepełnosprawne, zawierającym preferencyjne kwoty dla tych osób, jest zaliczka alimentacyjna, która przysługuje od dnia 1 września 2005 roku na podstawie ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. Nr 86, poz. 732, z późn. zm.).

Ponadto, od dnia 1 września 2005 roku dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, na częściowe pokrycie wydatków związanych z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły, przysługuje dzieciom niepełnosprawnym także wtedy, gdy uczą się w szkole podstawowej (wcześniej przysługiwał od gimnazjum).

Konieczność ponoszenia przez osoby niepełnosprawne zwiększonych kosztów, wynikających z niepełnosprawności rekompensują w systemie podatkowym dwa rozwiązania: zwolnienia podatkowe oraz możliwość korzystania z odliczeń od dochodu.

W przypadku osób niepełnosprawnych wolne od podatku dochodowego są – na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 27 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176, z późn. zm.) – otrzymywane zgodnie z odrębnymi przepisami świadczenia na rehabilitację zawodową, społeczną i leczniczą osób niepełnosprawnych ze środków PFRON oraz z zakładowych funduszy rehabilitacji osób niepełnosprawnych (ZFRON).

Podatnicy będący osobami niepełnosprawnymi lub mający na utrzymaniu osoby niepełnosprawne, mogą odliczyć od dochodu wydatki na cele rehabilitacyjne oraz wydatki związane z ułatwieniem wykonywania czynności życiowych.

Wydatki podlegają odliczeniu od dochodu, jeżeli nie zostały sfinansowane (dofinansowane) ze środków ZFRON, PFRON lub ze środków NFZ, zakładowego funduszu świadczeń socjalnych albo nie zostały zwrócone podatnikowi w jakiejkolwiek formie. W przypadku gdy wydatki były częściowo sfinansowane (dofinansowane) z tych funduszy (środków), odliczeniu podlega różnica pomiędzy poniesionymi wydatkami, a kwotą sfinansowaną (dofinansowaną) z tych funduszy (środków) lub zwróconą w jakiejkolwiek formie.

Wydatki na cele rehabilitacyjne mogą także zostać odliczone od przychodu na podstawie ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym, pod warunkiem, że nie zostały odliczone od dochodu lub nie zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodów na podstawie przepisów ustawy o podatku dochodowym.

7. Prawo do życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych

Ograniczenia funkcjonalne, jakie niesie ze sobą niepełnosprawność, stanowią zasadniczą barierę, często niemożliwą do samodzielnego pokonania. Dlatego też wszelkie działania mające na celu zniesienie tych ograniczeń, stanowią klucz do rozwiązania wielu problemów, które osoby niepełnosprawne napotykają w codziennej egzystencji.

Osoby niepełnosprawne mogą składać w powiatowych centrach pomocy rodzinie wnioski o dofinansowanie ze

środków PFRON na likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych – w związku z ich indywidualnymi potrzebami. Zasady ubiegania się o dofinansowanie likwidacji przedmiotowych barier regulują przepisy rozporządzenia ministra pracy i polityki społecznej z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków PFRON (Dz. U. Nr 96, poz. 861, z późn. zm.).

W 2005 r. osoby niepełnosprawne ubiegające się o dofinansowanie likwidacji barier funkcjonalnych złożyły 48.235 wniosków na łączną kwotę 260.454.063 zł (dla porównania w roku 2004 złożono 42.755 wniosków na kwotę 221.139.055 zł). Samorządy powiatowe wypłaciły środki w kwocie 111.304.018 zł z tytułu realizacji 29.627 umów.

Likwidacja barier funkcjonalnych jest tym rodzajem zadania realizowanego przez samorząd powiatowy, które z roku na rok cieszy się coraz większym zainteresowaniem wśród osób niepełnosprawnych, o czym świadczy liczba złożonych wniosków. Jednak w roku 2005, w stosunku do roku 2004, odnotowano spadek o 4 proc. w odniesieniu do wykorzystanych środków oraz o 3 proc. w odniesieniu do liczby beneficjentów.

Inną formę pomocy udzielanej osobom niepełnosprawnym na likwidację barier funkcjonalnych, uzupełniającą działania ustawowe jednostek samorządu terytorialnego, stanowiły programy celowe realizowane ze środków PFRON. Wśród nich na szczególną uwagę zasługują programy: Komputer dla Homera 2003, Pegaz 2003, Pitagoras, a także Edukacja oraz Program wyrównywania różnic między regionami.

W roku 2005 wzorem lat ubiegłych ministerstwa i urzędy administracji rządowej, w ramach realizowanych inwestycji w swoich siedzibach oraz w placówkach podległych, uwzględniały potrzeby osób niepełnosprawnych między innymi w zakresie uczynienia zajmowanych budynków i ich otoczenia bardziej dostępnym dla osób z niepełnosprawnością ruchową, z niepełnosprawnością wzroku, z niepełnosprawnością słuchu oraz z upośledzeniem umysłowym. Szczególnie

intensywne prace w tym zakresie prowadziło, w podległych sobie placówkach, Ministerstwo Sprawiedliwości.

Wśród innych przedsięwzięć służących likwidacji barier funkcjonalnych zwracają uwagę działania podejmowane przez Poczta Polską, która na dostosowanie placówek pocztowych do obsługi osób niepełnosprawnych wydała w roku 2005 kwotę 2.446.485 zł.

Natomiast Zakład Ubezpieczeń Społecznych rozpoczął w roku 2005 prace projektowe nad podsystemem wsparcia klientów w załatwianiu spraw poprzez internet. Umożliwi on obsługę zapytań nadsyłanych poprzez formularze udostępnione w serwisie obsługi klientów, między innymi przez osoby niedowidzące, niepełnosprawne ruchowo i mające trudności w komunikacji interpersonalnej. System powinien zostać udostępniony klientom w drugiej połowie 2006 r.

Z informacji przekazanych przez Ministerstwo Środowiska wynika, że na terenie Parków Narodowych oraz Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych, podobnie jak w latach ubiegłych, budowane były między innymi barierki asekuracyjne, wjazdy, platformy widokowe ułatwiające poruszanie się na wózkach inwalidzkich, modernizowano istniejące przyrządy dydaktyczne oraz ścieżki przyrodnicze, a także miejsca parkingowe dostosowując je do potrzeb osób niepełnosprawnych.

8. Prawo do posiadania samorządnej reprezentacji swego środowiska oraz do konsultowania z nim wszystkich aktów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych

Rok 2005 nie przyniósł zmian o charakterze legislacyjnym w zakresie realizacji prawa do posiadania przez osoby niepełnosprawne samorządnej reprezentacji swego środowiska.

W oparciu o zapisy ustawy 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej (...) zakres współpracy organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych z administracją publiczną na przestrzeni 2005 roku odbyło się 8 posiedzeń Krajowej Rady Konsultacyjnej Osób Niepełnosprawnych, będącej organem opiniodawczo-doradczym pełnomocnika rządu ds. osób niepełnosprawnych stanowiącym jednocześnie forum

współdziałania administracji rządowej i samorządowej z trzecim sektorem. W ramach tego współdziałania miały również miejsce spotkania wojewódzkich i powiatowych społecznych rad ds. osób niepełnosprawnych.

W 2005 r. z uwagi na upływ kadencji zmienił się skład Rady Nadzorczej PFRON jednakże zgodnie z zapisami ustawy o rehabilitacji (...) w dalszym ciągu zasiadają w niej przedstawiciele sektora pozarządowego.

Formy i procedury współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, zarówno w obszarze wymiany informacji, opiniowania działań rządu i samorządu określa także ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.). W skład Rady Działalności Pożytku Publicznego powołanej na podstawie wspomnianej ustawy, będącej organem opiniodawczo-doradczym oraz pomocniczym ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego wchodzi również przedstawiciele organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

Organizacje pozarządowe stanowią ważne ogniwo w realizowaniu i kreowaniu polityki na rzecz osób niepełnosprawnych. Tak więc, wzorem lat ubiegłych, w ramach współpracy oraz w celu realizacji prawa osób niepełnosprawnych do konsultowania wszelkich projektów aktów prawnych ich dotyczących – w myśl przepisów art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854, z późn. zm.) oraz art. 16 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. Nr 55, poz. 235, z późn. zm.) – przeprowadzano konsultacje oraz robocze spotkania zespołów problemowych do prac nad projektem ustawy o wspieraniu zatrudnienia i rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Realizując zasadę współpracy pełnomocnik rządu ds. osób niepełnosprawnych (MPiPS) zwrócił się do partnerów społecznych z prośbą o wyrażenie opinii odnośnie wpływu środków podjętych w celu transpozycji dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania

w zakresie zatrudnienia i pracy do polskiego ustawodawstwa, którą Ministerstwo zobowiązane było uwzględnić w raporcie dla Komisji Europejskiej zgodnie z art. 19 ust. 2 wspomnianej Dyrektywy.

Natomiast w grudniu 2005 r. – zgodnie z powyższą zasadą – pełnomocnik zwrócił się do partnerów społecznych z prośbą o nadesłanie stanowiska do Komunikatu Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów – Sytuacja osób niepełnosprawnych w rozszerzonej Unii Europejskiej: Europejski Plan Działania na lata 2006-2007.

Doceniając rolę organizacji pozarządowych w procesie rehabilitacji osób niepełnosprawnych i uznając te organizacje za ważnego partnera w realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych w 2005 r. podjęto uchwałę o kontynuowaniu systematycznego wspierania finansowego ich działalności przedłużając funkcjonowanie realizowanego przez PFRON Programu „Partner – wspieranie działań realizowanych przez organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych” o dwa lata. W wyniku decyzji podjętych przez Zarząd PFRON w 2005 r. zawarto umowy wspierając tym samym działalność organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych na łączną kwotę 41.907.254,92 zł – w tym z organizacjami o zasięgu ogólnopolskim na kwotę 32.401.715,00zł, a z organizacjami o charakterze lokalnym na kwotę 9.505.539,92 zł.

9. Prawo do pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce odpowiednio do swych zainteresowań i potrzeb

Realizacja tego prawa odbywa się poprzez zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwości szerokiego udziału w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce.

Znaczącą rolę w realizacji tego prawa w zakresie udziału osób niepełnosprawnych w szeroko rozumianej kulturze fizycznej i sporcie odgrywają: administracja państwowa, samorządy lokalne i organizacje pozarządowe.

W 2005 r. Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu oraz Ministerstwo Sportu, zlecały zgodnie z rozporządzeniem MENiS z dnia 11 lutego 2005 r. w sprawie dofinansowania zadań ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej realizację określonych zadań organizacjom pozarządowym. W 2005 roku w zakresie sportu osób niepełnosprawnych zawarto 146 umów z 58 organizacjami, realizując 1.936 zadań z udziałem 95.777 osób niepełnosprawnych, dofinansowanych na kwotę 22.361.051 zł.

Realizatorem zadania „Animator sportu osób niepełnosprawnych” w 2005 r. był Zarząd Główny Szkolnego Związku Sportowego. Program realizowany był w 16 województwach i odbywał się w dwóch edycjach. Ogółem w programie uczestniczyło 750 animatorów sportu osób niepełnosprawnych. W zajęciach uczestniczyło 10.835 osób niepełnosprawnych, w dwóch edycjach. Koordynatorami programu były wojewódzkie oddziały SZS.

Zajęcia odbywały się z osobami o różnym stopniu i rodzaju niepełnosprawności tj. niepełnosprawnością intelektualną, ruchową oraz z dysfunkcjami wzroku i słuchu.

Na podstawie art. 23a ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. z 2001 r. Nr 81, poz. 889, z późn. zm.) przekazana została w łącznej kwocie 696.000 zł pomoc stypendialna 92 sportowcom niepełnosprawnym, którzy zdobyli medale na Igrzyskach Paraolimpijskich, Mistrzostwach Świata, Mistrzostwach Europy i biorącym udział w programach przygotowań do tych imprez.

Na podstawie rozporządzenia MENiS z dnia 5 listopada 2003 r. w sprawie rodzajów wyróżnień i wysokości nagród za osiągnięcie wysokich wyników sportowych we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym oraz szczegółowych zasad i trybu ich przyznawania (Dz. U. Nr 194, poz. 1894, z późn. zm.) wypłacone zostały w łącznej kwocie 308.000 zł nagrody pieniężne dla zawodników niepełnosprawnych, którzy zdobyli medale na Igrzyskach Paraolimpijskich, Mistrzostwach Świata i Mistrzostwach Europy.

Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy o kulturze fizycznej wypłacone zostały w łącznej wysokości 150.000 zł

nagrody pieniężne dla trenerów sportowców niepełnosprawnych, którzy osiągnęli wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym.

Instytucje działające w sektorze usług kulturalnych, wychodząc naprzeciw potrzebom osób niepełnosprawnych podjęły szereg działań, celem których było zwiększenie dostępu do nich tym osobom. Wśród nich na wyróżnienie zasługuje:

- konstruowanie programów edukacyjnych uwzględniających różne formy niepełnosprawności (np. „oglądanie” eksponatów przez dotyk),

- tworzenie przez placówki muzealne specjalnych, przystosowanych tras zwiedzania dla osób na wózkach inwalidzkich oraz instalowanie specjalistycznego sprzętu umożliwiającego percepcję sztuki (aparaty słuchowe),

- niebiletowane (bezpłatne) wejścia na imprezy kulturalne dla osób niepełnosprawnych,

- likwidowanie barier architektonicznych poprzez dostosowanie pomieszczeń, w których odbywają się działania artystyczne do potrzeb osób o różnym stopniu niepełnosprawności np. instalacja podjazdów i podnośników, likwidacja progów pomiędzy salami, modernizacja toalet.

Uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym należy do priorytetów prowadzonej przez resort kultury polityki kulturalnej. Wspierane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego zadania dotyczą m.in. promocji twórczości osób niepełnosprawnych, edukacji artystycznej, arteterapii, integracji społecznej, ale również poprawy istniejącej infrastruktury instytucji kultury oraz szkół artystycznych. Przedsięwzięcia wsparte finansowo przez MKiDN były różnorodne i dotyczyły m.in. konkursów plastycznych, pokazów i wystaw twórczości artystycznej, warsztatów terapii zajęciowej, uzupełniania zbiorów bibliotecznych o książki mówione i brailowskie, zakupu specjalistycznego sprzętu komputerowego, montażu dźwigów platformowych, przebudowy pomieszczeń etc. Zadania kulturalne dofinansowywane są przez ministra kultury – począwszy od 2005 roku – w ramach programów operacyjnych do Narodowej Strategii

Kultury na lata 2004-2013, uwzględniających także potrzeby osób niepełnosprawnych.

Do zadań priorytetowych MKiDN zaliczyć także należy wspieranie promocji czytelnictwa w środowisku osób niewidzących i słabowidzących. Najważniejszym zadaniem z tego zakresu jest dofinansowanie działalności Biblioteki Centralnej Polskiego Związku Niewidomych w ramach programu wieloletniego. Zakłada on finansowanie placówki w latach 2005-2010 z budżetu MKiDN i z dotacji PFRON.

W 2005 roku samorządy powiatowe kontynuowały zadanie w zakresie udzielania dofinansowania ze środków PFRON organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych. Pomoc w tym zakresie mogą otrzymać osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, które spełnią warunki określone przepisami prawa. Wysokość dofinansowania wynosi do 60 proc. kosztów przedsięwzięcia.

W roku 2005 organizatorzy tego rodzaju przedsięwzięć złożyli 7.310 wniosków (w 2004 roku – 6.084) na kwotę 37.343.802 zł (w 2004 roku – 33.019.148). Popisano 5.217 umów (w 2004 roku – 5.180) na łączną kwotę 17.561.664 zł (w 2004 roku – 12.475.610 zł). Faktyczne wykorzystanie środków Funduszu na ten cel wyniosło 16.486.551 zł na rzecz 80.813 osób niepełnosprawnych.

Zadanie z zakresu sportu, rekreacji i kultury dofinansowywane jest także w ramach programu PFRON „Partner”, w ramach którego wspierane są zadania realizowane przez organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych. W 2005 roku m.in. na wsparcie imprez, kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych oraz integracyjnych wypłacono 4.887.558 zł (w tym ok. 3,9 mln zł dla organizacji o zasięgu ogólnopolskim zajmujących się sportem, turystyką, rehabilitacją). Również w ramach programu „Promocja integracji osób niepełnosprawnych” ze środków PFRON m.in. na wsparcie wydawnictw, imprez, zawodów, kampanii wypłacono dofinansowania w wysokości 469.709 zł.

Oprac. Jolanta Kolacz

Czy Karta Praw jest potrzebna?

Informacje zawarte w omówionym opracowaniu wyraźnie wskazują na malejące wsparcie osób niepełnosprawnych w wielu obszarach. Z dostępu do leczenia i opieki medycznej korzystają na tych samych zasadach, co pozostali obywatele, zdarza się jednak, że obiekty w których znajdują się placówki medyczne nie są dla nich dostępne. Podkreślić jeszcze należy, iż renciści aktywni zawodowo płacą składkę na ubezpieczenie zdrowotne w podwójnej wysokości, tzn. jest ona potrącana zarówno z renty, jak z wynagrodzenia za pracę. Trudno ten fakt uznać za wyrównywanie szans, chyba że potraktuje się go w ramach solidaryzmu społecznego...

Natomiast kwoty dofinansowania do sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych nie były weryfikowane od lat, zmniejszyły się na skutek ich obłożenia podatkiem VAT i zdecydowanie nie pozwalają na zakup tego sprzętu nawet w średnim standardzie. Gdyby nie pomoc w tym zakresie PFRON przyzwoity sprzęt, niezbędny osobom niepełnosprawnym do normalnego funkcjonowania, byłby po prostu niedostępny. A jakby tego było mało kwota przeznaczona przez NFZ na ten cel w 2005 r. była niższa niż w 2004 r.

Natomiast Fundusz wydał na ten cel ponad 115 mln zł w 2005 roku, a w roku 2006 już prawie 157 mln zł (wzrost o 35 proc.)

W obszarze edukacji – co prawda widoczny jest przyrost studentów z niesprawnościami, jednak – w 2005 r. stanowili oni zaledwie 0,743 proc. ogółu studiujących. Wniosek, iż należałoby upowszechnić (czytaj: szeroko

udostępnić) kształcenie młodzieży niepełnosprawnej na poziomie średnim, jest chyba oczywisty.

Sytuacja na rynku pracy też nie jest optymistyczna, nie odnotowano radykalnego wzrostu zatrudnienia tej grupy osób, a w ZPCh zmniejszeniu uległa zarówno liczba zatrudnionych osób niepełnosprawnych, jak i liczba tych zakładów.

Sytuację tę pogłębia fakt, że samorządy powiatowe na zadania związane z rehabilitacją zawodową i zatrudnianiem przeznaczyły w 2005 roku zaledwie 8 proc. środków otrzymanych z PFRON według algorytmu, natomiast w 2006 roku już tylko 3,8 proc.!

W 2005 roku osobom niepełnosprawnym mniej przyznano świadczeń z pomocy społecznej, zmalała też liczba osób uzyskujących wsparcie w ramach pracy socjalnej.

Ważną formą pomocy wydaje się być możliwość odliczenia od dochodu wydatków na cele rehabilitacyjne. Dotyczy ona jednak stosunkowo niewielkiej grupy osób niepełnosprawnych, które w ogóle jakiś znaczący dochód osiągają. Dla większości z nich głównym źródłem utrzymania pozostają niewielkie renty, a z tego „dochodu” trudno jest cokolwiek odliczyć, zwłaszcza, że musi on być spożytkowany przede wszystkim na zabezpieczenie elementarnych potrzeb bytowych.

Podobnych jak przytoczone przykłady można w informacji o działaniach na rzecz realizacji Karty znaleźć więcej.

Zwraca też uwagę, iż coraz więcej zadań z obszarów lecznictwa, edukacji, opieki społecznej i innych jest przerzucanych na PFRON. To Fundusz dofinansowuje protezy i wózki inwalidzkie (wózki elektryczne finansuje, bo NFZ nie refunduje ani grosza!), turnusy rehabilitacyjne, dostępność studiów – w ramach programu „Student”, planuje wsparcie finansowe uczniów z niesprawnościami, to PFRON finansuje likwidację barier architektonicznych i innych barier

funkcjonalnych, wspiera środowiskowe organizacje pozarządowe, działania z obszaru kultury, sztuki, sportu i turystyki, finansuje działalność WTZ i ZAZ. Ten katalog jest niepełny i wygląda na to, że nie jest zamknięty.

Chwała Funduszowi za to szerokie wsparcie funkcjonowania osób niepełnosprawnych w wielu obszarach, godzi się jednak przypomnieć, że jego środki pochodzą głównie z wpłat pracodawców za brak realizacji ustawowego wymogu zatrudniania tych osób i miały służyć właśnie temu celowi, to jest zatrudnianiu i jego promocji. A jak jest – każdy widzi.

Tymczasem w dokumentach Unii Europejskiej, a coraz częściej również w krajowych aktach prawnych, prezentowana jest idea zintegrowanego podejścia i rozwiązywania problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych (*mainstreaming`u*). Dla zapewnienia osobom niepełnosprawnym równego traktowania, wyrównywania ich szans i zapewnienia warunków do korzystania z pełni ich praw niezbędne jest właśnie odpowiedzialne i zintegrowane podejście – pociągające za sobą skutki finansowe – całej administracji państwowej i samorządowej, a nie obarczanie PFRON kolejnymi zadaniami.

Czy zatem Karta Praw Osób Niepełnosprawnych jest potrzebna? Niewątpliwie tak, aczkolwiek zawarty w niej swoisty dekalog jest po trosze zbiorem tzw. pobożnych życzeń, nie gwarantuje on bowiem konkretnych uprawnień lecz wyraża jedynie (aż?) wolę Sejmu.

Karta jest potrzebna po to, by aktualizować dane społeczno-demograficzne o zjawisku niepełnosprawności, by unaocznic czy i co czynią rząd i samorządy celem urzeczywistnienia praw osób niepełnosprawnych. Otwartym jednak pozostaje pytanie: Czy, kto i kiedy rozliczy je z tych działań...?

Ryszard Rzebko

Biznes społecznie odpowiedzialny

O społecznej odpowiedzialności biznesu mówi się ostatnio coraz częściej, coraz więcej też firm chce być postrzegane jako społecznie odpowiedzialne. Termin pochodzi od angielskiego zwrotu *corporate social responsibility* (CSR), a pierwsze, wówczas jeszcze nieliczne definicje ukazały się w latach 50. ubiegłego wieku.

Chodzi o to, by przedsiębiorcy w sposób dobrowolny i świadomy oddziaływali na realizację potrzeb i oczekiwań strategicznych grup interesariuszy, tj. pracowników, klientów, dostawców, akcjonariuszy, administrację publiczną i in. Podejmując działania społeczne, np. na rzecz społeczności lokalnej, przedsiębiorcy unikają lub wyprzedzają regulacje administracyjne w tym zakresie, które ograniczają ich elastyczność w podejmowaniu decyzji biznesowych. Budują też swój pozytywny wizerunek.

Wielu menedżerów w Polsce wciąż traktuje działania z obszaru CSR jako rodzaj kosztu, a nie inwestycji, która może przynieść przedsiębiorstwu określoną korzyść, nie przywiązując do nich należytej wagi. Dostrzegając to zjawisko Unia Europejska uruchomiła projekt – współfinansowany przez Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP) – który ma przyczynić się do zmniejszania różnic w rozwoju tej idei między starymi i nowymi państwami UE. Na jej wspieranie w ośmiu krajach, w tym w Polsce, przeznaczono prawie 800 tys. euro.

Poniżej przedstawiamy kilka przykładów działań, które można zaliczyć właśnie do obszaru CSR. W tych też kategoriach można i należy traktować również aktywizację zawodową i zatrudnianie osób niepełnosprawnych, oczywiście w wymiarze przewyższającym unormowania prawne. Do tematu tego będziemy wracać na łamach „NS”.

rhr

Porty Lotnicze wspierają poszkodowane dzieci

Stowarzyszenie Misie Ratują Dzieci oraz Agencja Link PR&Marketing Projects, przy współpracy z Tomaszem Kammelem – dziennikarzem (prezenterem) TVP 1, zorganizowało ogólnopolską akcję charytatywną „Budujemy razem bezpieczny Dom Misia Ratownika”, który będzie pierwszym w Polsce centrum terapeutyczno-wypoczynkowym dla dzieci poszkodowanych w wypadkach komunikacyjnych. Dzieci i ich rodziny będą mogły znaleźć pomoc psychologiczną, socjalną i prawną. Patronat honorowy nad akcją objęły P.P. „Porty Lotnicze”, MSWiA, Krajowa Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, Ministerstwo Transportu.

Jak pokreślił rzecznik Przedsiębiorstwa „Porty Lotnicze”, chętnie włącza się ono w takie inicjatywy, gdyż bardzo poważnie traktuje działania z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu.

Inicjatywa warta naśladowania

Kompania Piwowarska S.A. zorganizowała konkurs grantowy na realizację projektów przez organizacje pożytku publicznego „Warto być za”, przeznaczając na ten cel 1,5 mln zł. Celem przedsięwzięcia jest stworzenie mechanizmów trwałego pokonania wykluczenia społecznego na tle ubóstwa. W programie nie chodzi o rozdawnictwo pieniędzy, ale o inwestycje w dobre rozwiązania cieszące się poparciem społecznym. To społeczności lokalne zdecydowały, poprzez publiczne głosowanie, kto otrzyma dofinansowanie na realizację swoich projektów. Wśród zwycięzców konkursu znalazły się także organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych: Stowarzyszenie Klub Pro Publico Bono ze Szczytna (woj. warmińsko-mazurskie) za projekt „Patrz przed siebie!” – świetlica środowiskowa i terapia zajęciowa dla 60 niepełnosprawnych oraz Stowarzyszenie Terapeutów z Warszawy za program adresowany do osób z autyzmem i podobnymi zaburzeniami rozwoju oraz ich otoczenia.

Uroczystość wręczenia grantów na realizację projektów odbyła się 14 grudnia w Zamku Ujazdowskim w Warszawie.

Realizacja zwycięskich projektów potrwa do czerwca 2007 r. – Jesteśmy częścią społeczeństwa i pragniemy odgrywać istotną rolę w jego życiu poprzez podnoszenie poziomu życia społeczności, wśród których działamy. Nasz program pomaga ludziom w sposób trwały wyjść z ubóstwa i pokonać wykluczenie społeczne na tym tle – powiedział Paweł Sudół, prezes Kompanii. Zapowiedział także przygotowanie drugiej edycji konkursu.

Technologie z drugiej ręki dla non-profit

Stowarzyszenie Bank Drugiej Ręki we współpracy z polskim oddziałem Microsoft podjęło inicjatywę na rzecz III sektora w Polsce – „Microsoft dla non-profit”. Jej celem jest zapewnienie organizacjom pozarządowym, działającym na rzecz dobra publicznego, dostępu do legalnego i nowoczesnego oprogramowania, a w efekcie umożliwienie im sprawniejszej i bardziej efektywnej pracy.

Pilotażowa część programu ruszyła na początku września 2006 r. i wykazała, że cieszy się dużym zainteresowaniem wśród organizacji, do których jest skierowana.

Więcej informacji na temat programu na stronie www.technologie.org.pl/MicrosoftdlaNonProfit.

Niesłyszący kasjerzy

Sieć sklepów Carrefour zrobiła duży krok w kierunku przełamywania barier i stereotypów, zatrudniając 20 osób głuchoniemych. Przedsięwzięcie było wyzwaniem nie tylko dla pracowników, ale również dla całej kadry, która w razie potrzeby pomaga w komunikacji. Również klienci zaakceptowali niepełnosprawnych kasjerów, uważając nawet, że w ten sposób hipermarkety pokazują ludzką twarz.

jato, niwa

- ★ Przewodniczący na **posiedzenie Krajowej Rady Zatrudnienia Osób Niepełnosprawnych**, 1 marca w siedzibie POPON w Warszawie.
- ★ Firma Elwalk oraz Pride Mobility Products Corp. na **konferencję prasową połączoną z prezentacją pojazdów elektrycznych typu PO-EL**, 1 marca w Centrum Prasowym PAP w Warszawie.
- ★ „Goniec Górnos Śląski” na **uroczystość jubileuszu 50-lecia tygodnika**, 5 marca w zabytkowym obiekcie „Sztęgarka” w Chorzowie.
- ★ Organizatorzy na **uroczystość wręczenia wyróżnień paniom niepełnosprawnym uhonorowanym wyróżnieniem Lady D. w 2007 roku**, 6 marca w Bibliotece Śląskiej w Katowicach.
- ★ Przewodniczący Rady Miasta Katowice na **posiedzenie Komisji Spraw Obywatelskich i Społecznych Rady**, którego porządek przewiduje m.in. opiniowanie projektu „Miejskiego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2007-2011”, 6 marca w Urzędzie Miasta w Katowicach.
- ★ Konsorcjum Strefa Designu, Innowacji i Integracji na **otwarcie XIV Giełdy Polskich Wynalazków wyróżnionych na światowych wystawach**, na której zaprezentowany będzie projekt samochodu i sieci transportu dla osób niepełnosprawnych **MICRO BUS**, 7 marca w Muzeum Techniki NOT (PKiN) w Warszawie.
- ★ PFRON na **konferencję prezentującą wyniki badań w ramach projektu „Gmino jaka jesteś” – Badanie działalności gmin na rzecz osób niepełnosprawnych**, 9 marca w Hotelu Novotel w Katowicach.
- ★ Miejska Biblioteka Publiczna w Katowicach na **wieczór prozy poetycznej Mirona Kościelnego „Z dzienników Mirona...”**, 15 marca w Filii nr 30 MBP w Katowicach.
- ★ Biblioteka Śląska na **inaugurację cyklu „Salonik Integracyjny”** 15 marca, na **otwarcie wystawy prac uczniów Zespołu Szkół nr 7 w Katowicach**, 19 marca, na **inaugurację cyklu „Świat z zamkniętymi oczami”**, 29 marca oraz na **Wielkanocne Spotkanie na Małej Scenie BŚ**, 3 kwietnia – w Dziale Integracyjno-Biblioterapeutycznym Biblioteki Śląskiej w Katowicach.
- ★ Fundacja im. Brata Alberta oraz Fundacja Anny Dymnej „Mimo Wszystko” na **VII Ogólnopolski Festiwal Twórczości Teatralno-Muzycznej Osób Niepełnosprawnych ALBERTIANA 2007**, 19 marca w Teatrze im. J. Słowackiego w Krakowie.
- ★ Centrum Inicjatyw Społecznych w Gliwicach na **konferencję prasową Mirosława Żochowskiego, niepełnosprawnego sportowca, przed samotną wyprawą na Grenlandię**, 20 marca w Klubie Pracowników Politechniki Śląskiej w Gliwicach.
- ★ Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji na **konferencję „Wizerunek osób niepełnosprawnych w mediach – fakty i mity”**, 22 marca w kinie Silver Screen w Warszawie.
- ★ Zarząd na **Otwarte Zgromadzenie Ogólne Porozumienia Branżowego Związku Pracodawców poświęcone aktualnej sytuacji prawnej pracodawców osób niepełnosprawnych**, 22 marca w Hotelu Meta w Szczyrku.
- ★ Przedsiębiorstwo Ostrawa (ZPCh) z Wodzisławia Śl. do **odwiedzenia stoiska firmowego na XI Międzynarodowych Targach Gastronomiczno-Hotelarskich EuroGastro**, w dniach 22-23 marca w PKiN w Warszawie.
- ★ Krajowa Izba Gospodarczo-Rehabilitacyjna na **konferencję naukową „Koszty rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych”**, 26 marca w Start Hotel Felix w Warszawie.
- ★ Fundacja im. Andrzeja Bączkowskiego oraz inni organizatorzy na **uroczystość wręczenia nagrody im. A. Bączkowskiego**, 26 marca w nowej siedzibie redakcji „Rzeczpospolitej” w Warszawie.
- ★ Spółdzielczy Dom Kultury w Czeladzi na **wieczór poetycki Barbary Marzec**, 27 marca w siedzibie SDK.
- ★ Partnerzy projektu ZORON na **uroczystą Galę Równouprawnienia będącą elementem tego projektu**, 28 marca w Pałacu Prymasowskim w Warszawie.
- ★ Targi Kielce na **VII Targi Rehabilitacji, Sanatoriów i Uzdrowisk REHMED-EXPO**, 29-31 marca na terenie targów w Kielcach.
- ★ Polski Związek Niewidomych na **wystawę i kiermasz wielkanocny, którym przyświeca idea terapii przez sztukę**, 30 marca w siedzibie PZN w Warszawie.
- ★ Związek Powiatów Polskich na **debatę „Ustrojowa idea samorządu powiatowego – diagnoza stanu obecnego oraz perspektywy na przyszłość”**, 3 kwietnia w Hotelu Gromada w Warszawie.
- ★ Wspólnota Burego Misia na **otwarcie fotograficznej wystawy „Jacy jesteśmy”, prezentującej radość, smutek i zadumę Burech Misiów**, 10 kwietnia w Biurze Pełnomocnika ds. Organizacji Pozarządowych w Bytomiu.
- ★ POPON na **Galę Finałową Regionalnego Etapu Konkursu LODOŁA-MACZE 2007**, 12 kwietnia w Qubus Hotel Prestige w Katowicach.
- ★ Stowarzyszenie Pomocy Niepełnosprawnym „Bądźcie z nami” na **widowisko artystyczne „Bądźcie z nami”**, 17 kwietnia w Teatrze Bagatela w Krakowie.
- ★ Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej na **briefing minister Anny Kalaty na temat pakietu ustaw emerytalnych**, 18 kwietnia w sali im. A. Bączkowskiego w budynku MPiPS.
- ★ Koło PZN w Wodzisławiu Śl. na **autokarowo-pieszą, pielgrzymkowo-krajoznawczą wyprawę do Lichenia i Konina**, 20-22 kwietnia.
- ★ KIG-R na **posiedzenie Rady Izby**, 23-24 kwietnia w Hotelu Sana w Polanicy-Zdroju.
- ★ WYG International na **konferencję prasową inaugurującą projekt „Gotowi do pracy – wsparcie osób niepełnosprawnych w podejmowaniu zatrudnienia”**, 23 kwietnia w Restauracji Chopin w Katowicach.
- ★ Polski Związek Niewidomych na **konferencję „Zatrudnij Niewidomego”**, 24 kwietnia w Bibliotece Narodowej w Warszawie.

Zaradni niepełnosprawni

Niepełnosprawni to często ludzie ambitni i dobrze przygotowani do pracy zawodowej. Brakuje im jednego – szansy, która pozwoliłaby im wykazać się umiejętnościami, wiedzą i predyspozycjami do wykonywania określonych zawodów. Najlepszym przykładem jest sześcioro niepełnosprawnych wyłonionych w procesie rekrutacji do projektu „W pełni zaradni”. Własną pracą chcą pokazać, że są w pełni wartościowymi pracownikami i poradzą sobie w organizacji i koordynacji całego projektu.

Dajemy ci Dobry Znak!

Zatrudniaj osoby niepełnosprawne.
Odwiedź stronę internetową www.wpelnizaradni.pl i weź udział w konkursie.
Oprócz świetnego pracownika oraz korzyści prawnych i finansowych zdobędziesz narzędzie, które wypromuje Twoje produkty i usługi – Dobry Znak. Daj się odznaczyć!

RTV > Unidax

Kampanię Zaradnych wspiera Grupa Eskadra Sp. z o.o., jedna z czołowych w Polsce agencji marketingowych. – To pierwsza tak dynamiczna i kreatywna kampania z udziałem niepełnosprawnych w Polsce. Chcemy nadać nową twarz niepełnosprawności. Nasza akcja jest projektem z elementami reality show, jakiego jeszcze nie było. Zaradni sami kręcą filmy, robią zdjęcia, prowadzą stronę internetową, występują w reklamach. Są ambitni, a przede wszystkim w pełni sprawni, w tym, co robią – wyjaśnia Mateusz Zmysłony, dyrektor kreatywny Eskadry.

Przedsięwzięcie potrwa do marca 2008 r. W ramach projektu zorganizowany będzie konkurs współfinansowany ze środków UE, EFS, PFRON w ramach Działania 1.4 Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich, który opiera się na założeniu, że niepełnosprawność nie może być jedyną podstawą oceny wartości potencjalnego pracownika.

Osoby niepełnosprawne mają pewne ograniczenia, ale także talenty, zdolności i umiejętności. W walce z różnymi przeciwnościami wiele spośród nich działa efektywnie i dynamicznie, zatem

mogą być pełnoprawnymi pracownikami w wielu przedsiębiorstwach.

Organizatorzy konkursu widzą konieczność promowania pozytywnych przykładów w tym zakresie. Konkurs wesprze więc pracodawców w działaniach mających na celu absorpcję przez rynek pracy większej liczby ludzi z niepełnosprawnościami. Umożliwi to lepsze i pełniejsze wykorzystanie umiejętności i potencjału tych osób. Ponadto dodatkowymi celami konkursu są: przekonanie pracodawców, że nowoczesne przedsiębiorstwo to firma zaangażowana społecznie – realizując cele społeczne lepiej funkcjonuje, osiąga lepsze wyniki ekonomiczne; promowanie i kreowanie w opinii publicznej wizerunku pracodawcy jako osoby społecznie odpowiedzialnej, tworzącej stanowiska pracy i zatrudniającej pracowników niepełnosprawnych.

Konkurs jest skierowany do wszystkich pracodawców otwartego rynku pracy na terytorium Polski, nie mogą w nim uczestniczyć zakłady pracy chronionej. Warunkiem udziału w nim jest: zatrudnienie osób niepełnosprawnych na podstawie umowy o pracę wg następujących kryteriów:

– pracodawcy zatrudniający do 50 pracowników – zatrudnienie minimum jednej osoby niepełnosprawnej

– pracodawcy zatrudniający od 51 do 250 pracowników – zatrudnienie minimum 3 osób niepełnosprawnych

– pracodawcy zatrudniający powyżej 250 pracowników – zatrudnienie min. 5 osób niepełnosprawnych.

Konkurs organizowany jest w dwóch edycjach, przeprowadzanych w następujących terminach:

I edycja – termin zgłaszania do 30 maja, rozwiązanie do 20 czerwca;

II edycja – termin zgłaszania do 10 listopada, rozwiązanie do 30 listopada.

Podsumowanie konkursu nastąpi w grudniu 2007 r.

Konkurs ma formę nadawania pracodawcom honorowego znaku promocyjnego „W pełni zaradni”, znak ten może być wykorzystywany przez rok, we wszelkich działaniach promujących firmę, np. na opakowaniach produktów i w ofertach swoich usług, zyskując zaufanie i przychylność klientów.

Po zakończeniu obu edycji Kapituła Konkursu wyłoni 10 pracodawców, którzy zostaną uhonorowani tytułem „Laureata Konkursu”.

Godło „W pełni zaradni”, jako znak odpowiedzialnych praktyk firm może przyczynić się do zwiększenia sprzedaży. Jest dobrym znakiem także dla klientów, którzy wybierając oznaczone nim produkty będą wspierali przedsiębiorstwa nieobojętne na potrzeby osób niepełnosprawnych. Tym samym godło przyczyni się do docenienia przedsiębiorstw, a więc pracodawców, którzy dają szansę w pełni zaradnym niepełnosprawnym pracownikom. Konkurs w dalszej perspektywie ma zwiększyć integrację osób niepełnosprawnych i przełamywać dystans, jaki dzieli pracodawców i niepełnosprawnych pracowników.

Szersze informacje można uzyskać na stronie: www.wpelnizaradni.pl, pod adresem elektronicznym: wpelnizaradni@alertmedia.pl, tel. 022. 546 11 07.

Jolanta Kołacz

Niepełnosprawni w mediach

W marcu Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji zorganizowało w Warszawie konferencję „Wizerunek osób niepełnosprawnych w mediach – fakty i mity”. Prelegenci skupili się na dwóch obszarach aktywności medialnej – programach i filmach telewizyjnych oraz reklamie.

Zaproszono dwie brytyjskie znawczynie tematu: Elspeth Morrison, producentkę BBC, autorkę publikacji na temat wizerunku osób niepełnosprawnych oraz Meryke Lefebvre, dyrektora ds. UE Europejskiego Stowarzyszenia Agencji Reklamowych (*European Association of Communications Agencies – EACA*). Reprezentacja Polski była równie mocna i ponadto nieco liczniejsza.

W pierwszej części ciekawy, ilustrowany przykładami referat „Rola nauczyciela i dziennikarza w kreowaniu wizerunku osób niepełnosprawnych” przedstawiła dr Danuta Gorajewska z Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie (autorka książki pt. „Fakty i mity o osobach z niepełnosprawnością”). Piotr Pawłowski, prezes Integracji wystąpił w roli gospodarza oraz aktywnego moderatora drugiej części konferencji. W dyskusji, oprócz wcześniej wymienionych prelegentek, wzięli udział: Ilona Łepkowska, scenarzystka, Karol Pékul, pełnomocnik ds. osób niepełnosprawnych Telewizji Polskiej oraz znawcy reklamy – Martin Winther, dyrektor kreatywny Agencji Leo Burnett Polska i Paweł Tyszkiewicz, dyrektor zarządzający Stowarzyszenia Agencji Reklamowych. Uczestnikami konferencji byli głównie dziennikarze zajmujący się problemami osób niepełnosprawnych (mniejszość) i przedstawiciele organizacji pozarządowych działających w tym obszarze (większość).

By „integracja” nie była potrzebna...

Piotr Pawłowski powiedział na wstępie, że przede wszystkim należy obalić mit, że osoba niepełnosprawna to wyłącznie człowiek poruszający się na wózku. Do utrwalania tego stereotypu przyczyniają się piktogramy, np. naklejki dla niepełnosprawnych kierowców, oznakowanie dostępnych wejść czy miejsc parkingowych. Przyczyniają się też walczyki dziennikarze, bo ilustrując informacje na temat niepełnosprawności domagają się „symbolu”, kogoś z widoczną niepełnosprawnością, czyli – najlepiej na wózku. Stwarza się w ten sposób wrażenie, że ludzie niepełnosprawni to inny, równoległy świat. Swoje wystąpienie Piotr Pawłowski zakończył dość dramatycznym apelem o to, by termin „integracja” przestał być potrzebny. Żebyśmy niedługo obudzili się w świecie, który jest jeden, a żyją w nim obok siebie różni ludzie.

Precz z odmiennością i nudą

Przedstawiony przez brytyjskie specjalistki obraz programów telewizyjnych oraz przykłady zachodnich reklam

z udziałem osób niepełnosprawnych mogły skłaniać do zadania pytania – dlaczego tego nie ma w Polsce? I padały takie pytania oraz odpowiedzi.

Elsphet Morrison powiedziała najpierw kilka słów o sobie: urodziła się z porażeniem mózgowym i okres jej podstawowej edukacji przypadł na liczne pobyty w szpitalach i ośrodkach rehabilitacyjnych. Była to typowa według niej „edukacja szpitalna” – nauczyła się głównie malować. Dorastając miała obawy, co z tym doświadczeniem uda jej się zrobić w życiu, ale trafiła do telewizji, gdzie umiejętności plastyczne przydają się w budowaniu każdego rodzaju przekazu – filmu fabularnego, dokumentalnego, reportażu czy informacji.

E. Morrison przedstawiła aż 10 fragmentów materiałów filmowych, z czego tylko jeden określiła jako przekaz zdecydowanie negatywny, utwierdzający odbiorców w stereotypowym postrzeganiu niepełnosprawności. Bohaterem był eks-żołnierz, który wskutek wybuchu miny stracił rękę i nogę. Sfilmowano jego udział w biegu o dystansie podwójnego maratonu, w bardzo ciężkich warunkach klimatycznych – w temperaturach ponad 40 stopni, z użyciem prototypów protez, które pewna firma chce wdrożyć do produkcji po tej próbie („nasz” bohater był jedną z 70. badanych osób). Stereotypowe w tym filmie było wszystko: od zdjęć, koncentrujących się na nogach i protezie, po ton głosu reportera, obwieszczającego „triumf nad tragedią”. (Jako żywo przypominało to nasze rodzime relacje z wyprawy na bieg Marka Kamińskiego z Jasiem Melą.) Prelegentka zwróciła uwagę na to, że często u dziennikarzy telewizyjnych występuje potrzeba szczegółowego opisywania niepełnosprawności, choć przecież widać ją na ekranie! Ale najważniejsze jest coś, co większości dziennikarzom, przekonanych o tym, że robią coś szlachetnego pokazując w taki sposób ludzi niepełnosprawnych, nie przychodzi do głowy: utwierdzają odbiorców w przekonaniu, że ludzie niepełnosprawni są odmienni.

Przy omawianiu dokumentu na temat życia rodziny mongolskich nomadów z dziećmi niepełnosprawnymi, E. Morrison powiedziała coś porażająco logicznego i chyba bardzo osobistego: niepełnosprawne dzieci, jeśli w ogóle nie widzą w telewizji dorosłych ludzi takich jak one, myślą, że wyzdrowieją lub myślą, że umrą.

Elsphet Morrison pracuje w BBC w zespole, w skład którego wchodzi wiele osób niepełnosprawnych. Do seriali i filmów telewizyjnych włączani są aktorzy z niepełnosprawnością. I to właśnie, według prelegentki, są sposoby na normalizację sytuacji. Ponadto niezbędny jest wysoki profesjonalizm autorów każdego przekazu dotyczącego niepełnosprawności, we wszystkich aspektach: obraz, praca kamery, tekst, dźwięk, muzyka, również – przesłanie. Materiał o niepełnosprawnych nie może być nudny!

W BBC jest coraz więcej osób niepełnosprawnych; są włączane zarówno w zespoły producenckie, jak i w obsadę

programów. Są to jednak działania programowe, planowane przez lata i na wiele lat. Dialog publiczny w tej sprawie trwa w Wielkiej Brytanii od początku lat 90-tych.

Przekaz normalny i rzetelny

Meryke Lefebvre zaczęła od tego, że reklama ze swoim dążeniem do promowania doskonałości, wyklucza osoby niepełnosprawne z udziału w niej. Następstwem jest podwójna ich dyskryminacja:

- ludzie niepełnosprawni nie są pokazywani w reklamie,
- nie traktuje się ich jako konsumentów.

Do tej pory wśród specjalistów panował pogląd, że udział osób niepełnosprawnych w reklamie obniży atrakcyjność reklamowanego produktu oraz obawa przed stygmatyzacją marki. Zmianę tego stanu można uzyskać koncentrując się na normalności, a nie na odrębności. Według badań autorki, 61 proc. widzów uważa, że częściej powinno pokazywać się niepełnosprawnych. (Ciekawe, ilu Polaków zadeklarowałoby taką potrzebę?). W reklamie ważny jest także obowiązek konsultowania produkcji z osobami niepełnosprawnymi z zachowaniem szacunku dla ich zdolności i umiejętności.

Dla autorów reklam autorka sformułowała trzy zasady:

- uczmy się o niepełnosprawności od osób niepełnosprawnych
- szukajmy kreatywnych rozwiązań
- rzetelnie informujmy środowisko biznesowe (zlecających reklam) o niepełnosprawności.

„Naturalnym” miejscem do udziału osób niepełnosprawnych jest reklama społeczna. Meryke Lefebvre zaprezentowała jednak kilka przykładów komercyjnych spotów reklamowych z udziałem osób niepełnosprawnych lub uwzględniających aspekt niepełnosprawności. Zapadającą w pamięć była reklama jeansów Levi's. Nowe modele spodni prezentowali młodzi niewidomi i niedowidzący – chłopcy i dziewczęta. Nie było w tej reklamie żadnych fajerwerków, ale przekaz był genialny w swej prostocie: Chociaż nie widzę dobrze, chcę nosić dobre spodnie!

Dla kogo świat?

Inny świetny przykład to reklama niemieckiego dziennika „Die Welt”, który promuje się hasłem: „Świat należy do tych, którzy myślą w inny sposób”. Wykorzystano w nim nie tylko językową zbieżność z tytułem gazety (*Welt* = *świat*), ale także zbudowano doskonałą historię obrazkową: mężczyzna na wózku jedzie korytarzami supernowoczesnego biurowca, jeździ windą, zagląda do mijanych pomieszczeń, otwierają się przed nim wszystkie drzwi; czasem zapisuje coś w notesie, który ma na kolanach. I nagle jedno kółko wpada w szczelinę w podłodze i całkowicie blokuje wózek. Mężczyzna wstaje z wózka i przygląda się dokładnie

nawierzchni, a widz dowiaduje się wtedy, że jest to architekt, który zaprojektował ten budynek. Teraz pokazuje się hasło reklamowe i tytuł gazety. Perelka!

Niepełnosprawni a antena

Ilona Łepkowska bardzo ucieszyła się z poznania na konferencji pana pełnomocnika ds. osób niepełnosprawnych TVP SA, ponieważ do tej pory miała wrażenie, że to ona właśnie – choć nigdy tego nie planowała – pełni w telewizji funkcję rzecznika niepełnosprawnych. We wszystkich serialach, których jest autorką lub pomysłodawczynią występują osoby z jakąś niepełnosprawnością: w „Klanie” jest chłopak z zespołem Downa (filmowy Maciek), a jeden z bohaterów (Michał) po pobiciu przez chuliganów przez dłuższy czas poruszał się na wózku. Wózkowicz (Norbert) jest też w „M jak miłość” i jak powiedziała scenarzystka, pozostanie na wózku. Nie będzie „cudownego ozdrowienia”, bo po tym jak Michał z „Klanu” zaczął znów chodzić, otrzymała gorzki list od niepełnosprawnego telewidza, że „takie cuda to tylko w filmach się zdarzają. W prawdziwym życiu – nie”. Łepkowska przygotowuje nowy projekt serialu, jeszcze nie wiadomo dla której stacji telewizyjnej, w którym tym razem wystąpi głucha dziewczynka, porozumiewająca się językiem migowym. Scenarzystka mówiła, że udział osób niepełnosprawnych wymaga wielu dodatkowych przygotowań; trzeba było np. sprawdzić od którego roku wszystkie noworodki w Polsce przechodzą badania słuchu, czyli w efekcie – ważna dla fabuły i obsady informacja – ile lat ma dziewczynka, która tych badań nie przeszła. W czasie nagrywania scen z jej udziałem potrzebny na planie jest cały czas tłumacz języka migowego, a czas samej pracy – wydawanie dyspozycji, wytłumaczenie jak ma się zachowywać – naturalnie wydłuża się (czego nie biorą pod uwagę osoby decydujące o budżecie). Ale robi to i będzie robić, ponieważ taką właśnie ma wrażliwość.

Karol Pękuł wytłumaczył pani Łepkowskiej oraz zgromadzonym, że nie jest osobą, która ma wpływ na kształt i zakres programu telewizyjnego poszczególnych anten Telewizji Polskiej. Zajmuje się głównie ekonomią, sprawami zatrudniania osób niepełnosprawnych w TVP, czuwaniem nad realizacją ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej. Wymienił również „sprawy na styku: problem niepełnosprawności a antena”, ale nie dowiedzieliśmy się dokładnie jakie to są sprawy. A zatrudnieni niepełnosprawni w TVP – w centrali oraz wszystkich ośrodkach i oddziałach regionalnych – to 22 osoby (!) Pan pełnomocnik dostrzega jednak problemy związane z wizerunkiem i odbiorem społecznym osób niepełnosprawnych. Uważa, że nie należy robić specjalnych programów tylko o niepełnosprawnych, ale jak najszerszej włączać tę tematykę w „normalne” programy.

Tylko rozmawialiśmy.

Shall we finish our supper?

Jedna ze słuchaczek zaproponowała: uważa, że to sami dziennikarze szukają sensacji, a nie normalności, i to oni przede wszystkim muszą się nauczyć pokazywania normalnego, czyli nudnego życia ludzi niepełnosprawnych.

Meandry reklamy

Konferencyjna dyskusja zajęła się reklamą. Stowarzyszenie Integracja jest autorem kilku programów i kampanii społecznych z wykorzystaniem billboardów i spotów reklamowych: „Niepełnosprawni – Normalna sprawa”, „Płytką wyobrażenia to kalectwo”, „Czy naprawdę jesteśmy inni?”, „Polska bez barier”, „Sprawni w pracy”, „Czy naprawdę chciałbyś być na naszym miejscu?” Współpracuje lub współpracowała przy ich organizacji m.in. z zaproszonymi profesjonalistami z agencji reklamowych.

Martin Winther przypomniał, że reklama telewizyjna jest zupełnie inną formą przekazu niż film czy serial. Przede wszystkim jest ograniczona 30. sekundami czasu trwania spotu. I to już jest trudne. Musi zatem używać skrótów i symboli, a symbole mogą być różnie odczytane. Ponadto, na wykorzystanie osób niepełnosprawnych agencja reklamowa musi otrzymać zgodę właściciela reklamowanej marki.

Paweł Tyszkiewicz zauważył, że reklama jest emitowana niejednokrotnie setki razy i w ten sposób utrwala przekaz – coś „nienormalnego” powtórzone wielokrotnie, zaczyna być „normalne”. Jest to zagrożenie, ale jednocześnie może być wyzwaniem. Oczywiście, niepełnosprawni są na swoim miejscu w kampaniach społecznych i jest to dziedzina, którą bardzo lubią agencje reklamowe (twórcza odmiana w robieniu reklam proszków do prania czy podpasek). Jednak o masowym udziale osób niepełnosprawnych w reklamie nie może być mowy: przecież w reklamach nie występują nawet „zwykli” ludzie, tylko idealni modele! Reklama sprzedaje marzenia. Odbiorcy chcą widzieć się lepszymi i piękniejszymi.

Agencje reklamowe mogą wykorzystywać niepełnosprawnych jedynie w sposób nie budzący sprzeciwu środowisk osób niepełnosprawnych, ale również sprawnych odbiorców. Zaangażowanie osób niepełnosprawnych do reklamy może zostać potraktowane jako wykorzystywanie ich w działalności komercyjnej i naprawdę trudno przewidzieć tego efekty.

Meryke Lefebvre powiedziała, że niepełnosprawność w reklamie nadal jest tematem drażliwym. Podobnie jak kilkanaście lat temu używanie w reklamach ludzi o różnych kolorach skóry. Ale cierpliwie i z czasem również na tym polu dojdziemy do normalności.

Co jest zatem normalnością?

Piotr Pawłowski przypomniał kampanię „Czy naprawdę jesteśmy inni?”, przygotowaną przez Integrację w 2003 roku, Europejskim Roku Osób Niepełnosprawnych, gdy zrealizowane już dwa spoty reklamowe nie zostały zakwalifikowane do emisji przez TVP SA. W pierwszym filmiku, parze w średnim wieku jadącej swoim samochodem, dość brutalnie i niebezpiecznie zajeżdża drogę inny samochód. Gdy po chwili parkują, widzą, że ten właśnie samochód również zatrzymał się w pobliżu. Kierowca wyskakuje zza kierownicy, podbiega do pirata i zauważa, że z samochodu wysiadł mężczyzna na wózku. Widać jak z jego twarzy opadają wszelkie emocje, mamrocze pod nosem coś w rodzaju „przepraszam, pomyłka” i odchodzi. A na ekranie pojawia się hasło: „Dlaczego traktujesz nas inaczej?”

Druga historyjka odbywa się w dużym biurze: młoda, zgrabna urzędniczka podchodzi do kserokopiarki ustawionej na korytarzu i zaczyna kserować dokumenty. Z tyłu podjeżdża pracownik na wózku i lubieżnie klepie ją w pupę (którą zresztą ma na wysokości swojej twarzy). Dziewczyna gwałtownie odwraca się, szukając „złoczyńcy” wzrokiem na wysokości swoich oczu, potem powoli obniża głowę i mówi: „Ale te korytarze ciasne...” I znowu napis: „Dlaczego traktujesz nas inaczej?”

Piotr Pawłowski uważa, że kampania ta przeskoczyła pewien etap rozwoju społecznego – przeciętny pełnosprawny mieszkaniec Polski nie jest jeszcze gotowy na negatywne pokazywanie osób niepełnosprawnych. Czy są na to gotowi sami niepełnosprawni? Po reakcji sali, na której było sporo osób niepełnosprawnych, widać, że nie („za wcześnie”).

Pawłowski zapytał: „No to kiedy?” i pożegnał zebranych jeszcze jedną reklamą z serii „Czy naprawdę jesteśmy inni?”, która nigdy nie doczekała się emisji.

Nowe, puste mieszkanie; pośredniczka przedstawia potencjalnemu kupcowi zalety: świetny rozkład, piękny widok. „A sąsiedzi?” – pyta mężczyzna. „Ma pan idealną sytuację. Nad mieszkaniem biura, czyli po 18. cisza, a obok para głuchoniemych”. W następnej scenie – za oknem noc, właściciel mieszkania wierci się w łóżku, usiłuje zasnąć, zapala lampkę, a zza ściany dobiegają bardzo donośne odgłosy, jednoznacznie związane z intymnym życiem sąsiadów...

Barbara Ewa Abramowska

Cele i granice rehabilitacji w paraplegii

PTRN

W dniach 23-24 marca 2007 roku w Warszawie odbyło się IV Sympozjum Naukowe Polskiego Towarzystwa Rehabilitacji Neurologicznej (PTRN). Tematem sympozjum były cele i granice rehabilitacji w paraplegii. Jego organizatorem była II Klinika Neurologii Instytutu Psychiatrii i Neurologii (kierownik Kliniki: prof. A. Członkowska). Na czele Komitetu Organizacyjnego stanął dr Maciej Krawczyk, przewodniczącym Komitetu Naukowego był prof. dr hab. Józef Opara.

W sympozjum wzięło udział ponad 170 uczestników, w tym troje wykładowców z zagranicy. Wśród gości zagranicznych należy wymienić prof. K-H. Mauritza z Klinik Berlin – wiceprezesa regionalnego na Europę Wschodnią Światowej Federacji Neurorehabilitacji (WFNR), honorowego członka Polskiego Towarzystwa Neurologicznego. Z gości krajowych należy wymienić prof. J. Kiwerskiego – konsultanta krajowego w dziedzinie rehabilitacji i mgr R. Skrzypczyka – wiceprezesa Fundacji Aktywnej Rehabilitacji. Wygłoszono łącznie 14 referatów.

Na początku doc. U. Sławińska z Instytutu Nenckiego przedstawiła aktualny stan eksperymentów nad regeneracją rdzenia kręgowego po jego urazowym uszkodzeniu u zwierząt doświadczalnych. Następnie omówiono wiele aspektów urazów rdzenia kręgowego i kompleksowej rehabilitacji osób po URK. Przedstawiono postępowanie w ostrym okresie po uszkodzeniu rdzenia, podstawowe zasady kompleksowej rehabilitacji osób po tym urazie, wykorzystanie bieżni ruchomej i odciążenia ciężaru ciała do nauki chodzenia,

problemy reedukacji w dysfunkcji neurogennej pęcherza moczowego, życie codzienne osób z paraplegią i jego jakość, ocenę samej siebie oraz stosunek do własnej niepełnosprawności u kobiet po URK, możliwości obiektywnej oceny postępów sprawności motorycznej osób z uszkodzeniem rdzenia kręgowego, zapobieganie i leczenie odleżyn.

Najciekawszym wydarzeniem pierwszego dnia sympozjum było Forum osób niepełnosprawnych na temat: „Czy istnieją granice rehabilitacji po URK?”, w którym wzięło udział dziesięciu paraplegików i tetraplegików poruszających się na wózkach inwalidzkich. Dzięki nim uczestnicy sympozjum mogli dowiedzieć się jaki jest punkt widzenia osób niepełnosprawnych na cele i ograniczenia rehabilitacji. W drugim dniu sympozjum odbyły się stojące na wysokim poziomie warsztaty prowadzone przez dr Johna McFarlanda i fizjoterapeutkę Sandrę Stark z Centrum Rehabilitacji Hunters Moor w Newcastle upon Tyne: „Assessment and Management of Spasticity” zakończone interaktywnym quizem.

Sympozjum towarzyszyły pokazy najnowocześniejszych urządzeń mechanicznych do pionizacji, ruchów biernych i nauki chodzenia w odciążeniu, produkowanych w Szwajcarii: ERIGO i LOKOMAT, oraz praktyczny pokaz podawania toksyny botulinowej A w spastyeczności (prowadzący: dr hab. J. Sławek).

Ustalono, że następne – V Sympozjum PTRN odbędzie się w Tarnowskich Górach, w dniach 9-10 maja roku 2008. Jego termin zbiegnie się z 160. rocznicą urodzenia Karla Wernickego, wybitnego neuropatologa, psychiatry i neurologa, który urodził się i wychował w Tarnowskich Górach. Tematyką będą zagadnienia kompleksowej rehabilitacji po urazach czaszkowo-mózgowych.

Józef Opara

Pamiętamy...

Godzina 21.37, drugiego dnia kwietnia 2005 roku – to data pamiętna szczególnie dla nas, Polaków.

Minęła już druga rocznica śmierci Jana Pawła II – papieża Polaka, Pielgrzyma i Apostoła miłości i wiary. Jego fizyczne cierpienie wpisało się w pamięć narodu, który On tak mocno umiłował, i który odwzajemnił po stokroć tę wielką miłość i oddanie.

Śmierć Ojca Świętego już na zawsze będzie się nam kojarzyć z czasem okołoświątecznym, a ból i cierpienie Jezusa ukrzyżowanego są nam bliższe także za sprawą męki umierającego Jana Pawła II. Wizerunek papieża – człowieka cierpiącego w okresie Wielkiego Tygodnia – przed świętem Wielkiej Nocy jest dla chrześcijan bardzo symboliczny. Znamionuje czas refleksji, głębokich przemyśleń nad istotą wiary, ofiarą Syna Człowieczego i wartością życia, czas w którym możemy chociaż na chwilę wyciszyć się, zatrzymać w pogoni za dobrami materialnymi, odczuć w końcu radość Zmartwychwstania, a więc możliwości odrodzenia się – życia.

Przez chwilę również zdajemy sobie wówczas sprawę z rzeczy najważniejszych dla każdego z nas, rozumiejąc, że sensem życia nie jest mieć – posiadać, ale – być, a więc także dawać siebie innym, być dla nich oparciem.

2 kwietnia br. skończył się w Rzymie pierwszy etap procesu beatyfikacyjnego papieża Jana Pawła II. Dzięki niemu – jego życiu i śmierci – mogliśmy dotknąć spraw najistotniejszych dla nas wszystkich.

Ojciec Święty odszedł dwa lata temu, zamknęła się wówczas księga jego życia także w sposób dosłowny – jakże symboliczny – na uroczystości pogrzebowej. Ale przecież pozostał z nami, jest obecny w naszym życiu duchowym i w codziennej egzystencji. Jan Paweł II jest dla współczesnych niepodważalnym, wielkim autorytetem moralnym i wielkim człowiekiem, a dla rzeszy wierzących jest ojcem i świętym – już teraz.

KaSandra

Bez lęku, z nadzieją

W poniedziałek, 23 kwietnia odbyła się konferencja prasowa w restauracji Chopin, w Katowicach, na którą zaprosiła przedstawicieli mediów Firma WYG International Sp. z o.o., która proponuje niepełnosprawnym bogatą ofertę działań mających ułatwić im wejście na otwarty, a więc dziś wymagający dla każdego kandydata, rynek pracy. Działając na zlecenie PFRON rozpoczęła ona projekt „Gotowi do pracy – wsparcie osób niepełnosprawnych w podejmowaniu zatrudnienia” współfinansowany przez Europejski Fundusz Społeczny UE.

Marek Kińczyk, członek zarządu Firmy WYG International, zarządzający Projektem i Dawid Topol, doradca w Projekcie oraz Marek Plura, przewodniczący Komisji Spraw Społecznych Rady Miasta Katowice, udzielali wyczerpujących odpowiedzi oraz informacji na temat działań przewidzianych w Projekcie.

Zakłada on objęcie wielopłaszczyznowym wsparciem 5 tys. osób niepełnosprawnych z całej Polski. Adresatami Projektu są osoby niepełnosprawne z różnymi dysfunkcjami w stopniu umiarkowanym i znacznym, mające długotrwałe trudności z wejściem na otwarty rynek pracy. Projekt ten jest pierwszym tego typu i w tej skali realizowanym w naszym kraju, który jest wspierany przez EFS.

„Gotowi do pracy” zaofiaruje uczestnikom wyjazdowe warsztaty psychologiczne, w tym trening praktyczny. Indywidualnym wsparciem doradczym służyć będą trenerzy umiejętności społecznych, psycholodzy, prawnicy, lekarze różnych specjalności i rehabilitanci. Dla 250 absolwentów zajęć warsztatowych

WYG International, jako wykonawca Projektu, zorganizuje staże zawodowe w formie praktycznych zajęć w miejscu pracy. Firma opracuje również internetową bazę informacyjną. Dla pracowników powiatowych urzędów pracy i organizacji pozarządowych zajmujących się poradnictwem i pośrednictwem pracy, w dalszej fazie Projektu wykonawca zorganizuje specjalne seminaria mające na celu wzbudzenie zainteresowania realizacją ścieżek kariery uczestników Projektu.

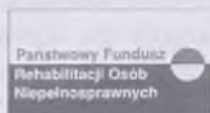
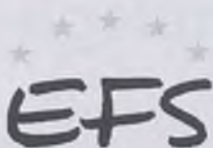
Uczestnictwo w Projekcie osób niepełnosprawnych jest bezpłatne. W przypadkach uzasadnionych uczestnicy warsztatów będą mogli korzystać z towarzystwa i pomocy opiekunów.

– Nie jestem zjawiskiem nadprzyrodzonym – powiedział Marek Plura, poruszający się na wózku radny Katowic. – Rzecz w budowaniu określonej mentalności przez samą osobę niepełnosprawną. Tylko ona zna siebie dobrze, może dla siebie znaleźć własną niszę.

– Trzeba rozbudzić chęć do zatrudniania niepełnosprawnych, nie obiecywać wszystkiego w różowych kolorach. To jest według powiedzenia: kropla drąży skałę. Polscy pracodawcy powinni dorosnąć do standardów Unii Europejskiej – zakończył Marek Kińczyk.

Dalsze informacje, w tym szczegółowe warunki uczestnictwa można znaleźć na stronie www.gotowidopracy.info. Nr infolinii Projektu: 0 801 700 705

Oprac. Ika

Szkolenia

Firma Interdont Sp. z o.o. serdecznie zaprasza przedsiębiorców na bezpłatne szkolenie realizowane w ramach projektu:

PROTON – Pracodawcy Otwarci na Osoby Niepełnosprawne, realizowanego wspólnie z Europejskim Centrum Przedsiębiorczości Sp. z o.o. (EuCP) (lider projektu).

Projekt zakłada przeprowadzenie 80 bezpłatnych szkoleń w 13 miastach, takich jak: Katowice, Bielsko-Biała, Kraków, Nowy Sącz, Łódź, Warszawa, Wrocław, Gdańsk, Poznań, Lublin, Białystok, Toruń, Zielona Góra – aby zasięgiem objąć teren całego kraju oraz dotrzeć do jak największej grupy pracodawców.

Cel szkolenia:

Projekt szkoleniowy PROTON ma na celu dostarczenie praktycznej wiedzy przedsiębiorcom z zakresu budowy strategii rozwoju firmy. Na szkoleniu mają Państwo okazję dowiedzieć się, w jaki sposób można zoptymalizować działalność firmy, np. poprzez zatrudnianie osób niepełnosprawnych oraz o ich możliwościach zawodowych. Udział w szkoleniu PROTON może być punktem wyjścia do poprawy konkurencyjności firmy.

Tematyka szkolenia:

- analiza strategiczna przedsiębiorstwa
- strategia marketingowa
- strategia rozwoju kapitału ludzkiego
- uwarunkowania prawne zatrudniania osób niepełnosprawnych
- korzyści z zatrudniania osób niepełnosprawnych
- niepełnosprawni pracownicy jako szansa na przewagę konkurencyjną.

Adresat: Przedsiębiorcy, z wyłączeniem zakładów pracy chronionej.

Metody: wykład, warsztaty.

Miejsce: Katowice, Siedziba Regionalnej Izby Gospodarczej w Katowicach przy ul. Opolskiej 15.

Termin i czas: 14 maja 2007 r., kolejne terminy oraz miejsca szkoleń znajdą Państwo na stronie: www.interdont.com.pl.

Godziny szkolenia: 10,00 – 16,50. Recepcja od godziny 9,45.

Uczestnikom szkolenia zapewniamy komplet materiałów dydaktycznych, certyfikat ukończenia szkolenia i poczęstunek.

Prowadzący:

Aleksander Stuglik – ekspert i konsultant z zakresu prawa gospodarczego i prawa pracy, wykładowca i trener na wielu kursach dla przedsiębiorców na temat zakładania i prowadzenia firmy. Członek Association of Independent European Lawyers w Londynie, autor artykułów i porad prawnych dla przedsiębiorców w Dobrej Firmie, Gazecie Prawnej i Radcy Prawnym. Radca prawny w Regionalnej Izbie Gospodarczej w Katowicach.

Renata Stejskal – dyrektor ds. dydaktyki w Katowickiej Szkole Menedżerów, Pełnomocnik Systemu Zarządzania Jakością w firmie Interdont Sp. z o.o. oraz w Regionalnej Izbie Gospodarczej w Katowicach. Wykładowca m.in. na studiach podyplomowych na Politechnice Śląskiej w Gliwicach, kursach w Katowickiej Szkole Menedżerów z zakresu zarządzania

dla pracodawców

zasobami ludzkimi, komunikacji interpersonalnej i jakości. Ekspert w zespole edukacyjno-doradczym ds. wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji woj. śląskiego na lata 2003-2013. Autorka projektów edukacyjnych i trener akredytowany przez PARP w ramach programów PHARE, SPO WKP i SPO RZL.

Niezbędnym warunkiem uczestnictwa w szkoleniu jest przesłanie przez Państwa Dokumentów Zgłoszeniowych zgodnie z Instrukcją Zgłoszenia,

faksem: (032) 258-12-72 lub

e-mailem: sekretariat@interdont.com.pl

W związku z ograniczoną ilością miejsc o uczestnictwie w szkoleniu decyduje kolejność zgłoszeń.

W przypadku pytań lub wątpliwości prosimy o kontakt z:

Barbarą Dziurówic – tel. (032) 258-11-73,

e-mail: bdziurowicz@interdont.com.pl lub

Beatą Hawlicką – tel. (032) 258-04-20,

e-mail: sekretariat@interdont.com.pl

Interdont Sp. z o.o.

ul. Opolska 15 40-084 Katowice

www.interdont.com.pl

KRÓTKO

Turystyka bez barier?

W ramach programu Leonardo da Vinci realizowany jest projekt DIADA mający na celu przygotowanie profesjonalnej informacji turystycznej dla osób niepełnosprawnych. Badania zostały przeprowadzone w Belgii, Niemczech, Grecji, Włoszech, Polsce, Rumunii i Szwecji. Rzetelna informacja musi dotyczyć nie tylko pokoju, budynku i najbliższej okolicy, a także dalszego otoczenia, możliwości bezpiecznego przemieszczania i innych potrzeb, z uwzględnieniem specyficznych potrzeb osób z różnymi dysfunkcjami. Celem projektu DIADA jest więc przygotowanie systemu szkoleniowego, który będzie uczył przygotowania fachowej informacji turystycznej, skierowanej dla osób z różnym rodzajem niepełnosprawności. W nowym systemie szkoleń audytorami będą mogli być zarówno pełnosprawni jak i niepełnosprawni jako np. pracownicy biura, hotelu lub zatrudnieni dla konkretnego zadania przez urzędy, ośrodki agroturystyczne, agencje turystyczne, etc.

Zakłada się, że głównym rezultatem projektu DIADA, oprócz nowego systemu szkoleń dla całego sektora turystycznego, który znacząco podniesie kwalifikacje jego pracowników, będzie zaangażowanie w niego osób niepełnosprawnych.

Idea dostępnej turystyki w dzisiejszych czasach staje się prawdziwym wyzwaniem dla całej branży turystycznej.

Oprac. niwa

Turystyka dla wszystkich

Turystyka, a konkretnie jej uprawianie, stanowi ogromną szansę dla osób niepełnosprawnych – sprzyja ograniczaniu konsekwencji niepełnosprawności w sferze psychicznej i fizycznej. Stanowi jednocześnie płaszczyznę integracji społecznej osób niepełnosprawnych i ich rodzin z osobami zdrowymi. Ponieważ liczba osób niepełnosprawnych w Polsce ciągle rośnie, ich dostęp do możliwości uprawiania turystyki powinien znaleźć się w kręgu zainteresowań państwa.

Niepełnosprawność ma różne imiona. W powszechnej świadomości ograniczana jest często do trwałej niepełnosprawności ruchowej. Tymczasem rośnie grupa osób z innymi niepełnosprawnościami.

Polskie Towarzystwo Turystyczno Krajoznawcze już 30 lat stara się pomóc osobom niepełnosprawnym w realizacji krajoznawczych i turystycznych marzeń i wyciągnąć je na łono przyrody, na krajoznawcze ścieżki i turystyczne szlaki.

Dlatego z uwagi na rosnącą rolę turystyki i krajoznawstwa w procesie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, a tym samym olbrzymiego wpływu form aktywności wolnoczasowej na formy integracji tej grupy społeczności tak ważne jest podjęcie działań stwarzających wszystkim niepełnosprawnym możliwość uprawiania różnych form turystyki i informowanie ich o takich możliwościach.

Projekt „Turystyka dla wszystkich”, który jest realizowany przez PTTK przy wsparciu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, powstał z potrzeby serca, aby wszystkim, którzy chcą uprawiać turystykę aktywną przybliżyć całą infrastrukturę turystyczną,

wskazać miejsca gdzie wędrować może każdy, bez względu na stopień niepełnosprawności, a także poinformować o występujących utrudnieniach czy ograniczeniach. Chcielibyśmy poprzez czynne uczestnictwo w tym projekcie pokazać osobom niepełnosprawnym, że turystyka jest dla wszystkich.

W ramach projektu, który pilotażowo realizowany jest na terenie trzech województw: łódzkiego, mazowieckiego i podlaskiego, chcemy sprawdzić dostępność obiektów noclegowych i gastronomicznych, kulturalnych i sportowych, zabytkowych, a także szlaków turystycznych, parków narodowych i krajoznawczych oraz transportu.

Chcemy na naszej stronie internetowej informować o imprezach turystyki kwalifikowanej, które odbywają się na terenie kraju, w których przewidziane są trasy dla wszystkich.

Wykaz tych obiektów znajdzie się docelowo na tworzonej w ramach projektu stronie internetowej. Ponieważ chcemy, aby z informacji zawartych na niej korzystały osoby niepełnosprawne oraz ich rodziny – docelowo stworzymy możliwość oglądania strony przez osoby niedowidzące.

Z myślą o niepełnosprawnych turystach zagranicznych, stworzymy stronę w wersji angielskiej.

Projekt jest realizowany dzięki wolontariuszom – studentom, a także dzięki – jak zawsze ofiarnej – kadrze społecznej PTTK z jego oddziałów z województw łódzkiego, mazowieckiego i podlaskiego.

Więcej informacji na stronie: www.turystykadla wszystkich.pl

Info: PTTK

Dlaczego tyjemy

Często dowiadujemy się o rewolucyjnych, szybkich i bezstresowych sposobach walki z otyłością, których skuteczność jest różna.

Bardzo obiecującą metodę w leczeniu otyłości opracowali lekarze z III Katedry i Kliniki Ogólnej Collegium Medicum UJ w Krakowie. Wyniki testów na gryzoniach były na tyle dobre, że postanowiono, przy udziale finansowym firmy amerykańskiej, przeprowadzić testy na ludziach. Metoda ta polega na wszczepieniu pacjentom pod skórę z tyłu głowy elektrod, które wysyłają do mózgu informację o uczuciu sytości. Metoda może być przełomowa w leczeniu otyłości.

A dlaczego tyjemy? Ogólna opinia jest taka, że powoduje to niewłaściwa dieta i brak wysiłku fizycznego.

Fredrik Nystrom ze szwedzkiego uniwersytetu przeprowadził doświadczenie na 18 ochotnikach (12 mężczyzn i 6 kobiet) polegające na poddaniu ich miesięcznej wysokokalorycznej i wysokotłuszczowej diecie. Reakcja na zastosowaną dietę była bardzo zróżnicowana. Chodzi zarówno o wzrost masy ciała, jak i stan zdrowia. Na tym etapie badań nie można jednoznacznie określić co jest przyczyną otyłości, ale w dużej mierze odpowiada za nią metabolizm człowieka.

Jak doktor Jekyll?

Australijski uczony Barry Marshall, w bardzo niekonwencjonalny sposób udowodnił, że bakterie *Helicobacter pylori* są odpowiedzialne za stany zapalne żołądka oraz chorobę wrzodową żołądka i dwunastnicy. Przeprowadził on na sobie eksperyment, który stał się kluczowym w jego karierze, mimo że okupiony skrajnym wyczerpaniem organizmu. Wykazał, że chorobę wrzodową należy leczyć antybiotykiem. Człowiek może „złapać” te bakterie już w dzieciństwie i przez całe życie być ich nosicielem, zarażając nieświadomie ludzi ze swego otoczenia.

Udowodnienie tezy trwało siedem lat, część naukowców nie traktowała poważnie tych badań. Jednak warto było – w 2005 r. wraz z Robinem Warrenem otrzymał Nagrodę Nobla z dziedziny fizjologii i medycyny.

Gruźlica znowu groźna

Światowa Organizacja Zdrowia alarmuje, że gruźlica przeżywa renesans. Ponadto pojawiają się oporne na leki szczepy bakterii, które są bardzo groźne w połączeniu z wirusem HIV. Najwięcej zachorowań i niestety zgonów wywołanych działaniem tych dwóch czynników odnotowano w RPA, ale praktycznie każdy region globu jest zagrożony. Sposobem walki z chorobą jest bezwzględne przestrzeganie zasad leczenia dostępnymi metodami oraz edukacja. Koncerny farmaceutyczne, które do tej pory nie interesowały się gruźlicą wreszcie jednak uświadomiły sobie zagrożenie i pojawiły się pierwsze badania nad nowymi lekami.

Cicha plaga

Kłopoty ze słuchem ma dziś ponad 500 mln ludzi na całym świecie i ich liczba stale rośnie. Do najważniejszych przyczyn powstawania kłopotów ze słuchem zalicza się: starzenie się społeczeństwa, rozpowszechnienie walkmanów, discmanów i odtwarzaczy MP3 oraz miejski hałas. O natężeniu 80 dB może prowadzić do uszkodzenia słuchu dopiero po pewnym czasie, a 100 dB może zrobić szkody w kilka sekund. Nieodwracalnie! Dla porównania: przeciętny hałas na dyskotecę to 90-105 dB, dźwięk

pneumatycznego młota pracującego w odległości trzech metrów ok. 100 dB, startujący samolot 130 dB, a koncerty rockowe 110 dB. Dlatego wielu muzyków odczuwa uporczywe dzwonienie w uszach spowodowane trwałym uszkodzeniem słuchu.

Prof. Henryk Skarżyński, dyrektor Międzynarodowego Centrum Słuchu i Mowy twierdzi, że obecne dzieci gdy osiągną wiek 30-40 lat będą miały słuch dzisiejszych 70-latków. Najgroźniejsza – wg profesora – jest muzyka technologiczna, ponieważ jest nie tylko głośna, ale i jednostajna. Poziom hałasu w polskich dyskotekach sięga nawet 140 dB (!) bo my wciąż jesteśmy zafascynowani możliwościami wzmacniaczy i kolumn głośnikowych. Bez „powera” na dyskotecę, na koncercie czy w kinie (!) uważamy imprezę za nieudaną. Wielu niestety wychodzi z nich z urazami akustycznymi ucha, które są bolesne i często kończą się perforacją czyli przerwaniem błony bębenkowej.

Osoby mające problemy ze słuchem mają nie tylko kłopoty z porozumiewaniem się, ale także zaburzenia koncentracji i pamięci. Obecnie opracowuje się sposoby leczenia narządu słuchu. Po pierwsze szuka się leków, które ochronią ludzi przed szkodliwym wpływem hałasu, po drugie próbuje się zachęcić do pracy komórki macierzyste. Natomiast technika oferuje implanty słuchowe, które jeszcze nie są doskonałe, np. eliminują dźwięki z tła – w trakcie rozmowy nie słyszy się przejeżdżającego samochodu.

Pieniądze szczęścia nie dają?

Składając przy różnych okazjach życzenia szczęścia, pomysłowości i pieniędzy nie zdajemy sobie sprawy, że są one sprzeczne. Obserwacje przeprowadzone w zamożnych krajach wykazują, że im więcej ludzie chcą posiadać, tym bardziej czują się nieszczęśliwi, tak przynajmniej twierdzi Clive Hamilton autor książki „Fetysz wzrostu”. Dowodem tego są przykłady ludzi bardzo bogatych, wśród których panuje epidemia chorób psychicznych.

Rozwój gospodarczy i nowoczesny kapitalizm konsumpcyjny pociągają za sobą nieustanne poczucie niedosytu i ludzie ciągle pragną więcej niż mają.

Przeprowadzane badania dały zaskakujące wyniki: w świecie coraz bardziej materialistycznym, wiele osób nie czuje potrzeby gromadzenia dóbr, ani nie uważa ich za najważniejsze źródło wiedzy i szczęścia. Poziom szczęścia wśród najbogatszych Amerykanów jest tylko nieznacznie wyższy niż wśród innych osób wybranych losowo.

Zdaniem psychologów szczęście polega nie tyle na posiadaniu, co na czerpaniu przyjemności z tego, co się posiada.

Gdy fikcja miesza się z rzeczywistością

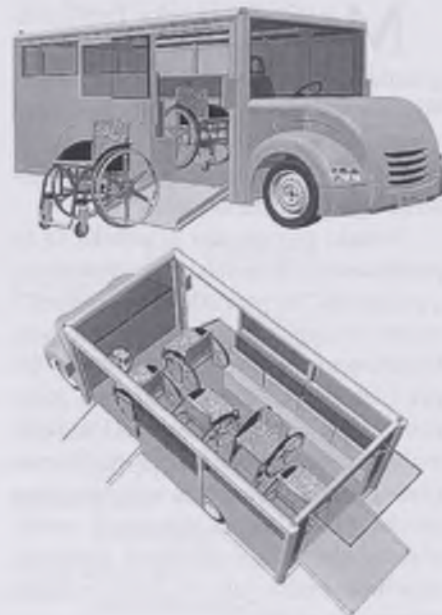
Mózg człowieka ma w sobie wiele tajemnic i ciągle budzi zainteresowanie naukowców. Psycholog Chirs Moulin na uniwersytecie Leeds zainteresował się przypadkiem człowieka, który ma niezbadane przez naukę zaburzenia funkcji pamięci. Osoby takie czas terażniejszy odbierają jako coś dawnego minionego. Ludzie dotknięci tą przypadłością mimo przeszłego wieku nie cierpią na demencję, również ich pamięć, abstrahując od owego zaburzenia, jest w najlepszym porządku. Zaburzenie nazwane przez Molina *deja vecu* (już raz przeżyte) jest podobne do *deja vu*, jednak trwa dłużej, co daje możliwość jego zbadania, a przede wszystkim pomoże odpowiedzieć na pytanie w jaki sposób mózg odróżnia wspomnienia od urożeń.

Oprac. Ika, Jotka

Nowa jakość komunikacji – nowa jakość życia

Podstawowym problemem osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu ruchu i ich dezaktywacji jest brak możliwości swobodnego poruszania się w obrębie miasta. Przyczyną jest ograniczona liczba autobusów i tramwajów niskopodłogowych oraz taksówek z windą.

Wymiana wszystkich autobusów na niskopodłogowe to proces niezwykle kosztowny, wieloletni i nie w pełni efektywny. Bezspornym jest to, że autobus nie podjedzie bezpośrednio pod miejsce zamieszkania osoby niepełnosprawnej. Mogą to oczywiście zrobić ogólnodostępne taksówki, lecz nie są w stanie zabrać osób na wózkach elektrycznych. W takich przypadkach używane są taksówki z windami, jednak jedynie w dużych aglomeracjach, w których ich dostępność jest również bardzo ograniczona. Dla przykładu – obecnie na terenie Katowic funkcjonuje tylko jeden taki pojazd, a dostęp do niego w ciągu dnia jest ograniczony do ośmiu godzin pracy etatowej kierowcy. Gdy samochód ulega awarii lub kierowca korzysta z urlopu ta jedyna taksówka jest niedostępna dla niepełnosprawnych. Ograniczeniem jest także cena użytkowania taksówki.

Realizacja wielu dotychczasowych projektów społecznych, w tym wsparcie zatrudniania osób niepełnosprawnych jest mało efektywne, gdyż osoby z ograniczeniami ruchowymi po prostu nie mogą dotrzeć na miejsce ich realizacji! Priorytetem jest więc realizacja takiego przedsięwzięcia, które realnie zapewni możliwość jak najbardziej swobodnego przemieszczania osobom niepełnosprawnym na wózkach w obrębie aglomeracji. Podstawą prezentowanego innowacyjnego projektu, którego celem jest rozwiązanie tego problemu jest wzornictwo przemysłowe i projektowanie użytkowe. Efektem takiego podejścia jest produkt CAL 5200 i PROJEKT MICRO BUS.

CAL 5200 to gama niskopodłogowych samochodów użytkowych przystosowanych do przewozu i kierowania przez osoby na wózkach. Pojazd cechują:

- małe gabaryty ułatwiające manewrowanie, możliwość wjazdu do podziemnych parkingów hipermarketów

- duża pojemność wnętrza (3-5 niepełnosprawnych osób na wózkach, 5-9 osób sprawnych ruchowo)
- możliwość opuszczania nadwozia do 130 mm nad jezdnią
- szerokie przesuwane boczne drzwi, a tylne opuszczane
- niskie koszty produkcji i eksploatacji
- możliwość kierowania przez osoby niepełnosprawne (zatrudnienie osób niepełnosprawnych),
- dostęp osób niepełnosprawnych przez wszystkie drzwi
- możliwość eksponowania komercyjnych reklam.

Projekt Micro Bus

...obejmuje stworzenie sieci transportowej dla osób niepełnosprawnych typu „door to door” obsługiwanej przez osoby niepełnosprawne zatrudnione zarówno w dyspozytorni, jak i za kierownicą, co znacznie zmniejsza koszt obsługi systemu. Atrakcyjny design samochodów stwarza możliwość komercyjnego używania ich jako nośników reklam, zaś przestrzeń wewnętrzną można kilkoma ruchami zamienić na luk bagażowy lub wstawić fotele. PROJEKT zakłada także uruchomienie mikromontowni samochodów CAL, wykonywanych przez osoby niepełnosprawne. Pozwala na to prosta w zastosowaniu technologia tworzenia z profili aluminiowych.

Projekt samochodu i sieci transportu dla osób niepełnosprawnych ruchowo MICRO BUS zdobył srebrny medal na 55 Światowych Targach Wynalazczości, Badań Naukowych i Nowych Technik Brussels Eureka 2006. Powstał on w ramach konsorcjum społecznego STREFA DESIGNU INNOWACJI INTEGRACJI działającego na terenie Katowickiej Strefy Ekonomicznej w Tychach. Jest zgodny z celami Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013.

Innowacyjne parametry użytkowe CAL 5200 MICRO BUS najlepiej przedstawia porównanie ze standardowym autobusem miejskiej komunikacji:

Ilość środków transportu dostępnych za tę samą kwotę:

1 autobus niskopodłogowy = ok. 1 mln zł
1 milion zł = ok. 25 micro busów

(a 40 tys. zł),

Możliwość przewozu osób niepełnosprawnych na wózkach:

1 autobus niskopodłogowy za ok. 1 mln zł = 1 osoba na wózku

1 milion zł to ok. 25 micro busów (a 40 tys. zł) = 100 osób na wózkach

Koszt jednego miejsca transportu osoby niepełnosprawnej na wózku:

1 autobus niskopodłogowy = 1 miejsce dla 1 osoby na wózku za ok. 1 mln zł

25 micro busów (a 40 tys. zł) = 100 miejsc dla osób na wózku = 1 miejsce za ok. 10 tys. zł, tj. 100 razy taniej!

Ilość miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych na wózkach jako kierowców:

1 autobus niskopodłogowy za ok. 1 mln zł = 0 miejsc pracy dla osób na wózku

25 micro busów (a 40 tys. zł) = 25 miejsc pracy dla osób na wózku = 1 miejsce za ok. 16,5 tys. zł

Więcej informacji na stronie:
www.strefaintegracji.republika.pl

Kontakt: pojazd CAL 5200:

calsky@calskydesign.com

system MICRO BUS: marekplura@wp.pl

Oprac. BaS

O twórczej jedności przeciwieństw

Miejska Biblioteka Publiczna w Katowicach (Filia nr 30) gościła w marcu Mirona Kościelnego. Wieczór wypełniały fragmenty zapisków z jego dziennika, o którym autor mówi, że stanowi załączek zamierzonej powieści „Najpiękniejsza ucieczka”.

Notatki typowe dla dziennika są tu pretekstem do licznych i rozbudowanych „wycieczek” w przeszłość i „ucieczek” myśli w dygresje i analizy, których kunsztowny i momentami barokowy język piętrzy struktury zdaniowe i obrazowe szokujące dla wyobraźni i wytrzymałości odbiorcy. Widać, że dla Mirona pisanie jest oddawaniem się żywiołowi języka, który czerpie ze starych, wydałoby się, że już zużytych zwrotów, anachronizmów, jak i z gwary, a także tworzy nowe słowa.

Przed dyskusją wszyscy obecni otrzymali skromne komputerowe wydawnictwo z prezentowanymi tekstami wydane nakładem Manufaktury Artystyczno-Literackiej Twórcowni Forma-T. Cały nakład w ilości 20. egzemplarzy został rozchwyty. Jest to już druga publikacja Manufaktury.

Pierwszą był zbiór wierszy Andrzeja Wasylika „Dedykacje” wydany na okoliczność jego wieczoru poetyckiego w styczniu tego roku. Mieliśmy wtedy możliwość obcować z poezją zupełnie inną. Bardzo bezpośrednią i pełną humoru, złożoną z wierszy okolicznościowych, często powstających na poczekaniu. Ale „Dedykacje” to też zapisy, które każą myśleć o japońskiej poezji haiku – myśli o sensie życia, miłości, przemijaniu i twórczości, ujęte w krótką obrazową formę.

Oba powyższe przykłady pokazują więc jak różni twórcy spotykają się w Twórcowni i znajdują tam wsparcie dla swych artystycznych dążeń. Wieczór poezji A. Wasylika poprzedziła pogadanka Barbary Kościelny-Befeldowicz o historii drzeworytu nawiązująca do równolegle otwieranej w Galerii „Pod Sufitem” filii Biblioteki wystawy drzeworytów Piotra Dudka. Gośćmi tego wieczoru była grupa młodzieży z Pogotowia Opieczącego „Stanica” w Katowicach. Sytuacja ta, jak przyznała potem B. Kościelny-Befeldowicz, skłoniła ją do bardziej

swobodnej formy wykładu. A że ilustrowany był licznymi wydawnictwami albumowymi na dany temat, nikt się nie nudził.

Miejska Biblioteka Publiczna w Katowicach dzięki Miejskiemu Programowi Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych umożliwia pierwsze debiutanckie prezentacje autorskie spotykającym się w Twórcowni autorom, dzięki czemu twórczość ich żyje i dociera do innych, a autorzy mają szansę przekonać się jaka jest reakcja na ich dokonania.

Jak bardzo jest to ważne dla każdego artysty, chyba nie trzeba o tym przekonywać. A szczególnie przecież dla tych, którzy sami są pełni wątpliwości i wahań co do znaczenia i wartości siebie i tego, co robią.

Niepełnosprawni przeżywający swą przygodę ze sztuką wysoko sobie cenią możliwości stwarzane im przez Bibliotekę, gdzie są traktowani jak pełnoprawni twórcy, co dla wszystkich ma olbrzymie znaczenie.

Twórcownia Forma-T ma ambicję pokazywać, publikować i promować swoich autorów i liczy na poparcie wszystkich, którym kultura jak najszerzej rozumiana leży na sercu.

P.D.

Miron Kościelny „Najpiękniejsza ucieczka” (fragmenty)

Wyobraźnia to dla mnie instrument służący do wejścia w drugiego człowieka. Dam przykład. Widzę śmiejącą się radośnie osobę. O ile znam ją trochę dłużej, mogę wyciągnąć jakieś wnioski metodą dedukcji. Ten śmiech wraz z głębokim go doznaniem przez moją wyobraźnię zsyła mi pomoc w postaci wartowników, skojarzeń gotowych zawsze dobyć swych promienistych mieczy. I te skojarzenia muzyczne, plastyczne w połączeniu z mocniejszym stężeniem emocji, stają się ruchliwe, zaczynają żyć własnym życiem.

Mówiłem z trudem kontrolując słowa, aby zupełnie nie zaplątał mi się język, chciałem bowiem przekazać myśli, które rodziły się w tej chwili. Nagle widzę ją, gestykulowałem w emfazie, jak się śmieje na tronie w renesansowym profilu z okalającymi ją puttami, przy dźwięku koncertów brandenburskich...

„Świat to za mało” – kampania społeczna

„Przestań biegać! Usiądź wreszcie! Zostaw to! – skaranie boskie z tym dzieciakiem!” Takie i wiele innych bardzo emocjonalnych okrzyków towarzyszyły mojemu niesforne mu bratu od jego pierwszych kroków do ostatniej klasy w szkole. Jako nastolatek był niezwykle zbuntowany przeciwko wszystkiemu i wszystkim. Reagował bardzo gwałtownie na wszelkie próby okiełznania. Trudny „charakter”, bardzo żywiołowy i niekonwencjonalny młody człowiek – te określenia dominowały. Zawsze miał złe lub wcale niezawiązane buty i tylko jeden zeszyt. Uczył się zrywami i tylko tego, co sprawiało mu przyjemność, reszty z wielkimi trudnościami, ale był i jest bardzo wrażliwy, uczuciowy, ciekawy życia i ludzi. No i oczywiście nadruchliwy. Nie usiedzi spokojnie – taki „strus pędziwiatr”.

Teraz wiem, że są to oznaki ADHD – zespołu nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi. Mój brat radzi sobie w dorosłym życiu, bo nadmiar energii potrafił ulokować we właściwym kierunku. Będąc pasjonatem rowerowych i pieszych wędrówek, wspinaczki skałkowej i starych motocykli zapewnia sobie odpowiednio dużą dawkę emocji i ruchu.

Spółczesność niezbyt chętnie toleruje wszelkie odstępstwa i „odmieńców”, a w najlepszym razie osobników po prostu kłopotliwych, o kontrowersyjnych zachowaniach. Wielu dorosłych z ADHD niestety uzyskuje gorsze wykształcenie, często popada w konflikty z prawem, są bardziej podatni na różne uzależnienia itp., bo ich w żaden sposób nie leczono.

Dofinansowanie szkoleń dla specjalistów, więcej zajęć dotyczących tej tematyki podczas studiów pedagogicznych i medycznych, refundacja nowoczesnych leków – to czołowe postulaty Polskiego Towarzystwa ADHD, które prowadzi kampanię społeczną pod hasłem „Świat to za mało”. Jej celem jest spowodowanie zwiększenia nakładów na edukację i opiekę zdrowotną dzieci i dorosłych z ADHD. Wiedza i właściwa terapia dają im szansę na normalne, radosne i udane życie.

niwa

„Chodzi mi o to, aby język giętki
powiedział wszystko,
co pomyśli głowa”

(J. Słowacki, Beniowski)

W Witrynie nadal gościimy „Poezję w Śtańczyku”. Tym razem prezentujemy wiersze pogodne i prawdziwie wiosenne, pełne radości życia. Często na przekór losowi i własnym dysfunkcjom ich twórców.

* * *

Wszystko, co dobre
powiedz mi dzisiaj,
nie zwlekaj.
Do jutra tylko
ze złym słowem
zaczekaj

Wiosna

Najważniejsze wiosną
jest przebudzenie.
Po śnie zimowym
budzi się życie,
budzi nadzieja –
zbudź się i ty!
Nie przepij chwili najlepszej,
ustanowionej przez Stwórcę,
zbudź się.
by jeszcze raz
rozpocząć wszystko od nowa!

Małgorzata Guzikowa

Żółty słonecznik

A w moim ogródku
przy bramce, przy drodze,
zakwitło mi słonko
na zielonej nodze.

Raźniej teraz idzie
w mój ogródek praca
a słonecznik swoją główkę
do słońca wciąż zwraca...

Marianna Machłowska

Wiosna

Rozochocony promień słońca
zuchwale spenetrował
intymny kącik
tłustej ziemi.
Rodzi się kwiat.

Ewa Zalewska

Uśmiechnij się

Uśmiechnij się nie lękaj się
tego co dzieje się wokół,
usiądź na ławce popatrz na zieleni
być może odzyskasz spokój.
Ptaszek na drzewie zakwili
siadł na gałęzi nad tobą,
serce ci mocniej zabije
odetchniesz z ulgą pomyślisz nad sobą.
Nad sobą, bo los ciągle figle ci płata
trudno udźwignąć ten ciężar,
niestety to już nie młode lata.
Kiedy to wszystko minęło
wspominam tamte chwile w pamięci,
serce mi mocniej zabiło
a w oczach łza mi się kręci.
Łza żalu, czy szczęścia, trudno mi to
powiedzieć
wiem tylko jedno wstań i pójď dalej,
nie możesz tak sama siedzieć.
Rzuciłam okiem na ławkę
na drzewo, pod którym siedziałam,
i poszłam z uśmiechem dalej
tak wiele zrozumiałam

Leokadia Korzeń

Podarunki

Życie podarowało mi
poranki
naznaczone śpiewem ptaków
ciężkie od zmęczenia
południe
wieczory przy kominku
puszystość nocy
mam także radość
w tabletkach
czas zatarł
datę ważności

Jolanta Kutyló

Promyk

figlarny promyk
spojrzał w Twą stronę
– blask słońca zapowiedział,
dzień uroczy obiecał
kwitnące łąki oglądać kazał,
słuchać muzyki przyrody,
wschodzące słońce się śmieje
– może pójdziesz na spacer
podziwiać blaski i cienie
to jest Nasz Świat

Łzy w deszczu

Czyste powietrze,
cichy szmer wody,
szare porosty,
poczerniałe mchy,
błędząca gwiazda,
pytające oczy,
drżące ciało,
szelest liści...
łzy w deszczu
niezauważalne...

Wanda Jajko

* * *

Wiosno – ile o tobie już powiedziano
Ile wyśpiewano pieśni
Ile obrazów namalowano
Tyś synonimem odradzającego się życia
Które wbrew przeciwnościom Losu
Na nowo powstaje
I nie gdzieś z Kosmosu
Ale na ziemskiej rodzi się glebie
Więc ludzie wciąż z nadzieją
Czekają na ciebie
A tyś tylko słowem pojęciem i porą
Jednostką czasu obszerną i sporą
W którym wszystko co miłe się mieści
A Słońce ciepłymi promieniami nas
pieści

Wszystko co miłe świeże radosne
Po zapachu, kolorze poznaje się wiosnę
Po lekkim wietrzyku co muska nas po
twarzy
Po ciepłym deszczyku co w młodych
listkach gwarzy
Po łebkach kwiatów ciekawie
rozglądających się po świecie
Po gałązce białego bzu ofiarowanej
kobiecie

Teresa Skalacka-Wilkosz

Oprac. IKA

Festiwal Filmowy w Koszalinie

„Nasze Sprawy” objęły patronatem medialnym IV Europejski Festiwal Filmowy INTEGRACJA – Ty i Ja – Koszalin 2007, który odbędzie się w dniach 13-16 września br.

Organizatorzy informują, że w tym roku będzie on poświęcony integracji niepełnosprawnych dzieci ze sprawnymi rówieśnikami oraz popularyzacji idei terapii przez bajkę. Przewidują projekcje bajek filmowych i wiele imprez towarzyszących, np. wystawy lalek, dekoracji filmowych, działania z udziałem dzieci w terenie, tj. we wsi Podgórk, w której ze środków europejskich powstaje Kraina Baśni.

Szanowni Państwo!

Zapraszamy Państwa wraz z podopiecznymi do udziału w Integracyjnym Konkursie Artystycznym „Bajka w trzech wymiarach”, odbywającym się w ramach IV Europejskiego Festiwalu Filmowego Integracja Ty i Ja w Koszalinie. Konkurs jest adresowany do dzieci niepełnosprawnych i sprawnych w wieku 7-13 lat, podopiecznych ośrodków szkolno-wychowawczych i warsztatów terapii zajęciowej, uczniów szkół i klas integracyjnych, wychowanków świetlic środowiskowych i podopiecznych organizacji pozarządowych.

Integracyjny Konkurs Artystyczny „Bajka w trzech wymiarach” jest podzielony na trzy części. Zapraszamy do udziału w następujących konkursach:

1. Konkurs na słuchowisko radiowe „Posłuchajcie naszej bajki”. Zadaniem uczestników jest nagranie amatorskiego słuchowiska, adaptacji znanej bajki lub nowego utworu. Termin nadsyłania prac upływa 1 czerwca 2007 r. Jury wyłoni 12 najlepszych słuchowisk, których autorzy zostaną zaproszeni na koszt organizatorów do Koszalina w celu nagrania profesjonalnych wersji swoich prac w studiu nagraniowym Radia Koszalin. Nagrane słuchowiska będą następnie emitowane w okresie wakacyjnym w Radiu Koszalin. Jury wybierze spośród nich trzy najlepsze prace. Autorzy wybranych słuchowisk otrzymają nagrody rzeczowe, m.in. sprzęt elektroniczny.

2. Konkurs literacki „Chodź, opowiem Ci bajeczkę”. Zadaniem uczestników jest stworzenie książeczki, zawierającej

bajkowy utwór literacki lub zbiór utworów autorstwa uczestników konkursu. Praca powinna zawierać od 24 do 32 stron dowolnego formatu, powinna być wykonana ręcznie przy użyciu dowolnej techniki, ilustrowana i oprawiona. Termin nadsyłania prac upływa 1 czerwca 2007. Jury wybierze trzy najlepsze prace, a najciekawsza z nich zostanie wydana. Ich autorzy otrzymają nagrody rzeczowe, m.in. sprzęt elektroniczny.

3. Konkurs filmowy „Zagrajcie w naszej bajce”. Zadaniem uczestników jest stworzenie bajkowego scenariusza filmowego, zakładającego realizację filmu długości 5-10 minut w dowolnej technice oraz plakatu ilustrującego treść filmu. Scenariusz należy zaprezentować w formie pisemnej. Plakat powinien być wykonany własnoręcznie, dowolną techniką w formacie nie mniejszym niż A4. Termin nadsyłania prac upływa 1 czerwca 2007 r. Jury spośród nadesłanych prac wyłoni sześć najciekawszych scenariuszy, które następnie zostaną zrealizowane. Zwycięskie zespoły otrzymają nagrody w postaci kamer. Organizatorzy zatrudnią również specjalistę, który będzie służył pomocą techniczną w trakcie realizacji filmu. Zrealizowane filmy zaprezentujemy w Konkursie Głównym podczas IV Europejskiego Festiwalu Filmowego Integracja Ty i Ja w Koszalinie w dniach 13-16 września 2007 r.

Członkowie wszystkich nagrodzonych zespołów wraz z opiekunami zostaną zaproszeni do udziału w festiwalu. Koszty noclegu i wyżywienia pokryte zostaną przez organizatorów. W uzasadnionych przypadkach istnieje również możliwość refundacji kosztów dojazdu.

Serdecznie zapraszamy do udziału w konkursie.

Organizatorzy

Więcej informacji na temat festiwalowych imprez na stronie: www.integracjatyija.pl; e-mail: integracjatyija@wp.pl

Biuro festiwalowe: Koszalińska Biblioteka Publiczna, Plac Polonii 1, 75-415 Koszalin; tel. (94) 348 15 41

Dyrektor festiwalu: Barbara Jaroszyk, rzecznik prasowy: Dariusz Pawlikowski.

„Miłością płoną serca”

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Łęcznej ogłasza I Międzynarodowy – XV Ogólnopolski Festiwal Piosenki, Teatru i Plastyki – Łęczna 2007 „Miłością płoną serca”.

Termin prezentacji: 05-07.X.2007 r.

Zasady regulaminowe dotyczące kategorii piosenki, tańca, teatru:

– W karcie zgłoszenia należy podać stopień niepełnosprawności. W prezentacjach mogą brać udział soliści, zespoły wokalne, taneczne, teatralne bez względu na wiek.

– Podczas prezentacji każdy z uczestników wykonuje dwie piosenki, dwa tańce – dopuszcza się: akompaniament własny, akompaniament zespołu, półplayback.

– Grupy teatralne przygotowują prezentację wg uznania (pantomima, inscenizacja muzyczna), czas prezentacji 15 minut.

– Grupy z recytacją poezji – dwa utwory – czas trwania: nie dłużej niż 10 minut.

– Mile widziane piosenki premierowe i autorskie, związane z tematyką festiwalu.

– Zaleca się wykonywanie repertuaru dostosowanego do kategorii wiekowej.

– Organizator dopuszcza wykonywanie piosenek w innym niż polski języku.

– Ocenie rady artystycznej/jury podlegać będą: umiejętności wokalne, dobór repertuaru, interpretacja wykonywanych piosenek oraz ogólny wyraz artystyczny.

Zgłoszenia do prezentacji należy nadsyłać w terminie do dnia 03.06.2007 r. na adres:

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym

Koło w Łęcznej
ul. Świętoduska 2, 21-010 Łęczna.

Zasady regulaminowe prezentacji plastycznych:

– Organizator zaprosi do udziału w prezentacjach warsztaty terapii zajęciowej oraz inne ośrodki dla niepełnosprawnych.

– Ww. placówki przygotowują i zaprezentują stoiska plastyczne, na których podopieczni poszczególnych ośrodków będą mogli wystawić swoje prace (malarstwo, rzeźba, ceramika, tkactwo, itp.).

– Ekspozycje będą prezentowane podczas trwania festiwalu.

X Przegląd OPTAN w Grudziądzu

*Centrum Rehabilitacji im. ks. Biskupa Jana Chrapka w Grudziądzu
zaprasza do udziału w jubileuszowym X Ogólnopolskim Przeglądzie
Twórczości Artystycznej Niepełnosprawnych OPTAN 2007,
w dniach 6-9 września 2007 r. w Grudziądzu.*

Artysci niepełnosprawni będą prezentować swoje osiągnięcia w czterech kategoriach:

1. Konkurs plastyczny pt. „Radość tworzenia radością życia”
2. Konkurs piosenkarski pt. „Latarnia”
3. Konkurs recytatorski pt. „Widzimy ten sam świat”
4. Konkurs teatralny pt. „Teatr życia”

Warunki uczestnictwa

Ad. 1

Udział w konkursie mogą brać dorośli i młodzież bez podziału na kategorie artystyczne, wiekowe i rodzaje niepełnosprawności.

- należy przesłać kartę uczestnictwa oraz fotografię lub kopię laserową prac zgłoszonych do konkursu,
- każdy z uczestników może zgłosić do konkursu od jednej do dwóch prac,
- prace malarskie, graficzne nie mogą przekraczać 170 cm (wysokość+szerokość),
- prace rzeźbiarskie nie mogą przekraczać 10 kg wagi.
- każda praca powinna być zaopatrzona na odwrocie lub spodzie w metryczkę zawierającą następujące dane: imię i nazwisko, tytuł pracy, rok powstania, technika wykonania, wymiar (wysokość, szerokość),

w Łącznej

– Powołana przez organizatora komisja artystyczna wybierze najlepsze prace i przyzna nagrody.

Przepisy ogólne:

– Uczestnicy prezentacji oraz ich opiekunowie ponoszą całkowite koszty przejazdów i ubezpieczenia. Koszt pobytu zapewnia organizator – uczestnicy wnoszą symboliczną opłatę w wysokości 50,00 zł od każdej osoby za całość pobytu – przekazanej w formie darowizny. Na ww. kwotę nie będą wystawiane faktury. Przekazując wpłatę na **konto BS Łączna 24 86 9300060000 3812 2003 0023** należy umieścić – tytuł wpłaty: **darowizna**. wpłaty należy dokonać do **30.06.2007 r.**

- zgłoszone do konkursu prace będą eksponowane na wystawie pokonkursowej,
- prace bezwzględnie muszą być opracowane i przygotowane do ekspozycji, prace nieopracowane nie będą eksponowane,
- organizatorzy konkursu wobec dużej ilości prac oraz ograniczonej przestrzeni wystawienniczej zastrzegają sobie prawo do wyboru prac na wystawę lub zmianę formuły prezentacji,
- prace zgłoszone do konkursu należy odbierać tuż po zakończeniu OPTAN 2007,
- prace pozostawione będą sukcesywnie odsyłane na koszt uczestnika.

Ad. 2

Uczestnikami konkursu mogą być osoby niepełnosprawne bez względu na staż artystyczny, wiek i rodzaj wykonywanej twórczości piosenkarskiej,

- kwalifikacji uczestników do udziału w przeglądzie dokonuje Rada Artystyczna,
- podstawą do kwalifikacji jest przesłana kaset audio lub wideo zawierająca nagranie **minimum 2 piosenek**,
- jeżeli wykonawca jest obcokrajowcem lub przedstawicielem mniejszości narodowej, może wykonać jeden utwór w języku narodowym,
- jury może poprosić o wykonanie dodatkowego utworu,
- organizatorzy zapewniają udział akompaniatora w próbach poprzedzających konkurs jak i w czasie jego trwania,
- wykonawca może wystąpić z własnym akompaniamentem, zespołem akompaniującym lub akompaniatorem,
- akompaniament może być również nagrany na kasiecie audio, płycie CD lub innym nośniku oraz wykonany przy użyciu sekwensera.

Ad. 3

Konkurs ma charakter otwartego przeglądu dla osób niepełnosprawnych,

- uczestnicy wykonują dwa utwory lub ich fragmenty (utwory poetyckie, proza),
- zgłoszenie odbywa się poprzez przesłanie kasety i karty zgłoszeniowej,
- uczestnik nie może zmieniać zgłoszonego repertuaru,
- kwalifikacji uczestników do udziału w konkursie dokonuje Rada Artystyczna.

Ad. 4

Konkurs ma charakter otwartego przeglądu dla osób niepełnosprawnych, uczestnicy przygotowują (do wyboru):

- fragment monodramu z wykorzystaniem rekwizytów i zbudowaniem sytuacji scenicznych (5-10 min),
- fragment sztuki dialogowej (dwu- lub kilkusobowej) w sytuacjach scenicznych, z wykorzystaniem rekwizytów i niezbędnych elementów scenograficznych i kostiumowych (10-15 min.),
- fragment akcji teatralnej, pantomimy, działań scenicznych czy happeningu teatralnego,
- fragment działań parateatralnych z czytelnym pomysłem i przesłaniem.

Zgłoszenia odbywają się poprzez przesłanie kasety z nagraniem audio w wypadku spektakli opartych na literaturze lub kasety wideo z nagraniem spektaklu bezsłownego, czyli akcyjnego.

Nagrody i wyróżnienia

Do oceny prac plastycznych i prezentacji konkursowych zostanie powołane przez organizatorów jury złożone ze znanych twórców, krytyków i animatorów kultury. Dla uczestników konkursów przewidziano nagrody i wyróżnienia oraz:

- Grand Prix dla wyróżniającej się osobowości artystycznej,
- Nagroda im. ks. Biskupa Jana Chrapka za całokształt pracy artystycznej.

Uwaga! Warunkiem uczestnictwa jest przesłanie karty zgłoszenia, kserokopii orzeczenia o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenia KIZ lub orzeczenia ZUS, kaset oraz prac plastycznych na adres organizatora:

**Centrum Rehabilitacji
86-300 Grudziądz, ul. Pilsudskiego 14
tel./fax 065. 46 11 669,
e-mail: grabowska@onet.pl**

Termin zgłoszeń:

konkurs plastyczny – fotografie lub kopie laserowe prac do 1 lipca 2007 r.

konkurs piosenkarski, recytatorski, teatralny – kasety z nagraniami do 1 lipca 2007 r.

O wyniku prac Rady Artystycznej, biuro organizacyjne OPTAN 2007 poinformuje każdego ze zgłoszonych wykonawców do 6 sierpnia 2007 r.

Na scenie krakowskiego teatru „Bagatela” już po raz czternasty wystąpili dzieci i młodzież niepełnosprawna z 6 ośrodków i szkół specjalnych w Krakowie. Spektakl przygotowali młodzi, niepełnosprawni artyści pod kierunkiem opiekunów, dla swoich przyjaciół ze szkół masowych. Odbывая się co roku występy artystyczne pod hasłem „Bądźcie z nami” są szczególną formą podziękowania dla wszystkich, którzy wspomagają podopiecznych Stowarzyszenia Pomocy Niepełnosprawnym „Bądźcie z nami”. Widowisko, zorganizowane przez tę organizację i teatr „Bagatela”, odbyło się 17 kwietnia 2007 r., a honorowy patronat nad imprezą objął prezydent Krakowa Jacek Majchrowski. Spotkaniu patronowało również PZU Życie Oddział w Krakowie.

Czternasty raz w Bagateli

– Widowisko artystyczne jest bardzo ważnym wydarzeniem dla naszych podopiecznych, gdyż daje im szansę na pokazanie swojego, często ukrytego talentu, a intensywne przygotowania i próby przed występem urozmaicają im monotonię dnia codziennego. To tak, jak w słowach piosenki Stowarzyszenia: „szare dni w kolorowe Ci zamienię”. Z drugiej strony w miarę upływu lat widać wyraźnie, że przedsięwzięcie jest również dużym przeżyciem dla pracowników teatru, którzy całkowicie bezinteresownie z pełnym zaangażowaniem przygotowują spektakl od strony technicznej. Dzięki ich pracy, co roku powstają przepiękne dekoracje i scenografia. Widać, że żyją tą imprezą i za to jestem im ogromnie wdzięczna – podkreśla Cecylia Chrzęścik, prezes Stowarzyszenia Pomocy Niepełnosprawnym „Bądźcie z nami”. W organizacji spotkania od lat pomagają również harcerze z hufca ZHP Kraków – Podgórze.

W programie XIV Widowiska Artystycznego „Bądźcie z nami” znalazły się m.in.: adaptacje popularnych bajek, przepatane śpiewaniem piosenek i pokazami tanecznymi. Inscenizację „Magiczny Cyrk” przygotowały dzieci ze Specjalnego Przedszkola TPD „Chatka Puchatka”. Przedstawienie „Serce” wykonał z kolei Zespół Artystyczny „Bomba” złożony z dzieci niedosłyszących, działający przy SOSW im. Jana Pawła II. Jak co roku publiczność rozbawił Zespół Teatralny „Mit” ŚDS z „Bajką o grzecznym rycerzu” oraz układami tanecznymi do utworów „Myriam Makeba”

i „Love Generation”. Zespół Artystyczny „Kuleczka” ze SOSW nr 3, przedstawił inscenizację „W rytmicznym nastroju”, a bajkę o „Złotej rybce” pokazał Zespół Teatralny z Zespołu Szkół Specjalnych nr 9, zaś opowiadanie

„Piotruś i wilk” Sergiusza Prokofiewa zainscenizowało Kółko Teatralne „Igraszka” ze SOSW im. Poczty Polskiej w Skawinie. Imprezę zakończyło wspólne śpiewanie piosenki pt. „Zostań moim przyjacielem”, której tekst napisał i muzykę skomponował przyjaciel stowarzyszenia, Marek Kupiec.

Podczas części oficjalnej Stowarzyszenia Pomocy Niepełnosprawnym „Bądźcie z nami” uhonorowało swoich darczyńców. Złotą odznakę Stowarzyszenia przyznano Ewie Bieleckiej ze Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju, a srebrną odznakę otrzymali: Urszula Czernicka i Piotr Kubieć z teatru „Bagatela”.

Spotkanie tradycyjnie już było okazją do przekazania każdemu z ośrodków prezentujących program artystyczny,

dotacji w wysokości 2000 zł, ufundowanych przez patronujący imprezie krakowski Oddział PZU Życie oraz Stowarzyszenie Pomocy Niepełnosprawnym „Bądźcie z nami”. Dzięki wsparciu dyrektorzy ośrodków mogą zgodnie z bieżącymi potrzebami doposażyć gabinety rehabilitacyjne dla swoich podopiecznych.

Widowisko artystyczne „Bądźcie z nami” w „Bagateli” odbywa się co roku, od 14 lat. Krakowski teatr im. Tadeusza Boya-Żeleńskiego jako pierwszy w Krakowie otworzył 14 lat temu swoje podwoje dla niepełnosprawnych. Impreza jest jedną z form integracji. Młodzi artyści, mają okazję pokazać publiczności swój aktorski talent. Szczególnie wzrusza fakt, że wychowawcy dbają o to, by w widowisku mogło wziąć udział każde dziecko, bez względu na stopień swojej niepełnosprawności. W ten sposób wszyscy chętni, mają szansę zaistnieć na scenie, co jest dla nich ogromnym przeżyciem. Działalność artystyczna, to jedna z niewielu dziedzin, w których niepełnosprawni mają możliwość wykazania swego talentu. Przygotowywane występy wymagają ogromnej pracy pedagogów i niepełnosprawnych artystów, ale efekty tego trudu z każdym rokiem są coraz bardziej fascynujące.

Więcej informacji na temat 15-letniej działalności Stowarzyszenia i organizowanych przez nie przedsięwzięć można uzyskać pod adresem www.spn.krakow.pl.

Tekst i fot. **Bzn**

Ewa Lewandowska

Irena Wojtanowska

Maria Ferdynus

Imprezę prowadziła senator
Krystyna Bochenek

Kobiety, które dały siłę innym

Od pięciu lat Kapituła przyznaje wyróżnienia Lady D., od pięciu też lat uroczystość ta odbywa się w gościnnych dla osób niepełnosprawnych progach Biblioteki Śląskiej w Katowicach.

Wyróżnienie przyznawane jest paniom szczególnie aktywnym, które wspierają innych przykładem własnego życia, a swą postawą budują fundamenty integracji społecznej.

Lady D. to skrót anglojęzycznego zwrotu *Lady Disabled* – Dama Niepełnosprawna. Jego przesłaniem jest podkreślenie szczególnej roli Pań nie w pełni sprawnych, które pokonały przeszkody stawiane im przez materię życia, a pokonując je dały siłę innym.

Tegoroczna uroczystość odbyła się 6 marca, a prowadziła ją senator Krystyna Bochenek, członek Kapituły wyróżnienia. – Będąc tu, jestem szczególnie wzruszona – powiedziała do licznie zgromadzonego audytorium. – Cieszę się, że w przeddzień święta kobiet pamiętano o kobietach niepełnosprawnych. Ich aktywność w życiu społecznym i rodzinnym, w połączeniu z otwartością i wrażliwością, są godne najwyższego podziwu. Stanowią dla nas wzór. Dziękujemy im serdecznie za tę działalność i za to, że są.

W 2007 roku wyróżnieniem Lady D. uhonorowano:

Panią Grażynę Staniszewską, posła Europarlamentu – mimo niepełnej sprawności ruchowej, poprzez swoją szeroką, nie ograniczoną tylko do polityki, aktywność społeczną zachęca skutecznością działania do wzięcia odpowiedzialności za swoje życie, za życie współobywateli, jak i społeczności międzynarodowej.

Panią Marię Ferdynus – mimo braku wzroku, podejmując sprawy najsłabszych, nie odstępowała im mimo trudów i przeciwności uwarunkowań społecznych, aż do pozytywnego rozwiązania problemu, w czym uporowi jej towarzyszy zarówno inteligencja, jak i wielkie „społecznikowskie” Serce.

Panią Ewę Lewandowską – nie widząc obrazu świata, maluje świat dźwiękiem, poprzez swój śpiew wyraża piękno ludzkiego wnętrza, duszy i pasji tworzenia. Z tą właśnie pasją tworzy własne życie realizując studia na Akademii Muzycznej w Katowicach, a energią optymizmu, jaką przy tym promieniuje dodaje sił innym do realizacji marzeń.

Panią Katarzynę Szarawara – ograniczenia ruchowe nie ograniczają sprawności z jaką przekazuje innym siebie, zarówno używając języka tańca współczesnego na scenie, jak i używając swojej wiedzy pedagogicznej i międzynarodowych doświadczeń w realizacji programów biblioterapeutycznych – ekspresją emocji i profesjonalizmem warsztatu terapeutycznego, pomaga innym uwierzyć w wartość samego siebie.

Panią Irenę Wojtanowską – jej samorealizacja w macierzyńskim powołaniu dała życie synom Jakubowi i Igorowi oraz pozwoliła na głęboką przyjaźń wobec niepełnosprawnej Kasi, którą przysposobiła do rodziny wraz z mężem Mariuszem. Niosąc najbliższym moc uczuć zdołała z wielką wytrwałością i wiarą zamienić swoją niepełnosprawność na inwalidzkim wózku w najwyższą sprawność człowieka – sprawność miłości.

Katarzyna Szarawara

Po wręczeniu insygniów wyróżnienia Lady D. i upominków, których sponsorem była ERA Sp. z o.o. z Chorzowa, głos oddano laureatkom.

– Cieszę się i jestem bardzo wzruszona, że moje szare życie zostało zauważone. Zmobilizuje mnie to do dalszego działania – powiedziała Irena Wojtanowska.

– Jeśli się bardzo chce można nie tylko normalnie żyć i funkcjonować – zapewniła Ewa Lewandowska – ale realizować swoje marzenia.

Katrzyzna Szarawara uznała, iż spotkała na Śląsku wartościowych, przyjaznych, pięknych ludzi inspirujących ją do działania i rozwoju.

– Dziękuję wszystkim niepełnosprawnym – powiedziała z kolei Maria Ferdynus, bo to dzięki nim, dzięki pracy na ich rzecz otrzymałam to wyróżnienie. Nie zamierzam tej pracy zaprzestać – zapewniła.

Gratulując organizatorom i pomysłodawcom imprezy oraz dziękując sponsorom składamy także najlepsze życzenia wszystkim paniom wyróżnionym Lady D., dzięki którym codzienna rzeczywistość staje się jaśniejsza.

Radek Szary
fot. ina-press

– Wszystko się tak naprawdę zaczęło kiedy dostałam medal św. Brata Alberta – potem już tylko trzeba się było jeszcze bardziej starać – powiedziała Anna Dymna 19 marca w Krakowie, podczas wręczenia medali na VII Ogólnopolskim Festiwalu Teatralno-Muzycznym Osób Niepełnosprawnych ALBERTIANA 2007, którego organizatorami były Fundacja im. św. Brata Alberta oraz Fundacja Anny Dymnej „Mimo Wszystko”.

Jesteśmy rodziną

Wielka Gala ALBERTIANA odbyła się jak co roku, w Krakowie, w Teatrze im. Juliusza Słowackiego – współorganizatora Festiwalu, który gościł zwycięzców konkursu z instruktorami i wychowawcami, ich rodziny i przyjaciół oraz przedstawicieli władzy miasta i regionu, a przede wszystkim J. E. ks. kardynała Franciszka Macharskiego – patrona Festiwalu. To właśnie ks. kardynał dokonał uroczystego odznaczenia wyróżnionych Medalem św. Brata Alberta, wspomagany przez Marka Nawarę, marszałka województwa małopolskiego.

Wszystkich uczestników Festiwalu nader szczerze obdarowano upominkami, słodyczami i kosmetykami, a także kosztownymi nagrodami rzeczowymi ufundowanymi przez władze samorządowe, firmy i sponsorów prywatnych.

Wzorem ubiegłego roku całą Polskę podzielono na pięć regionów, a w regionalnych półfinałach wyłoniono trzy najlepsze zespoły. Laureaci – zdobywcy pierwszych miejsc – losowali jedną z masek teatrów krakowskich, które jak w roku ubiegłym wykonali podopieczni WTZ w Lubinie. Zdobycy drugich i trzecich miejsc otrzymali statuetki Albercika – wykonane przez WTZ w Ołoczynie. Laureaci drugich miejsc będą mogli ponadto zaprezentować się 16 czerwca na Rynku w Krakowie podczas przeglądu teatralnego, w ramach imprezy „Zwycięzać mimo wszystko”. Natomiast zdobywcy pierwszych miejsc mieli możliwość wystąpienia z nagrodzonym

Od lewej: Lidia Jazgar, Anna Dymna, ks. Tadeusz Isakowicz-Zaleski

spektaklem przed publicznością Teatru im. J. Słowackiego. Wspomagani byli występami śpiewających solistów – zwycięzców konkursów regionalnych: Roberta Biadalskiego z WTZ w Doruchowie, Daniela Grzelaka z WTZ w Kruszwicy i Agnieszki Olczyk z WTZ przy Spółdzielni Inwalidów „Tęcza” w Łęczycy oraz Zbigniewa Stachowiaka z WTZ MOPS w Rudzie Śląskiej.

Każdy z prezentowanych spektakli zaciekał innowacyjnością rozwiązań scenograficznych, choreografią, elementami tanecznymi i muzycznymi. Zespół teatralny WTZ „Pelikan” z Szubina zaprezentował przedstawienie oparte na bajce „Królewna Śnieżka i 7 krasnoludków” w scenografii

i pomyslowych strojach wykonanych podczas zajęć w Warsztacie. Zespół teatralno-muzyczny „Akcent” ze Zgierza w przedstawieniu „Cztery pory roku” ukazał życie człowieka jako czas radości i trosk zbieranych przez życie upływające jak pory roku. Wiosna, to dzieciństwo, lato – młodość, jesień – dojrzałość i zima – schyłek życia. Przedstawienie oparte na ruchu, dźwięku i świetle z symboliczną walizką w pierwszym planie, pt. „Życie jak podróż” realizowane przez zespół teatralny „Wstęp Wolny” z Miłowic, także nawiązywało do tej poetyki. Człowiek całe życie zbiera określone doświadczenia i ciągle musi dokonywać wyborów. Z każdej decyzji będzie się musiał kiedyś rozliczyć.

Do samotności i bezradności człowieka przyniesionego wielkomięskim halasem, tłokiem i anonimowością nawiązał zespół teatralny „Wojtuś” z Kraśnika w spektaklu „Za szybą”, wykorzystującym elementy pantomimy. Natomiast zespół teatralny „Wesoła Kapela” z Libiąża porwał publiczność do wspólnego śpiewu przedstawiając wesoło i tanecznie „Morskie opowieści”. I chociaż z różnymi niespodziankami muszą sobie radzić żeglarze na pełnym morzu – o czym opowiada to przedstawienie – to wesoła kompania z radosnymi śpiewami jest nagrodą za wszystkie trudy.

Gościem specjalnym Festiwalu była grupa teatralno-muzyczna Rachot Band z Liberca w Czechach. Zaprezentowała się w bardzo zróżnicowanych

Zespół Teatralny „Radwanek”

Rachot Band z Liberca

Rozpoczynając część oficjalną ksiądz Tadeusz Isakowicz-Zaleski, prezes Fundacji im. Brata Alberta poprosił J.E. ks. kard. F. Macharskiego oraz marszałka M. Nawarę o wręczenie Medali św. Brata Alberta. W tym roku Fundacja uhonorowała troje niezwykłych ludzi:

– polarnika Marka Kamińskiego z Gdańska „za udowodnienie, że osoba niepełnosprawna może być pełnoprawnym uczestnikiem życia społecznego, może realizować trudne zadania i spełniać swoje marzenia”;

– Lidzię Jazgar z Krakowa – „za wieloletnią działalność społeczną na rzecz

dokończenie na str. 40

formach muzycznych, pantomimie oraz żywego słowa. Prace plastyczne podopiecznych Ośrodka w Liberca można było zobaczyć podczas ALBERTIANA na wystawie w gmachu Teatru im. J. Słowackiego.

Pierwszą część Festiwalu zakończył występ zespołu teatralnego „Radwanek” z WTZ Fundacji im. Brata Alberta w Radwanowicach w inscenizacji „Kozuchy Kłamczuchy”. – Zaprosiłam do współpracy wielkich aktorów krakowskich – wyjaśniała kulisy powstania spektaklu Anna Dymna. – Oni pomogli mi nagrać ścieżkę dźwiękową przedstawienia, a reszta należy już do aktorów z „Radwanek” występujących na scenie. To są takie spektakle integracyjne, gdzie integrują się wszyscy aktorzy: pełnosprawni i niepełnosprawni, mali i duzi, chudzi – grubi. I to jest nasza cudowna zabawa i przygoda – zakończyła.

Od lewej: Zbigniew Kobylecki, Lidia Jazgar – laureaci medalu św. Brata Alberta. W głębi ks. kard. Franciszek Macharski i Marek Nawara Marszałek Województwa Małopolskiego

W Zimowych Mistrzostwach Polski osób niepełnosprawnych w pływaniu, które odbyły się w terminie 31 marca do 1 kwietnia na basenie AWF w Katowicach udział wzięła rekordowa liczba 125 zawodników z ponad 20 ośrodków z całej Polski.

Rekordowa Niedziela Palmowa

– **T**o najliczniejsza grupa, z którą mam do czynienia na przestrzeni kilkunastu lat działalności sportowej – przyznał Henryk Pięta, prezes katowickiego Stowarzyszenia Start, które było bezpośrednim organizatorem mistrzostw. – Dowodzi to popularności i możliwości rozwojowych tej dyscypliny sportu w środowisku osób z niepełnościami, przyczynia się również do wzrostu konkurencji. W tym sporcie nie wystarczy już talent, musi on być poparty – jeśli marzy się o dobrych wynikach – ciężką, codzienną pracą.

A wyniki na tych zawodach rzeczywiście osiągnęto znakomite – lepsze niż na grudniowych Mistrzostwach Świata w Durbanie (RPA), pobito też kilka rekordów świata i Europy, nie wspominając rekordów Polski.

Na szczególne wyróżnienie zasługują zawodnicy z grupy niewidomych i niedowidzących (S 11, S 12): Joanna Mendak (Białystok) i Patrycja Harajda (Poznań), które na dystansie 100 m stylem dowolnym pobiły rekordy świata z czasami 1:04,55 i 1:04,83, Grzegorz Polkowski i Damian Pietrasik (obaj UKS Laski) – nowi mistrzowie Europy na tym samym dystansie oraz Robert Musiorski (AZS AWF Katowice), który wynikiem 0:26,34 ustanowił nowy rekord świata i Europy na 50 m stylem dowolnym. Wydawało się, że ten ostatni zawodnik zakończy już bogatą karierę tymczasem bardzo poważnie

Krzysztof Szymaszek odbiera gratulacje z rąk Steni Gowdy, pełnomocnika ds. osób niepełnosprawnych prezydenta Katowic

przygotowuje się do Igrzysk Paraolimpijskich w Pekinie, na których nie będzie bez szans medalowych.

Powyżsi zawodnicy nie poprzestali na wymienionych rekordowych wynikach – Joanna Mendak z wynikiem 1:06,26 nie dała ponadto szans rywalom uzyskując kolejny rekord świata

i Europy na dystansie 100 m stylem motylkowym. analogicznymi rekordami może się również poszczycić Damian Pietrasik na 50 m stylem dowolnym i 100 m stylem grzbietowym.

Listę rekordzistów zamyka Mateusz Michalski (Katowice), zawodnik z dysfunkcją narządu ruchu, który wynikiem 1:20,43 ustanowił nowy rekord Europy na dystansie 100 m stylem grzbietowym.

To tylko najlepsze, a przecież nie jedyne wyniki osiągnięte na katowickich zawodach, które zasługują na uznanie. Nie sposób wyszczególnić wszystkich, nam bardzo podobała się postawa Krzysztofa Szymasza – dotychczas bardziej nam znanego z osiągnięć estradowych, m.in. laureata Festiwalu Zaczarowanej Piosenki organizowanego w Krakowie przez Annę Dymną – który wywalczył srebrny medal w grupie S 2.

Zamykając tę sportową imprezę prezes Pięta dziękował uczestnikom za wspaniałą atmosferę, a pracownikom AWF i licznej grupie wolontariuszy z AWF i AM za wsparcie i wzorową pracę, która przyczyniła się do jej sprawnego przebiegu.

Radosław Rybak
fot. ina-press

MOZAIKA SPORTOWA

Koniec narciarskiej zimy

Katarzyna Rogowiec utrzymuje wysoką formę. Mistrzyni paraolimpijska z Turynu wygrała wyścig na 15 km techniką klasyczną w ostatnich w sezonie zawodach pucharowych w Vancouver i ostatecznie zajęła 2 miejsce w klasyfikacji generalnej PŚ.

Dobrze spisał się Robert Wątor wygrywając biathlon na 12,5 km, w kategorii narciarzy siedzących oraz Jan Kołodziej w sprincie.

Swoją formę potwierdził również Jarosław Rola, który zajął szóste miejsce w slalomie narciarzy siedzących, który odbył się w ramach PŚ we włoskiej miejscowości Arta Terme we Włoszech.

8 medali szermierzy

Podczas gdy kończą się zawody i tegoroczny sezon narciarski, w hiszpańskiej Walencji odbył się PŚ w szermierce na wózkach. Polacy na pierwszych zawodach zdobyli osiem medali (trzy srebrne i pięć brązowych). Najlepiej zaprezentowali się Marta Makowska (srebrny medal w szpadzie) i Robert Wyśmierski (srebro w szabli i szpadzie).

Tenis stołowy

Natomiast w Jordanii rozpoczął się międzynarodowy sezon w tenisie stołowym, w którym udział wzięła sześcioposobowa polska ekipa. Polacy przywieźli jeden medal brązowy, który zdobyła Małgorzata Grzelak i dwa medale brązowe będące efektem rywalizacji drużyn. Tegoroczne zawody decydują o kwalifikacjach do Igrzysk Paraolimpijskich w Pekinie, dlatego do turnieju zgłosiło się 200 zawodników z czołówek światowej.

Koszykówka niesłyszących

W Radomiu rozegrano turniej finałowy koszykówki niesłyszących. Mistrzem Polski seniorów zostali koszykarze z ŁKS Łódź, wygrywając wszystkie mecze finałowe. Najlepszym zawodnikiem turnieju i królem strzelców został Bogdan Kmiotek ze Sparty Lublin.

Wcześniej tytuł mistrza Polski młodych zespołów (do 22 lat) zdobył Spartan Lublin, gospodarz rozgrywek w tej kategorii.

J.K.

Mistrzowska ekipa z Łasek:
Damian Pietrasik,
Grzegorz Polkowski
i Dawid Różański

Najlepsi zawodnicy w kategorii narządu wzroku:
Joanna Mendak
i Damian Pietrasik

Robert Musiorski
nie zamierza kończyć kariery sportowej

Katarzyna Pawlik najlepsza zawodniczka w kategorii narządu ruchu

ALBERTIANA
2007

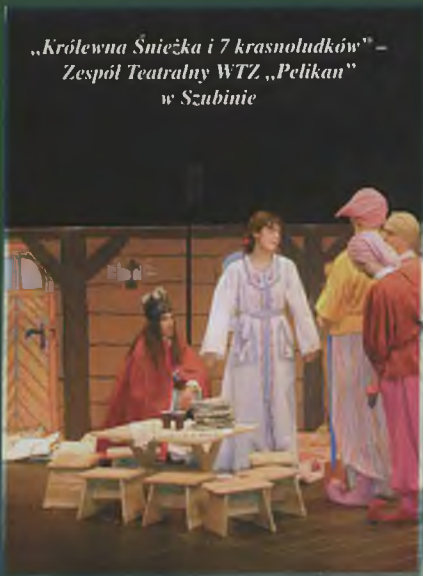
„Morskie opowieści” – Zespół „Wesoła Kapela”
WTZ w Libiążu

„Cztery pory roku” – Zespół Terapii
Teatralno-Muzycznej „Akcent”
PSOU Kolo w Zgierzu

„Królewna Śnieżka i 7 krasnoludków” –
Zespół Teatralny WTZ „Pelikan”
w Szubinie

„Za szybką” – Zespół Teatralny „Wojtuś”
z Zespołu Szkół Specjalnych w Krasniku

„Życie jak podróż” – Zespół Teatralny
„Wstęp wolny” z DPS w Miłowicach

ALBERTIANA 2007

dokończenie ze str. 37

Fundacji im. Brata Alberta poprzez organizowanie i prowadzenie koncertów dla osób niepełnosprawnych”;

– Zbigniewa Kobyleckiego z Wrocławia – „za pracę społeczną na rzecz utworzenia Ośrodka Wielofunkcyjnego Fundacji „Przyjazny Dom”.

– Przyszedłem tutaj z kawalkiem swojego życia – powiedział ze wzruszeniem Zbigniew Kobylecki. – Ale robiłem tylko to, co do mnie należało. Na pewno robiłem błędy... niemniej udało się! Ośrodek we Wrocławiu powstał. Jest dom, który tętni swoim własnym życiem, odbywają się zajęcia, mieszkają w nim osoby niepełnosprawne. Ten medal – wydaje mi się – należy się całemu środowisku, którego jestem tylko reprezentantem. Przy realizacji (ośrodka) uruchomił się cały łańcuch ludzi dobrej woli – począwszy od urzędników, poprzez instytucje, osoby prywatne, różnych specjalistów – jestem tym bardzo zbudowany. To daje nadzieję na przyszłość, że można naprawdę wiele zrobić przy wsparciu kompetentnych ludzi, których uda się przekonać do realizacji dobrych pomysłów i idei.

Lidia Jazgar, dziękując za obdarowanie jej Medalem św. Brata Alberta podkreśliła, że to nie tylko satysfakcja, ale przede wszystkim ogromne zobowiązanie. – Droga rodzinno – dostałam medal za coś, co dla mnie jest największą przyjemnością. Dziękuję Fundacji, że mnie znalazła 10 lat temu, a po tylu latach razem to chyba jesteśmy już rodziną? – zapytała retorycznie.

Trzeci z odznaczonych – Marek Kamiński nie zdążył niestety dolecieć z Nowego Jorku do Krakowa na Galę ALBERTIANY. Medal wręczono mu w późniejszym czasie.

Znakomity, aczkolwiek nastrojowy i refleksyjny recital Lidii Jazgar zakończył Festiwal. Ale długo jeszcze Anna Dymna rozmawiała i tańczyła ze wszystkimi jego uczestnikami na scenie, udzielając autografów i pozując do wspólnych zdjęć. To były chwile, w których to właśnie oni byli prawdziwymi gospodarzami Teatru, tworząc rzeczywiście jedną, wielką rodzinę.

Iwona Kucharska
fot. ina-press

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.